

СРПСКО КОЛО

• ЛИСТ САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА • ПИСАН ИЈЕКАВСКИМ ИЗГОВОРМ • ГОДИНА XI • БРОЈ 109 • ФЕБРУАР – МАРТ 2025. • БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

ДАН ЗА ИСТОРИЈУ СРБИ С ОБЈЕ СТРАНЕ ДРИНЕ ЈЕДИНСТВЕНО ПРОСЛАВИЛИ ВЕЛИКИ ПРАЗНИК

СРБИЈА И СРПСКА ПРВИ ПУТ ЗАЈЕДНИЧКИ ОБИЉЕЖИЛЕ СРЕТЕЊЕ – ДАН ДРЖАВНОСТИ

ФОТО: ДИМИТРИЈЕ ГОЛЛ/ ПРЕДСЕДНИШТВО СРБИЈЕ

БОРИС ЈЕРИНИЋ
ГРАДОНАЧЕЛНИК ДОБОЈА

Добој ће бити један од најпожељнијих градова за живот у Републици Српској

ЖАРКО МИЋИН
ГРАДОНАЧЕЛНИК НОВОГ САДА

Дијалог је једини пут који нас води до рјешења која су у интересу грађана!

МИЛОШ ДАНГУБИЋ
ПРЕДСЈЕДНИК ГО СУРЧИН

Некад најмлађа, сад најперспективнија општина српске престонице

6. САЈАМ ЗАВИЧАЈА

МАСТЕР ЦЕНТАР НОВОСАДСКОГ САЈМА

8. и 9. фебруара 2025.

Фонд за избегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону

ДАН ЗА ИСТОРИЈУ СРБИЈЕ С ОБЕ СТРАНЕ ДРИНЕ ЈЕДИНСТВЕНО ПРОСЛАВИЛИ ВЕЛИКИ ПРАЗНИК СРБИЈА И Р. СРПСКА ПРВИ ПУТ ЗАЈЕДНИЧКИ ОБИЉЕЖИЛЕ СРЕТЕЊЕ - ДАН ДРЖАВНОСТИ

БОРИС ЈЕРИЊИЋ
Градскогласачки револуционар
Добој ће бити један од најпожељнијих градова за живот у Републици Српској

ЖАРКО МИЋИЋ
Градскогласачки револуционар
Дијалог је једини пут који нас води до рјешења која су у интересу грађана!

МИЛОШ ДАНГУБИЋ
Градскогласачки револуционар
Некад најмлађа, сад најперспективнија општина српске престонице

6. САЈАМ ЗАВИЧАЈА
МАСТЕР ЦЕНТАР НОВОСАДСКОГ САЈАМА
8. и 9. фебруара 2025.

ЛИСТ САЗЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА

ЗА ИЗДАВАЧА:
Миодраг Линта

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Трифко Ђоровић

ЛЕКТОР:
Драгана Бокун

ВЕБ АДМИНИСТРАТОР:
Милисав Шапић

РЕДАКЦИЈА:
Драгана Бокун
Драгана Шиповац
Весна Пешић
Татјана Рађеновић
Наташа Деветак
Миле Шапић
Милан Гомирац

ФЕЉТОН:
др Милан Мицић

ЕНИГМАТИКА:
Милорад Мишо Живанић

ПРАВНИ САВЈЕТИ:
Ратко Бубало
Шпиро Лазница

АДРЕСА:
Отана Жупанчича 14,
Нови Београд

МЕЈЛ: srpskokolo@ssr.org.rs
ТЕЛЕФОН: 011/2270701
САЈТ: www.ssr.org.rs

ТИРАЖ: **7.000 примјерака**

ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ:
СТУДИО ХУМ, Барајево

ШТАМПА:
АПМ ПРИНТ, Београд

СРПСКО КОЛО је лист уписан у регистар медија под бројем NV000809 Месечно. - ISSN 2466-3476 COBISS.SR-ID 219818764

ПРОИЗВОДЊУ МЕДИЈСКОГ САДРЖАЈА ПОМОГЛИ СУ:

- Фонд за избегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону
- Град Нови Сад
- Град Добој
- Градска општина Сурчин

НАПОМЕНА: Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

ПРЕДСЈЕДНИК АЛЕКСАНДАР ВУЧИЋ ДОДИЈЕЛИО 87 ОДЛИКОВАЊА ПОВОДОМ ДАНА ДРЖАВНОСТИ

Сретење мора бити завјет свих нас

Председник Републике Србије Александар Вучић уручио је 87 одликовања заслужним појединцима и институцијама поводом обиљежавања Дана државности Републике Србије.

Том приликом, председник Вучић је захвалио одликованима на свему што су подарили својој земљи.

– Добитницима највиших државних признања желим да честитам и да им кажем да од данас имају још већу одговорност. Ви, од данас, носите не само личну одговорност, већ и одговорност у име цијеле Србије, на сваком мјесту, гдје год да се налазите. Ово није само захвалност већ и обавеза. Хвала вам за све што сте подарили Србији, а да се томе нисмо ни надали. Орден је нешто чему се ви нисте надали, а заслужили сте много више – истакао је председник Вучић током церемоније.

У обраћању окупљенима, председник Вучић је објаснио да је због слободе и правде дошло до Устанка 1804. године, а да су ријечи милост, нада и правда биле разлог доношења Сретењског устава 1835. године. Он је нагласио да су ријечи дужност и част данас покретач свега што радимо у Срби-

» ЗАХВАЛНОСТ У ИМЕ СВИХ ЛАУРЕАТА: професор др Сима Аврамовић и председник Србије Александар Вучић

ји, да су оне темељ сваког нашег напора, а истовремено и заклетва, гориво и оно што нас опомиње и тјера напријед.

– У овим једноставним и кратким ријечима налазе се сви разлози због којих уручујемо данас највиша државна признања људима који су живјели њихово значење и потврдили их својим дјелом, онима који су овом друштву дали много више него што су тражили или добили – закључио је председник Вучић.

Окупљенима се, у име свих одликованих, обратио и професор др Сима Аврамовић, који је одликован Сретењским орденом првог степена за изузетне заслуге и постигнуте резултате у систему образовања.

– Рекао бих да постоје три окоснице које повезују одликоване – љубав према ближњима, према другима, према домовини, поред тога вјера у човјека, у природу, у Бога ког свијет поново почиње да препознаје, и на крају нада да добро увијек побјеђује – рекао је професор Аврамовић.

Орденом српске заставе првог степена за нарочите заслуге у развијању и учвршћивању сарадње и пријатељских односа између Републике Србије и Републике Азербејџан, одликован је и министар спољних послова те земље Џејхун Бајрамов, који је у свом обраћању истакао да су Азербејџан и Србија стратешки партнери и истински пријатељи.

У ПОДГОРИЦИ СВЕЧАНО ОБИЉЕЖЕН ДАН ДРЖАВНОСТИ СРБИЈЕ

У Подгорици је низом пригодних манифестација свечано обиљежен празник Сретења – Дан државности Србије. Обиљежавање су организовали Српски национални савјет Црне Горе и Друштво српских домаћина Црне Горе, уз учешће других сестринских организација и свештенства Српске православне цркве. Представници Српског националног савјета положили су вијенац на гроб Љубе Јевтића у Његошевем парку, а опијело овом хероју служио је свештеник Драган Станишић, који је подсјетио на његов подвиг. У Карађорђевој парку у Подгорици служен је помен војди Борђу Петровићу, у присуству амбасадора Србије у Црној Гори Небојше Родића и бројних гостију. Вијенце су положили представници Амбасаде Србије и Српског националног савјета Црне Горе.

У Кучима су положени вијенци на споменик-обиљежје српским војницима у Дољанима, страдалим у Првом свјетском рату приликом одступања преко Црне Горе за Албанију.

Свечано је настављена пред спомеником генералу Ђоку Миранчевићу, српском јунаку, носиоцу највећих одликовања из Првог и Другог свјетског рата. На Медуну је положен вијенац на споменик војводи Марку Миљанову, који се 1901. године упокојио на дан Сретења Господњег.

На крају манифестације уприличено је дружење у просторијама Српског националног савјета у Подгорици.

Сретење обиљежено у Хрватској

Вјерски и национални празник свих православних Срба, уједно и Дан државности Републике Србије, другу годину заредом обиљежен је Хрватској.

У организацији Српског народног вијећа Книн је, поред Глине, Ријеке, Загреба и Вуковара, био домаћин обиљежавања Дана државности Републике Србије, празника Сретења на који је 1835. године у Крагујевцу проглашен први устав Кнежевине Србије, познат као Сретењски устав.

Након извођења химни и читања пригодних прогласа које је написао Чедомир Вишњић присутнима се обратио Саборски заступник и председник Српског народног вијећа Милорад Пуповац који је истакао да су уставни патриотизам и слобода највјерније наслеђе које се баштини и данас.

Сретењском сабрању у Книну присуствовали су и свештеници книнске парохије Епархије далматинске, саборска заступница Ања Шимпрага, замјеници жупана Шибенско-книнске и Личко-сењске жупаније, начелници општина и замјеници градоначелника из редова српске заједнице, председници и чланови жупанијских мањинских вијећа Сплитско-далматинске, Задарске и Шибенско-книнске жупаније, чланови СНВ-а као и представници СДФ-а и СКД *Просвјетла*.

Свечаном академијом у организацији Генералног конзулата Републике Србије у Вуковару, Епархије осечкопољске и барањске, Заједничког вијећа општина Вуковар и Српског дома по други пут у Вуковару је обиљежен празник Сретења који се у Републици Србији обиљежава и као Дан државности.

Поздравне говоре одржали су српски конзул у Вуковару Владимир Марјановић, савјетник председника Владе Републике Србије Предраг Рајић и председник ЗВО-а Дејан Дракулић нагласио је добру и успјешну сарадњу са матичном државом.

У свечаном програму Публика у Српском дому имала је прилику, да присуствује концерту Музичко оперско театарске организације МОТО из Београда, као и Вуковарског српског пјевачког друштва *Јавор*.

СНВ је 15. фебруара у Српском културном центру у Загребу обиљежио Дан државности Републике Србије на којој је окупљене поздравио замјеник председника СНВ-а Борис Милошевић. Академији је присуствовао велик број челних људи и чланова српских организација те мањинских вијећа, као и истакнутих личности српске заједнице у Хрватској.

Свечани пријем поводом Дана државности Републике Србије

У Конзулату Републике Србије у Ријеци одржан је свечани пријем на коме је поздравни говор одржао конзул Ненад Маричић. Посебну пажњу посветио је одржавању специјализоване изложбе ЕКСПО 2027, наводећи огроман значај те манифестације за Републику Србију, али и друге државе региона.

Свечано је било и у Српском културном центру *Јосиф Руњанин* у Глини. Више од стотину грађана Глине и околице присјетили су се повијесног и уставотворног доношења Устава Књажевства Србије, познатијег као Сретењског устава.

СРБИЈА И РЕПУБЛИКА СРПСКА ПРВИ ПУТ ЗАЈЕДНИЧКИ ОБИЉЕЖИЛЕ СРЕТЕЊЕ - ДАН ДРЖАВНОСТИ

Србија се трудила да пружи руку свима, па и онима који је нису никада хтјели

Највиши представници Србије и Републике Српске на прошлогодњем Свесрпском сабору у Београду одржаном 8. јуна 2024. у Београду усвојили Декларацију у којој се каже да ће убудуће заједно обиљежавати Сreteње као Дан државности Србије и Дан државности Републике Српске.

Тако је у Бањалуци 13. фебруара одржана Свечана академија, којом су Србија и Република Српска први пут заједно обиљежиле Сreteње – Дан државности Србије.

Предсједник Александар Вучић рекао је у свом обраћању да се Србија трудила свих ових година да пружи руку онима који је нису никада хтјели.

– Када би говорили о територијалном интегритету, стално причајући како неко из Србије угрожава Босну и Херцеговину, увијек би заборављали да не постоји ниједан једини наступ, ниједна једина изјава у којој нисмо говорили о поштовању Дејтонског споразума и о чувању интегритета Босне и Херцеговине, наравно и Републике Српске у оквиру Босне и Херцеговине. Али када је била ријеч о интегритету Србије, то их више није занимало – рекао је Вучић.

Он је истакао да Србија никоме није непријатељ и да жели чувати мир и стабилност.

– Кад смо се мијешали у политичке односе у Сарајеву? Па, никада. А шта ви радите? Сваки дан мијењате власт у Београду и доносите одлуке о томе ко је добар, ко није – рекао је Вучић и додао да Србија поштује Босну и Херцеговину, али да воли Републику Српску.

– Имамо исти језик, писмо, културу. И зовемо се само просто Срби и никако другачије. И не

» Предсједници Александар Вучић и Милорад Додик на конференцији за новинаре у Бањалуци

ФОТО: ДИМИТРИЈЕ ГОЛЛ/ ПРЕДСЕДНИШТВО СРБИЈЕ

дамо да нам то неко узме – нагласио је Вучић.

Он се захвалио предсједнику Републике Српске на томе што је, како каже, показао људско лице и кад год је било тешко није окретао леђа Србији и није забијао нож у леђа, као што су многи чинили у историји и као што су многи хтјели да ураде.

Како је навео, брине, јер зна да је у току судски прогон Милорада Додика и плаши се да ће они који се воде својим интересима донети лошу одлуку.

– Знајте једну ствар, не ја, не само Александар Вучић, Србија неће окренути леђа ни вама, ни Републици Српској, ни државном руководству Републике Српске – истакао је Вучић.

Предсједник Републике Српске Милорад Додик је рекао да је важно да Србија остане снажна и јака, наводећи да то „неће бити могуће без Александра Вучића“.

– Данас Република Српска први пут обиљежава свој Дан држав-

ности, Сreteње. И то је нормално и логично, дуго су нам то забрањивали. Србија дуго година није ни имала Дан државности, обиљежавала је Дан устанка (у СФРЈ) јер су неки хтјели да поруче да она није држава, док су другима давали та права – навео је Додик.

Он је казао и да је слобода „света ријеч“ српског народа, јер она подразумева да „нема подаништва и клечања“.

– Слобода значи да су Срби увијек стали пред најснажнију силу тог времена зато што нису хтјели да буду покорени – стали су пред Турке, пред Аустроугаре, пред Хитлера, пред НАТО. Никад се нисмо повукли и платили смо високу цијену – казао је Додик.

Навео је да ће српски народ у Републици Српској „изабрати тренутак када ће морати да издигне своју слободу изнад тренутних процеса и да се супротстави онима који Србима не дозвољавају да причају да су Срби“.

– Ми у Републици Српској во-

лимо Србију и гледамо у Србију. И ја не волим БиХ, али не мрзим је у мјери да бих неком начинио зло. Бошњачки народ је добар народ, али воде га идеологије које га приближавају политичком исламу. Нека нам врате дејтонску БиХ, ми немамо проблем са том БиХ. Против смо БиХ изван дејтонског слова и зато ћемо се борити – рекао је Додик.

Он је казао и да су „највећи злоторици за српски народ Енглези, који су направили срамну идеологију о онемогућавању српског народа“.

– Њихови амбасадори када долазе у Београд и Сарајево пролазе едукацију која се заснива само на томе да се спријечи српско национално јединство и српско национално обједињавање – додао је Додик.

Обраћајући се Вучићу, рекао му је да му је драго што је ту „да осјети“ колико га људи у Републици Српској подржавају, као и „његове успјехе и оно што је учинио за Србију“.

– Учинили сте Србију јаком, а то је за нас важно, јер се и ми овдје онда осјећамо добро и сигурно. Хвала вам што сте у спољнополитичко-одбрамбеној стратегији Србије рекли да никада више ниједног Србина неће прогонити по методама Олује. Знамо да то не би могло бити уписано без Вас лично и зато смо Вам захвални ми Срби овдје, који никад нисмо били босански Срби – рекао је Додик.

Свечаној академији између осталих присуствовали су архиепископ и митрополит бањалучки Јефрем, предсједник Народне скупштине Републике Српске Ненад Стевандић, предсједник Владе Србије Милош Вучевић, предсједник Владе Српске Радован Вишковић, министри Владе Србије и Српске, народни посланици из Републике Српске и Србије, чланови дипломатског кора, представници правосудних институција Републике Српске и српски представници на заједничком нивоу БиХ.

Отворен нови објекат Клинике за ортопедску хирургију у Слатини

Поводом Сreteња – Дана државности Републике Србије и Дана државности Републике Српске свечано је отворен нови објекат Клинике за ортопедску хирургију у Слатини.

Предсједник Републике Српске Милорад Додик истакао је да је поносан на чињеницу да је објекат Клинике за ортопедску хирургију Института Др Мирослав Зошковић у Слатини изграђен властитим средствима.

У изградњу објекта Клинике за ортопедску хирургију Института Др Мирослав Зошковић уложено је 38 милиона КМ. Средства су уложили Влада Српске и Институт за физикалну медицину, рехабилитацију и ортопедску хирургију Др Мирослав Зошковић.

Предсједник Додик је навео да догађаји траже да Српска има овакве објекте, те

ФОТО: КАБИНЕТ ПРЕДСЈЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ / БОРИСЛАВ ЗДРИЊА

да ће бити забиљежено да је на отварању био предсједник Вучић.

– Сматрам да је ово наш заједнички успјех, заједничка пobjеда. Хвала свима, живјела Република Српска и живјела Србија – рекао је предсједник Српске.

СРБИЈА И СРПСКА НАСТАВЉАЈУ СА ЗАЈЕДНИЧКИМ ПРОЈЕКТИМА

У Бањалуци је одржан и проширени састанак делегације Републике Српске и делегације Републике Србије, који су предводили предсједник Републике Српске и предсједник Републике Србије.

Предсједник Додик је истакао да је на састанку делегација Српске и Србије потврђено да се наставља реализација свих пројеката у отежаним околностима, те да је потврђена приврженост изградњи Хидроцентрале Бук Бијела и Аеродрома Трибњево.

Предсједник Додик нагласио је да сарадња Српске и Србије никада није била боља и да је то захваљујући предсједнику Вучићу.

Захваљујући тој помоћи, рекао је предсједник Републике Српске, у свим општинама у Српској изграђени су неки од објеката средствима Србије, те додао да је уложено више од 100 милиона КМ.

На састанку је разговарано о току изградње ауто-пута Бијељина–Рача, нагласивши да је Србија изградила мост преко Саве на Рачи, што је веома значајно за Републику Српску.

– Србија је знајући нашу позицију преузела ту обавезу – рекао је предсједник Додик, те додао да су на граници са Србијом изграђена три моста.

Планирано је да Српска и Србија заједнички обиљежавају значајне историјске догађаје за српски народ, те да ће ове године бити формиран заједнички одбор за обиљежавање 80 година од ослобађања логора Јасеновац.

Такође, заједнички ће обиљежити Невесињску пушку, 30 година од потписивања Дејтонског мировног споразума и одати помен убијеним Србима у хрватској злочиначкој акцији Олуја.

33 ГОДИНЕ ПРКОСА И ПОНОСА – У БЕОГРАДУ ОБИЉЕЖЕН ДАН УСТАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

» Млађен Цицовић

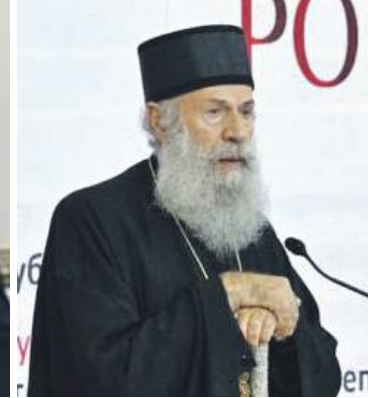
» Радован Вишковић

» Милош Вучевић

» Ненад Стевандић

» Епископ хвостански Алексеј

ЗА ВЈЕЧНОСТ РОЂЕНА!

Представништво Републике Српске у Србији организовало је у Београду пријем поводом Дана Републике Српске и 33 године од проглашења првог Устава Српске.

Пријему су присуствовали највиши великодостојници Српске православне цркве, званичници Републике Српске и Србије, представници дипломатског кора, те бројне званице из свијета културе, науке, умјетности, привреде и спорта Србије и Српске.

Шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић поручио је да Република Српска обиљежава Дан Републике и 33 године од доношења Устава са великом љубави и пркосом према онима којима смета.

Он је истакао да Српска симболично налази у годинама у којим је био Исус Христ, када је разапет, васкрсао и величанствено побједио смрт.

– И Република Српска у 33. години трпи

опасне нападе и пријетње смрћу – указао је Цицовић и поручио да је срамна пресуда председнику Републике Српске Милораду Додику највиши ниво правног насиља над човјеком и над државом коју представља.

Цицовић је нагласио да су многи мислили да ће таквом пресудом Додику обезглавити и Републику, али и српски народ.

– Мислили су, али нису знали и не знају да су бесправном пресудом председнику Српске пресудили БиХ и себи, као насилинику над правом, правдом и истином – рекао је Цицовић.

Премијер Републике Српске Радован Вишковић пренио је поруку председника Српске Милорада Додика да не брину за судбину и будућност Републике. Он је истакао да је своје обраћање хтио започети ријечима да је побједила демократија и да се поштују демократске норме, али да то није тако.

– Неко ко себе назове неком функцијом суспендује Устав Федерације БиХ само на

један дан. То се никада у свијету није десило. За та 24 сата изабрана је Влада Федерације. Тада смо затражили појашњење. Одговор смо добили експресно – испричао је Вишковић.

Република Српска и Србија ослоњене су једна на другу, то заједништво није поклекло ни у тешким временима, рекао је председник Народне скупштине Републике Српске Ненад Стевандић.

Он је истакао да Србија нема већег и искренијег пријатеља од Срба из Републике Српске.

– Јесте вријеме тешко, али немамо дилему, имамо исуства – рекао је Стевандић.

Премијер Србије Милош Вучевић изјавио је да је однос Републике Српске и Србије чврста спона културних и историјских веза и да их нико и никада неће покидати.

– Никада више Београд неће стављати барикаде на границе са српском, никада више нећемо кренути леђа према патњи наше браће – рекао је Вучевић као

изасланик председника Србије Александра Вучића.

Подсетио је да је 28. фебруара 1992. године Народна скупштина Републике Српске једногласно донијела одлуку о проглашењу Устава Српске Републике БиХ, те да је то српски народ урадио браниће своје право на постојање, самоопредељење и слободу.

Изасланик Његове светости патријарха српског епископ хвостански Алексеј рекао је да свој крст Срби морају да носе достојанствено јер послјије страдања долази Васкрсење.

Представништво Републике Српске у Србији истиче да је конституисање Републике Српске, а потом и доношење Устава Српске 1992. године у миру, највећа побједа српског народа 90-их година 20. вијека у БиХ, којом је српски народ лијево од Дрине добио слободу и створио правно-политичке услове за функционисање Републике Српске.

САСТАНАК ПРЕДСЈЕДНИЦЕ ПОКРАЈИНСКЕ ВЛАДЕ МАЈЕ ГОЈКОВИЋ И ПРЕДСЈЕДНИКА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ РАДОВАНА ВИШКОВИЋА У БАЊАЛУЦИ

Србија и Република Српска настављају интензивну сарадњу у свим областима

Председница Покрајинске владе Маје Гојковић и председник Владе Републике Српске Радован Вишковић састали су се у Бањалуци како би разговарали о досадашњој сарадњи и о плановима за даље јачање односа.

Саговорници су се сагласили да је свеукупна сарадња више него добра, и то у областима економије, пољопривреде, образовања, здравства, туризма, као и у области културе која је, како је истакнуто, оно што спаја наш народ без обзира на којим просторима живи.

– Са председником Вишковићем договорили смо се о даљем спровођењу Акционог плана који је на снази, као и о темпу којим ћемо наставити сарадњу у свим овим областима. Свједочи смо свега онога што се дешава у Републици Српској, али и изазова које имамо у Републици Србији, и овдје смо дамо једни другима подршку у овим изазовним временима – истакла је Гојковићева.

Председник Владе Републике Српске Радован Вишковић рекао је да је сарадња Владе Републике

Српске са Србијом, а тиме и са Покрајинском владом, на највишем могућем нивоу, у свим областима.

– Велика захвалност за све оно што је Србија, а тиме и Војводина, учинила и чини за Републику Српску. Веома нам значи посјета званичника Србије да нам дају подршку, да се осјећамо као један народ, што ми и јесмо.

Састанку су присуствовали министар трговине и туризма у Влади Српске Денис Шулић и министар просвјете и културе Жељка Стојић, као и покрајински секретар за привреду и туризам Ненад Иванишевић и покрајински секретар за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу Александар Софић.

ИСТОРИЈСКА ОДЛУКА СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Забрањено дјеловање вануставних институција БиХ на територији Српске

Народна скупштина Републике Српске усвојила је 27. фебруара 2025. године Приједлог закона о непримјењивању закона и забрани дјеловања вануставних институција БиХ. „За“ су гласала 49 посланика, а три су била против, преноси РТС.

Како се наводи у образложењу, Законом је прописано непримјењивање и неизвршавање закона и забрана дјеловања вануставних институција БиХ на територији Републике Српске.

Прописано је да закони о Суду БиХ, Тужилаштву БиХ, Агенцији за истраге и заштиту БиХ и Високом судском и тужилачком савјету БиХ неће бити примјењивани, нити ће се извршавати на територији Републике Српске. Надлежне институције и органи Републике Српске обавезни су предузети све мјере ради обезбјеђења спровођења овог закона.

Како се наводи, лица која су дужна да поступају по одред-

бама овог закона изузимају се од кривичне одговорности прописане кривичним законодавством БиХ и кривичним законодавством Републике Српске за кривична дјела која се односе на извршење овог закона, а надлежне институције и органи Републике Српске обезбједиће им и пружити сву неопходну заштиту.

Посланици су усвојили и Приједлог закона о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске, као и Приједлог закона о Посебном регистру и јавности рада непрофитних организација које финансијски или на други начин помажу страни субјекти.

Приједлогом закона прописано је успостављање посебног регистра тих организација основаних у Републици Српској које финансијски или на други начин помажу страни субјекти, њихово политичко дјеловање и политичке активности које их одређује као агенте страног утицаја.

ЖАРКО МИЋИН, ГРАДОНАЧЕЛНИК НОВОГ САДА

Дијалог је једини пут који нас води до рјешења која су у интересу грађана!

Његошева изрека записана прије скоро два вијека „У добром је лако добро бити, на муци се познају јунаци“ данас се може препознати и на примјеру Новог Сада који је након страшне трагедије која се догодила 1. новембра прошле године постао мјесто туге. Човјек некад не може бирати околности у којима ће радити и живјети, али храброст да преузму одговорност у тешким тренуцима имају одабрани. Дубоко свјестан тешког и изазовног тренутка Жарко Мићин је вољом скупштинске већине изабран на мјесто градоначелника Новог Сада.

У разговору за *Српско коло* Мићин истиче да ће његов фокус бити усмјерен на дијалог, стабилизацију друштва, смиривање тензија и заустављање подјела.

– Воспитан сам да демократију разумијем кроз дијалог и поштовање права других. И зато не мислим да су деструкција, блокаде и мржња начин за рјешавање питања од значаја за грађане. Увјерен сам да о свему можемо уљудно разговарати. Да о свему можемо водити цивилизовану дебату. И зато од првог дана нудим руку помирења. Позивам представнике опозиције да се вратимо политици дијалога. Политици размјене мишљења. Да умјесто на улици, о најважнијим питањима за развој Новог Сада, и унапређење квалитета живота Новосађана, разговарамо у Скупштини града. Сматрам да грађани нису дали глас представницима опозиције да блокирају развој града. Да спречавају усвајање буџета и реализацију инвестиција које Новосађанима побољшавају живот. Сматрам да су гласали за њих, да у Скупштини града заступају њихове интересе. Рекао сам више пута, и поновићу још једном. Нико не памти политичаре по свађама и ружним ријечима, већ по пројектима који су реализовани да би грађани живјели боље.

● **У свом првом обраћању, након што сте изабрани за градоначелника, истакли сте да ће, ради веће безбједности грађана, бити извршена контрола свих јавних објеката у граду. Како ће то изгледати у пракси?**

– Несрећа која се десила на Жељезничкој станици 1. новембра је велика трагедија, која је погодила цијели Нови Сад, и цијелу Србију. Неопходно је да учинимо све да се такве несреће не дешавају у будућности. Као што сам у свом експозеу најавио, надлежним инспекцијским службама сам наложио да у најкраћем року изврше темељну контролу свих јавних објеката, и да за сваки појединачно утврде које су то мјере које треба предузети како би у потпуности биле отклоњене све сумње у безбједности њиховог коришћења.

● **Колики је број таквих објеката и шта ће бити приоритет?**

– Будући да на територији града има 927 објеката, захтијевао сам да се прво изврши контрола вртића, основних и средњих школа. Завршен је прелиминарни извјештај. Оформљен је стручни тим који ће пажљиво сагледати које мјере је неопходно предузети, у случајевима да се утврди постојање недостатака на неким објектима. За остале објекте извјештај очекујемо у наредном периоду. Уколико буду постојали објекти на којима је потребно извршити било какву интервенцију, град Нови Сад ће издвојити неопходна буџетска

средства како би се промтно реаговало у погледу исправљања свих недостатака.

● **Постоји ли неки план за Жељезничку станицу и када би поново могла да буде отворена?**

– Жељезничка станица се не налази у надлежности града Новог Сада, већ у искључивој надлежности Жељезница Србије.

● **Како планирате да подржите породице жртава трагедије?**

– Од првог дана трагедије град Нови Сад је у непрестаном контакту са породицама свих жртава и повријеђених. Након ступања на дужност, обишао сам један број породица страдалих, а планирам да у наредном периоду разговарам са свима, и поред помоћи и подршке која им је пружена у претходном периоду, у разговору са њима, сазнам шта град може да уради за њих. Мој претходник Милан Ђурић посјетио је готово све породице страдалих у трагичној несрећи. А један број породица посјетили су и премијер Милош Вучевић и предсједник Александар Вучић. Град и држава су од првог дана усмјерени на пружање подршке и помоћи породицама страдалих. Наставићемо да им пружамо сваку врсту помоћи и подршке. То је наша дужност и обавеза.

● **У претходном периоду започети су значајни инфраструктурни пројекти. Каква је њихова судбина?**

– Нови Сад је у претходних 13 година остварио огроман прогрес. Отворено је 14 нових фабрика. Изграђени су нови булевари. Велики број нових вртића, дјечјих игралишта, спортских терена, улица. Изграђене су стотине километара канализационе и водоводне мреже. Започета је градња два нова моста, и потписан уговор за градњу трећег моста. Градимо двије нове школе. Нов вртић. Завршавамо градњу нове Топлане *Мајевница*, прве нове топлане послје 40 година. Градимо водоводну мрежу у више насеља. Око 306 милиона динара улажемо у наставак радова на доградњи школе и изградњи спортске сале у ОШ *Десанка Максимовић* у Футогу, доградњи Медицинске школе *7. април* и изградњи и опремању физкултурне сале Гимназије *Лаза Костић*. Сви започети пројекти биће реализовани, на добробит Новосађана.

● **Какви су планови по питању инвестиција и капиталних пројеката у наредном периоду?**

– Због неодговорног понашања опози-

ције, која је насилним блокадама и протестима спречавала рад Скупштине града, Нови Сад је три мјесеца био у привременом финансирању. Након што је 18. марта усвојен буџет за 2025. годину, у износу од 44,51 милијарди динара, створили смо предуслове да наставимо снажан инвестициони циклус, и почнемо са реализацијом бројних нових пројеката и граду и приградским насељима, али и да покренемо завршетак великог броја раније започетих инвестиција.

● **Шта је све предвиђено усвојеним буџетом?**

– Буџет има развојни карактер, за капиталне пројекте планирано је 10,6 милијарди динара, односно око 24 одсто укупног буџета. Југовићево добија школу и вртић, реконструишемо домове културе у Будисави и Лединцима, уређујемо Алмашки крај и бројне јавне просторе. Настављамо градњу и реконструкцију водоводне и канализационе мреже, као и асфалтирање улица у граду и приградским насељима. Наставићемо са постављањем дјечјих игралишта, градњом и уређењем спортских терена у свим дијеловима града. Завршићемо парк код Спенса и уредити Универзитетски парк. У социјалну заштиту улажемо 3,8 милијарди, животну средину 3,46 милијарди, културу 4,5 милијарди, образовање 8,9 милијарди динара, а у развој спорта и омладине 931,9 милиона динара. Ово је само дио улагања и пројеката који ће бити реализовани у години пред нама. Наш задатак је прогрес Новог Сада, наша дужност је да тај задатак и испунимо! На то смо се обавезали пред грађанима. Нови Сад ће наставити да се развија! Жао ми је што опозиција није узела учешће у расправи, већ се одлучила да настави са опструкцијом и блокадама.

● **Један од проблема је водоснабдијевање. Да ли се и на који начин рјешава овај проблем?**

– Стабилизација и унапређење водоводне система један је од најважнијих приоритета у 2025. години. Као што сам и обећао грађанима, успјешно и у року је завршена регенерација једног, а у току је регенерација још једног бунара на изворишту *Рајино острво*. Рестрикције сада трају сат времена краће, умјесто од 23 до 4, од поноћи до четири сати ујутру. Радови на другом бунару биће до 10. априла, и рестрикције ће трајати од 1 до 4 сата ујутру.

● **Кад грађани могу очекивати стално снабдијевање водом?**

– План је да до краја априла завршимо регенерацију и трећег бунара на Ратном острву, рестрикције ће тада бити укинута и вратићемо се на редован режим водоснабдијевања. Утискивањем нових дренава биће ревитализован бунар БХД 3 на Штранду, који већ дуже вријеме није у функцији. Поред тога, утискивање нових дренава извршићемо и на једном бунару на Ратном острву. Укупно ћемо на свим изворишима регенерисати 9 бунара. А најзначајније је то што ћемо почети бушење новог бунара на Петроварадинској ади, чиме ћемо створити услове да увијек имамо довољне количине воде, без обзира на водостај Дунава. Новосађани морају да имају воду у свако доба дана или ноћи. Захтијевају од руководства *Воговода*, али и мојих сарадника да даноноћно буду посвећени пројектима који се тичу водоснабдијевања.

● **Захваљујући Новосадском универзитету, али и установама културе као што су Матица српска, Архив Војводине и други, Нови Сад представља и значајан центар који окупља Србе из региона. У Новом Саду се одржава и Сајам завичаја, а и дјелује највећи број завичајних удружења. Колико Нови Сад и на који начин у пракси помаже Србе из региона?**

– Захваљујући свом развоју и напретку Нови Сад је постао један од најважнијих центара за Србе из региона. Према многим анкетама, Нови Сад је један од најпожељнијих градова за живот у цијелом региону. Томе је допринио његов привредни развој, али и драстично унапређење комуналне инфраструктуре, раст плата, и побољшање укупних услова квалитета живота. Захваљујући томе, Нови Сад кроз разне програме и пројекте подржава удружења Срба, и очување српске културе. А *Сајам завичаја* који се одржава на *Новосадском сајму* је једна од најзначајнијих манифестација у региону.

● **Нови Сад је прије пет година постао и званично европска престоница културе и омладине. Да ли град те ласкаве титуле може у будућности у пуној мјери оправдати?**

– Паралелно са инвестицијама у развој комуналне инфраструктуре, водоснабдијевања, градњу школа, домова здравља, вртића, наставићемо снажна улагања у развој културе. Буџет за културу у 2025. години достигао је 4,54 милијарде динара. У току је велики пројекат уређења Алмашког краја, најстаријег дијела Новог Сада. Алмашки крај није обичан квартал, нити обичан дио Новог Сада. У његовим улицама и објектима сачувана су најстарија сјећања на настанак нашег града. Његовим уређењем доказујемо да дух очева нашег града није ишчезао, и неће нестати. Сачуваћемо га за будуће генерације. Уређен Алмашки крај биће понос Новог Сада и очигледна потврда да смо дио историје која траје. Поред уређења Алмашког краја, на ком је прије 331 годину настао наш град, инвестираћемо 460 милиона динара у изградњу нове културне станице на Бистрици. Не радимо само у граду и градским квартовима. Реконструисаћемо домове културе и у Будисави и Лединцима, у шта улажемо 120 милиона динара. **Т. ЂОРОВИЋ**

У ДРАКУЛИЋУ СЛУЖЕН ПОМЕН ЗА 2.315 СРПСКИХ ЖРТАВА

Злочини у бањалучким селима свједоче о улози католичке цркве у усташким злочинима

Код Спомен-костурнице у бањалучком насељу Дракулић служен је помен за више од 2.300 Срба које су усташе звјерски убиле прије 83 године.

Усташе су у рано јутро 7. фебруара 1942. године започеле покољ у бањалучким селима Дракулић, Мотике, Шарговац и у руднику Раковац, гдје је звјерски убијено 2.315 Срба.

Под командом натпоручника Јосипа Мишлова и фра Вјекослава Филипковића из такозваног Тјелесног здруга Анте Павелића, усташе из Загребa и Бањалучке убијале су Србе без иједног испалеженог метка – сјекирама, ножевима и крамповима.

УБИЈЕНИ САМО ЗАТО ШТО СУ СРБИ

Предсједник Републике Српске Милорад Додик поручио је да је усташки покољ неопростив злочин који не смије бити заборављен.

– У једном дану побијено је 2.300 људи, од тога 550 дјеце. Убијени су само зато што су Срби, православци, што су сметали идеологији НДХ. Нема села у Крајини у којем усташе неког нису убиле. Сматрам да је дужност сваког Србина да баштини наш идентитет. Важно је да чувамо Републику Српску и наше јединство – поручио је Додик.

Након помена, који су служили свештеници Бањалучке епархије, положени су вијенци и цвијеће.

У име институција Републике Српске вијенац су положили предсједник Српске Милорад Додик, предсједник Народне скупштине Ненад Стевандић, министар рада и борачко-инвалидске заштите Данијел Егић.

У име Србије вијенац су положили генерални конзул Србије у Бањалуци Милош Вујић и представник Владе Србије.

Цвијеће су положили министри у Влади Српске, посланици у Народној скупштини, делегације борачке организације, Трећег пјешадијског /Република Српска/ пука Оружаних снага БиХ, Центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих и Центра за друштвено-политичка

ФОТО: КАБИНЕТ ПРЕДСЈЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ / ДОНА КАТУШИЋ

истраживања, града Бањалучке, невладиних организација проистеклих из Одбрамбено-отаџбинског рата и НОР-а.

Полагању вијенаца претходила је света литургија у Цркви Светог великомученика Георгија у насељу Дракулић, коју је служио епископ Сава.

ПОТОМЦИ ТРАЖЕ ДА СЕ ПРОГЛАСИ ДАН ГЕНОЦИДА

Удружење потомака и поштовалаца жртава усташког покоља 7. фебруар 1942. године Бањалучка најавило је да ће покренути иницијативу да се овај датум прогласи даном геноцида почињеног над Србима у бањалучким селима Дракулић, Мотике, Шарговац и руднику Раковац.

Секретар Удружења Владимир Пантић сматра да је у Дракулићу извршен геноцид јер су само у једном дану усташе на најмонструознији начин убиле 2.300 Срба.

– Усташе су након злочина натјерале учитељицу да у дневник поред имена сваког дјетета упише да је умрло. Промјеном спомен-плоче добила би се права истина о начину смрти српских ученика – поручио је Пантић.

Историчар у Републичком центру за истраживање рата, ратних злочина и тражење

несталих лица Драгослав Илић сматра да је злочин геноцида, који је дефинисан као злочин извршен са намјером да један народ буде уништен у цјелини или дјелимично, извршен над Србима на читавој територији тадашње Независне Државе Хрватске.

Илић је навео да је злочин у Шарговцу, Дракулићу и Мотикама планиран у самом врху власти НДХ, а за његово је извршење у Бањалуку још у децембру 1941. године послата јединица из личне гарде Анте Павелића.

– Она је злочин извела у сарадњи са локалним усташама крајње сурово, без било какве селекције жртава. Овај покољ саставни је дио реализације државне политике која је за циљ имала уништење Срба на цијелој територији – рекао је Илић Срни.

КАТОЛИЦИЗАМ ЈЕ БИО ОСНОВА ТОТАЛИТАРНЕ ИДЕОЛОГИЈЕ НДХ

Према његовим ријечима, злочин у Шарговцу, Дракулићу и Мотикама, колико год био огроман и трагичан, сам по себи не представља геноцид већ је његов саставни дио, један у огромном низу оваквих догађаја којима је НДХ реализовала идеју геноцида над Србима на својој тадашњој територији.

Говорећи о чињеници да су у овом злочину учествовали и католички свештеници, а да су Католичка црква и бивша комунистичка власт то прикривале, Илић је указао на став историчара Раула Хилберга према којем је католицизам био основа тоталитарне идеологије НДХ, док су римокатолички свештеници имали посебно друштвено мјесто и утицај.

Јасно је, каже, зашто је и један број свештеника узео учешће у самим злочинима, како у планирању, тако и у подстрекивању, па и самом извршењу.

– Ту се негдје назире и одговор на питање зашто се у издањима Римокатоличке цркве на овим просторима овај догађај негира или релативизује – напоменуо је Илић.

Илић је подсетио да се у периоду комунизма о оваквим догађајима из ратног периода могло писати и говорити, али да таква говор или писање нису смјели доводити у питање тада важеће идеолошке поставке.

Нагласио је да је тешко, изузетно криво наслеђе рата требало смјестити у прокламовану идеологију братства и јединства, што је било могуће само афирмацијом тема које су имале кохезивну друштвену функцију.

– То су биле теме устанка и револуције којима су давана својства морално непријекорне борбе чија последица је била заједничка држава „наших народа и народности“ коју „морамо чувати као зјеницу ока свога“ – појашњава Илић.

Илић је упитао зашто данас не постоји адекватно интересовање за овај и сличне догађаје, истичући да смо свједоци да се медији за ове теме интересују само у данима обиљежавања сјећања на страдања.

– Ако желимо формирати јасну историјску свијест о нашим жртвама из Другог свјетског рата, међу којима су и жртве овог злочина, потребно је превентивно да имамо адекватна научна истраживања, а затим образовне процесе при чему не мислим само на школу. Све то мора бити оплемењено креативним приступом у области умјетничког стваралаштва – закључио је Илић.

СВИЈЕЋЕ ЗА УБИЈЕНЕ У ГОРЊОЈ ТРЕБИЊИ

Одржана је још једна комеморација за 225 Срба и Рома убијених 1942. године у Горњој Требињи, пише загребачки недељник *Новости*. Десетак припадника српске заједнице те антифашиста, одало је 4. јануара, на спомен костурници поред цркве у Горњој Требињи, почаст за 225 Срба, Рома и руског православног свештеника, које су усташе убиле на православно Бадњак и Божић, 6/7. јануара 1942. године. Положен је вијенац жупанијских антифашиста и ВНСМ-а Карловачке жупаније, док је у име карловачког Вијећа свијећу упалио предсједник Раде Влајнић. Парастос и помен жртвама служио је карловачки парох Радослав Анђелић. Раде Косановић, предсједник Заједнице удружења антифашиста и бораца Карловачке жупаније, одао је почаст Душану Дуји Кривокући (1928–2020), који је био главни иницијатор изградње заједничке спомен костурнице за страдале у том злочину, куда су њихове кости премјештене са три мјеста страдања. Седамдесет година послје злочина ни он није више могао пронаћи четврту масовну гробницу иако је као тринаестогодишњи дјечак био свједок убијања цивила у близини некадашњег жељезничког стајалишта Удбина–Сјеничак. Међу жртвама било је чак 75 дјеце до 15 година старости. Тај се злочин догодио два тједна након злочина у Пркоску Ласињском када је 21. децембра 1941. убијено 1.500 људи. Срби су и овог пута били похватани на превару јер им је било речено да узму све најврједније и да ће влаком бити превезени у Србију. Умјесто тога су затворени, одузета им је имовина и побијени су. Гробнице су копали локални Роми не знајући да ће у њима и они завршити.

СНИМА СЕ ФИЛМ О КОРИЋКОЈ ЈАМИ

Фондација *Заборањени коријени* најавила је да ће до јесени завршити документарни филм о Корићкој јами између Гацка и Билеће, првој масовној гробници Срба у Херцеговини у Другом свјетском рату, чиме ће осветлити истину о овом страстишту које Бошњаци представљају као мјесто свог страдања.

Оснивач Фондације Драган Радовић изјавио је за *Срну* да фокус овог документарног филма није на масовности злочина који је предводио хоца Мухарем Главинић, иако је тамо страдало 134 Срба из породица солунских добровољаца, већ на разумијевању и одбрани историјске истине, с обзиром на то да се у бошњачкој јавности и науци пласира лаж да су на тој локацији у Првом свјетском рату убијани муслимани.

– То је лаж. Ја имам доказе и најмање пет необоривих аргумената зашто је прича о такозваној Дездаруши измишљена прича. Према

попису из 1912. године, на том подручју није било муслимана. Број ексхумираних жртава одговара броју убијених Срба. Признања злочинаца на суђењу се поклапају само са причом о српском страдању. Имам низ аргумената који су необориви – рекао је Радовић.

Он је указао да је усташки злочин над Србима на Корићкој јами 4. и 5. јуна 1941. године директно утицао на подизање устанка Срба 6. јуна, који се проширио Херцегови-

ном, али и до ширења вијести о масовном страдању Срба.

– Иако је Херцеговина тешко страдала, многи су успјели и да се склопе и сачувају јер су дошле те вијести. Када је организован устанак 6. јуна у селу Степен у Херцеговини, усташе су покушале напасти устанике, а када нису могле ништа да ураде, упале су у Фазлагиха Кулу и тамо из бијеса убиле три српске породице и бациле их у јаму. Један дјечак је успио да преживи и да касније посвједочи италијанским војницима о тој јами – навео је Радовић.

Он је напоменуо да је дио Срба који су преживјели Корићку јаму избјегло у Црну Гору и сусједне Придворице, гдје су на Божић 1942. године упале усташе предвођене хоцом Узеиром Белалићем.

Додао је да је рад на овом документарцу започео 2021. године и да ће, као и Гаравице садржати обиље докумената и изјава. **СРНА**

СВИ ПУТЕВИ ВОДЕ У ДОБОЈ

Добој ће бити један од најпожељнијих градова за живот у Републици Српској

Своју прошлост, садашњост и будућност Добој гради на изузетно повољном географском положају. У некадашњој Југославији Добој је након Винковаца био највеће железничко чвориште. У садашњости најзначајнији инфраструктурни потенцијал за даљу интеграцију унутар Републике Српске представља Ауто-пут 9. Јануар док ће у блиској будућности Добој бити повезан са паневропским коридором 5ц. Управо на тој чињеници градоначелник Борис Јеринић гради оптимизам и вјерује да ће Добој модерним урбанистичким развојем бити један од најпожељнијих градова за живот.

• Које сте проблеме учили као највеће откако сте изабрани за градоначелника Добоја?

– Мој циљ је био да Добој постане град који ствара успомене – град у који се људи, једном када дођу, увијек желе вратити. Један од највећих изазова био је креирање модерног урбанистичког плана и развој града према јужном дијелу, који има огроман потенцијал. Данас, поред нове, позитивне и лијепе слике Добоја, имамо и град који се убрзано инфраструктурно и економски развија. Бројни су реализовани пројекти на које сам изузетно поносан и могу с поносом рећи да припадам оној групи политичара који су много оставили иза себе. Мој мандат и амбиције остају и даље актуелни.

• Који су најзначајнији инфраструктурни пројекти предвиђени у наредном периоду?

– Добој се с правом може похвалити квалитетном путном инфраструктуром, а тренутно се ради на пројекту уређења улица у граду. Све градске улице су потпуно реконструисане, а неке и изграђене изнова, чиме ће се значајно побољшати саобраћајна повезаност и сигурност. Овакав приступ је корак ка модернизацији града, јер се улаже у инфраструктуру која је временом дотрајала. Такође, радови обухватају и изградњу нових саобраћајница тамо гдје је то потребно, чиме ће се допринијети бољем протоку саобраћаја и квалитету живота грађана. Посебну пажњу посвећујемо санацији објеката за културу и стварању бољих услова за спортисте. Све основне и средње школе у Добоју су на високом нивоу у поређењу са школским установама у регији. Такође, изузетно смо поносни на ЈПУ *Мајка Јуковић*, која посједује један од најмодернијих објеката, пружајући врхунску услугу нашим најмлађима.

• Како бисте оцијенили привредну слику Добоја?

– Нажалост, сматрам да привредни потенцијал Добоја није у

**Борис
Јеринић**
ГРАДОНАЧЕЛНИК

Конкурентни смо у многим областима – од људске тоpline Добојлија, преко привредног потенцијала, до изузетне путне инфраструктуре, која омогућава брз долазак до међународних аеродрома

потпуности искориштен. Добој је град на раскрсници путева, а његов географски положај омогућава да се за свега два сата возње стигне до Загреба или Београда. Нисам незадовољан тренутном привредном ситуацијом, али знам да Добој има још већи потенцијал. Захваљан сам свим привредницима који улажу у наш град, али истовремено позивам и нове инвеститоре да препознају прилике које Добој нуди.

• Да ли Град равномерно развија сва насеља?

– Сарадња с мјесним заједницама основни је принцип мог рада и рада мог тима. Без гласова и мишљења грађана из свих дијелова града, не можемо објективно сагледати стварне потребе свих подручја. Трудимо се да сва насеља буду равномерно заступљена и да

свака мјесна заједница добије заслужену пажњу и подршку.

• Да ли је Добој искористио своје туристичке потенцијале?

– Срећан сам што је Добој град који људи радо посјећују. Ипак, искрено могу рећи да туристички потенцијал још увијек није у потпуности искориштен. Интензивно радимо на стратегији промоције Добоја као града који ствара успомене, како би што више људи упознало све његове љепоте и могућности.

• Да ли се довољно улаже у културу и спорт?

– Центар за културу и образовање, Народна библиотека и Музеј Добоја су институције које својим радом заслужују апсолутно поштовање. Сегмент културе у нашем граду је изузетно развијен захваљујући овим установама и свима који са њима сарађују. Такође, имамо велики број младих и успјешних спортиста у разним дисциплинама, што показује да смо посвећени здравом начину живота и развоју спортског духа међу младима. Поносан сам на све спортске клубове Добоја.

• Како бисте оцијенили услове живота за најмлађе становнике?

– Један од пројеката на који сам посебно поносан јесте одлука „100 станова за 100 младих брачних парова“. Кроз овај пројекат, 87 младих брачних парова већ је добило свој дом, што им је омогућило да граде будућност у Добоју.

• Постоје ли неке погодности за оне најстарије?

– Када је ријеч о нашим најстаријим суграђанима, често волим с њима разговарати и размјенити мишљења. То су скромни људи чије су потребе минималистичке, а највећа жеља им је да влада мир и да пензије буду редовне. Један од значајних пројеката који се тренутно реализује је обнова Дома пензионера великог смјештајног капацитета, чиме ће се побољшати услови за живот и боравак наших најстаријих суграђана. Ова обнова омогућиће да Дом постане још угоднији и функционалнији простор, који ће пружити топлину, сигурност и удобност свим корисницима. Такође, обнова овог објекта доприније и бољој интеграцији старијих особа у заједницу, пружајући им сигурно окружење у којем ће се осјећати поштовано и вољено. Сматрам да Добој пружа широк спектар могућности свим својим грађанима, без обзира на животну доб.

• Колико је Добој помогао породицама које су доселиле након рата?

– Добој је град у којем нема разлике између домацилног становништва и оних који су овдје дошли након трагичног сукоба у БиХ. Данас смо сви Добојлије и то с поносом истичемо. Они који нису могли самостално ријешити стамбено питање, добили су помоћ кроз пројекат ЦЕБ 2,

који смо реализовали у сарадњи с Владом Републике Српске. Поред тога, кроз различита удружења, породице настављају да негују своју традицију и обичаје, што сматрам веома значајним за очување идентитета и заједништва.

• Колико је Република Српска присутна у Добоју?

– Република Српска и њен предсједник Милорад Додик свакодневно су присутни у Добоју. Синергија републичке и градске власти омогућила је реализацију бројних значајних пројеката, попут савремене болнице *Свети ајосћол Лука*, која је на услузи за 270.000 осигураника, пројекта ЦЕБ 2, изградње коридора 5Ц, као и многих спортских и школских објеката. Такође, Република Српска пружа подршку важним догађајима, попут *Међународног рукометног ТВ турнира шампиона* и многих других манифестација.

• Каква је ваша визија развоја Добоја у наредних 10 година?

– Добој видим као један од најпожељнијих градова за живот у Републици Српској. Конкурентни смо у многим областима – од људске тоpline Добојлија, преко привредног потенцијала, до изузетне путне инфраструктуре, која омогућава брз долазак до међународних аеродрома. Добој је град будућности, младих и перспективних људи, град који ће тек дати свој најбољи допринос друштву.

Т. ЂОРОВИЋ

МИЛОШ ДАНГУБИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ СУРЧИН

Некад смо били најмлађа, а данас смо најперспективнија београдска општина!

Сајам *Експо 2027.* је пројекат од кога Србија много очекује, а започети радови наговјештавају да ће највећи инфраструктурни профит у наредном периоду имати општина Сурчин на чијем челу се од прошлог лета налази Милош Дангубић. У разговору за *Српско коло* Дангубић истиче да ће се слика сурчинских насеља заувјек промијенити и да ће куће грађене од набоја, како кажу Сремци „од блага из ината“ уступити мјесто модерним вишеспратницама. Општина која се налази на самом ободу главног града увијек је располагала природним љепотама, пловном Савом, шумама, језерима. Међутим, унапређење инфраструктуре, укрштање важних путева, близина аеродрома, изградња жељезнице су створили повољне услове за привредне дјелатности, укључујући и стране инвеститоре, за које ова општина постаје све атрактивнија.

– Захваљујући великом залагању, визији и стратегији које су у претходном периоду спроводили председник државе, Александар Вучић и Влада Републике Србије, општина Сурчин је добила велику шансу за даљи развој, самим одређењем да се на њеној територији изграде Национални фудбалски стадион са *Експо* комплексом и Акватик центром. Изградња цијелог тог комплекса ће бити „генератор будућих промјена у окружењу“, промовисаће Београд као организатора великих међународних сајамских, конгресних, привредних, спортских и културних манифестација. Све наведено се одражава и на знатно повећање цијена некретности, што поред отварања нових радних мјеста, утиче на стандард становника наше општине. Наравно, ту је и могућност бољег запошљавања наших суграђана.

● Шта ће све грађани Сурчина добити по завршетку *Експа 2027*?

– Између осталог, градиће се стамбени комплекс, састављен од девет грађевинских парцела, који ће након завршетка манифестације постати дом за око 4.500 становника. У оквиру стамбеног комплекса предвиђена је изградња основне школе за 600 ученика и вртића капацитета до 330 дјецe. За потребе предшколског образовања додатно ће бити изграђен депанданс у оквиру школе. Након завршетка изложбе *Експо* станова који су током манифестације служили за смјештај учесника и посјетилаца постоје трајни стамбени објекти.

● Које су још користи?

– Наши пливачи, веслачи, јакашаши, кануисти и други водени спортисти, који постижу завидне резултате, ако се узме у обзир чињеница да тренирају у веома скромним условима, добиће нове, далеко боље услове за тренинге и такмичења. Оно што је видљиво у Сурчину, осим градилишта у Доњем пољу, је изградња жељезничке пруге од Земун поља, преко аеродрома, до Националног стадиона.

● Како бисте оцијенили привредну слику Сурчина?

– Изградњом ауто-пута *Милош Велики* наша општина је добила могућност за развој. Највећи подстицај добијен је изградњом прикључења у Јаково, чиме је остварена нова привредна зона и Јаково доживљава преображај. Добро је да инвеститори препознају изузетан стратешки положај наше општине, гдје је преплићу све врсте

саобраћаја – друмски, рјечни, жељезнички и ваздушни. На територији општине Сурчин је Међународни београдски аеродром *Никола Тесла*, а пролазе и важни ауто-путеви: Београд–Загреб, Београд–Ниш, Београд–Нови Сад и *Милош Велики*, а ту је и обилазница око Београда. Значајан допринос има и пловна ријека Сава која пролази кроз Сурчин. Дobar положај најмлађе београдске општине, приступ најважнијим саобраћајницама, али и ефикасна локална администрација привукли су бројне инвеститоре. На територији наше општине послују *Nelt, Gebruder Weiss, California šped, Nestle, Pepsi, Piljan comerc, Inberg, Pro Team...*

● Колики је значај аеродрома?

– Сигурно да имамо среће да је на сурчинском тлу и Београдски аеродром *Никола Тесла*, па се гости који долазе небеским

У ПЛАНУ И ГОЛФ ТЕРЕН

Очекујемо да се крене са припремама за реализацију пројекта *Оасис*. На територији од око 350 хектара неизграђеног земљишта јужно од насеља Бечмен код Сурчина предвиђена је изградња новог луксузног насеља са голф тереном са 18 рупа, спортско-рекреативним комплексом, вилама и апартманима.

на, на сваких 20 становника општине иде и по један регистрован сопствени бизнис. Према евиденцији Националне службе за запошљавање, број незапослених грађана који траже посао преко те службе је 1046. Прије три године у медијима се писало да смо поред Старе Пазове и Пећинаца општина са најмањом стопом незапослености.

● Постоји ли потреба за проширењем индустријске зоне?

– Између Добановаца и Батајнице поред ауто-пута припрема се терен за изградњу новог стамбено-пословног насеља *Синидунум*. За сада су изграђене широке саобраћајнице у оба смјера као и кружни ток, а у плану је и изградња индустријске зоне у којој ће посао наћи велики број људи, након чега ће бити изграђени станова и сви потребни објекти за живот једног таквог насеља, попут школе, вртића, установе здравља.

● Да ли се равномјерно развијају сва насеља?

– Градска општина Сурчин од 2017. године спроводи анкетирање грађана са територије општине у циљу што транспарентнијег трошења јавних средстава и побољшања услова живљења и пословања на нашој територији. Грађани најбоље знају шта је потребно мјесту у ком живе. Трудимо се да се сваки дио наше општине равномјерно развија. Улице се асфалтирају и граде тротоари у свим мјестима. Сва насеља осим Бечмена и Прогара су добили централне тргове и сада су они на реду. Трудимо се да слободне јавне површине у сваком насељу претворимо у зелене паркове за безбрижну игру дјецe. Иницирали смо израду измјене Просторног плана дијела градске општине Сурчин, којим су обухваћене цијеле катастарске општине Бечмен, Бољевци, Јаково, Прогар, Петровчић и дио катастарске општине Добановци, баш у циљу стварања предуслова за даљи развој тих насеља.

● Да ли је Сурчин искористио своје туристичке потенцијале?

– У циљу боље промоције, развоја и унапређења туризма, општина је основала Туристичку организацију Градске општине Сурчин. Сматрам да је генерална карактеристика постојећих туристичких локалитета недовољна развијеност и опремљеност у складу са потенцијалима које посједују. У будућности посебну пажњу би требало обратити на повећање смјештајних и услужних капацитета. Такође, велики потенцијал представља и ријека Сава којом је могућа пловидба на цијелом потезу (око 50 км), а потребне дубине за пристајање мањих пловила постоје код Прогара, Бољеваца и у зонама узводно и низводно од остружничког моста. Јаково, Добановци, али и Прогар и Бољевци имају зачете угоститељско-туристичке услуге које је могуће допуњавати и другим пратећим садржајима и капацитетима, посебно за активности и забаву уз воду и на води, не само поред Саве, већ и у унутрашњости подручја.

● Какви су услови за културни живот општине?

– Општина исказује спремност да улаже у културу и туризам. Први показатељ је оснивање Установе културе *Културни центар Сурчин* и Туристичке организације Градске општине Сурчин, којима је пренесена надлежност за организацију свих до-

путем са Београдом најприје срећу у Сурчину. Само у прошлој години међународним аеродромом у Сурчину прошло је више од осам милиона путника. Постојећа индустријска зона у Добановцима свакодневно доводи на територију Сурчина преко десет хиљада радно ангажованих грађана, а развојем свих планираних привредних зона, за очекивати је да тај број буде троструко већи. Близина ауто-путева и аеродрома омогућава једноставан приступ већим градовима у Србији и сусједним земљама. Да смо идеална општина за логистику, комерцијалне услуге и производњу, доказ је то да се први индустријско-логистички комплекс у нашој земљи – ВГП Парк Београд смјестио у Добановцима. Радио фар се интензивно развија и постаје препознатљив по великом броју компанија које послују у овом сурчинском насељу на самој граници са Новим Београдом и Земунуом.

● Колики је број незапослених?

– Према податку Републичког завода за статистику у последњем кварталу прошле године запослених је око 18.500 грађана који имају пребивалиште у општини Сурчин. Посљедњих десет година биљежи се тренд повећања броја предузетника, па су, рецимо у 2020. години у Сурчину била регистрована 854 активна привредна друштва и 1.526 предузетника. Практич-

гађаја везаних за туризам, умјетност, културу и културно-историјску баштину. Издвајањем значајних средстава створен је предуслов за развој и промоцију културних садржаја, а то је комплетна реконструкција и опремање домова културе у Бољевцима и Добановцима, позоришне сале у Сурчину и наткривање простора за гледаоце у Бојчинској шуми. На простору излетништа *Бечменској бара* изграђена је платформа за пливаче и излетнике, а у Наутичком селу *Бисер* у Бољевцима је отворен Први туристички информативни центар. Културни центар Сурчин настоји да позоришне представе, разнолике културне приредбе, концерти извођача музике и фолкорних, балетских и играчких ансамбала буду дио редовног програма новоизграђене сцене у центру Сурчина. Већ дужи низ година, кроз конкурсе општина Сурчин финансијски помаже удружењима грађана, културно-умјетничким друштвима, позоришним и умјетничким групама у реализацији квалитетних и за грађане Сурчина значајних пројеката. Поред тога општина помаже вјерским заједницама у обнављању и реконструкцији црквених објеката.

● **Које су најзначајније културне манифестације?**

– Манифестације које су заживјеле на сурчинском поднебљу су: *Сурчин – ошћини на отвореној срца, Ботојављење – илывање за Часни крст, Бисерна трива Доњет Срема, Средњи век у Наутичком селу, Госпојински дани Сурчина, Фебруарски фестивал поезије и вина, Бојчинско културно летије, Лесене йрело у Сурчину*, у организацији Удружења за очување хрватске културе и обичаја *Fischer*, обиљежавање важних датума из историје општине Сурчин.

● **На који начин ће грађана националног фудбалског стадиона утицати на развој спорта у Сурчину?**

– Да је фудбал дубоко укоријењен у овом дијелу Срема говори чињеница да свако сурчинско мјесто има бар један фудбалски клуб и да неки клубови трају скоро један вијек. Сурчин има развијену, широку „базу масовног спорта“, са око 55 регистрованих спортских клубова. Кроз конкурсе општина у развој програма спортских клубова улаже значајна средства, награђује многе такмичаре за постигнуте резултате, реновира спортске објекте, бави се развојем школског спорта и финансира термине за тренинге спортских клубова у спортским објектима. Желимо да спорт буде здрав и масован и зато смо срећни што и поред тога сваки фудбалски клуб има свој стадион, за наше локалне фудбалске тимове можемо да навијамо и на терену са вјештачком травом који смо изградили у Добановцима. У Бечмену и Добановцима смо изградили физкултурне сале, у Бољевцима смо реновирали спортску салу, за дјецу Прогара, гдје смо подигли објекат за водене веслачке спортове, градићемо салу за физичко васпитање, у Добановцима смо завршили Урбанистички пројекат и градиће се Спортски центар. Сурчин ће добити објекат за мале спортове, тако да ће и борилачки спортове добити свој простор.

● **Да ли је довољан број вртића у односу на број дјеце?**

– Послије скоро три деценије чекања, Бољевци су добили Вртић *Бисер* за око 110 малишана. Око триста мјеста за најмлађе Сурчинске обезбијењено је у новом вртићу у Косовској улици. Ове године је у државним вртићима на територији наше општине мјесто нашло око 1.500 малишана. Уз државне и приватне вртиће који раде на територији наше општине, када реализујемо планове (изградњу вртића на „Бечменској станици“, на тремећи Сурчина, Јакова и Бечмена, проширивање вртића у Добановцима и

изградњу новог вртића у Бечмену), остварићемо циљ да постанемо општина без листе чекања за смјештај у вртиће.

● **Који су програми које општина финансира за најмлађе?**

– У просјеку, годишње, сурчинска општина буде богатија за 450 до 500 новорођених становника. Традиционално, током сваке календарске године општина додјељује поклон пакете добродошлице и ауто-сједишта за све бебе рођене на територији наше општине. Општина финансира и превоз дјеце свих основних школа на школска такмичења, награде ђацима генерације, ноџицима Вукове дипломе, одличним ученицима и просвјетним радницима, помаже обиљежавања школске славе и дана школа, приређује поклоне за ђаке прваке и набавку потребних средстава за рад.

● **Какву подршку имају пензионери?**

– Градска општина Сурчин у континуитету подржава и помаже рад свих удружења пензионера са територије наше општине. Обезбиједили смо нове просторе за дјеловања и дружења удружења пензионера који нису имали простор, тако да су јакочачки пензионери свој радни амбијент пронашли у *Јаковачком дому*, добановачки и бољевачки пензионери у новим домовима културе. У складу са интересовањем и могућношћу организујемо бесплатне излете, рекреацију и дружења пензионера. Учествујемо и подржавамо све битне догађаје, као и реализацију пројеката намијењених пензионерима.

● **По завршетку одбрамбено-отаџбинског рата значајан број прогнаних и интерно расељених српских породица свој нови дом су пронашли у Сурчину.**

– На територији општине Сурчин, према нашој евиденцији, живи око 3000 избјеглих и прогнаних лица и око 400 интерно расељених. Ово је оквирни податак јер због осцилација, дневних миграција, промјене статуса (пријема у држављанство), али и чињенице да је територија наше општине занимљива као локација за стално насељавање. Општина Сурчин се свих ових година трудила, колико је то била у могућности, да помогне овим лицима у рјешавању егзистенцијалних, али и свакодневних проблема. Комесеријат за избјеглице и миграције РС је у периоду 2009–2024. додјелио 109.991.135,79 динара за откуп сеоских кућа, грађевински материјал и економско оснаживање, док је општина учествовала са 10.743.556 динара. Многи од њих су успјели да својим личним залагањима и напорима изграде куће, заснују породице. Вјерујем да добар дио заслуга за повећање наталитета на нашој територији припада овим новим Сурчинцима. Општина у свом дјеловању увијек тежи да сви који живе на територији Сурчина имају једнаке шансе и иста права.

● **Како видите Сурчин за десет година?**

– Желио бих да за једну деценију наша општина буде заједница срећних и задовољних људи, без егзистенцијалних проблема, који живе у својим домовима, у уређеном окружењу. Сурчин ће, надам се, бити урбанистички уређен, модеран дио Београда, са комплетном инфраструктуром, али и са очуваним културним и амбијенталним идентитетом. Надам се да ћемо имати један нови административно пословни центар са тргом око којег ће се, поред општине, смјестити и остале државне и градске институције и службе, попут полиције, поште, катастра, Центра за социјални рад, Националне службе за запошљавање, судства, пореске управе, јавних предузећа и установа чији је оснивач општина или Град Београд. Заслужено ћемо и даље постити епитет „зелене оазе Београда“. **Т.ЂОРОВИЋ**

ЗА 8 ГОДИНА 45 КИЛОМЕТАРА КАНАЛИЗАЦИОНЕ МРЕЖЕ

– Ужем језгру Сурчина од 2016. године изграђена је секундарна канализациона мрежа у дужини од око 45 километара, што даје могућност прикључења око 3.000 домаћинства. Претходна општинска структура је прије 2012. године закључила уговоре са грађанима свих насеља општине Сурчин о изградњи канализације, узела новац и изградила само 7,3 километра канализације на коју су прикључили око десетак домаћинства. Ми смо урадили нешто, што до сада није забиљежено у пракси, а то је да смо добрим пословањем обезбиједили новац да вратимо грађанима оно што је претходна власт узела. Исто смо урадили и за грађане који су склопили уговоре са нашим претходницима за изградњу и прикључење на гасоводну мрежу и мада је мрежа изграђена, свим грађанима који су одустали од гасификације новац је враћен. Приоритет је изградња канализационе мреже у свим насељима општине, што зависи од планова Града и од динамике изградње фабрике за пречишћавање отпадних вода везано за Батајнички слив. Недостајућа водоводна мрежа изграђена је у насељу Кључ 2016. године.

ИЗГРАДЊА НОВЕ ВОДОВОДНЕ МРЕЖЕ

ГО Сурчин је иницирала изградњу водоводне мреже у насељу Радио фар, инсистирајући на повезивању на водоводну мрежу *Соко салаша* у циљу брже, ефикасније и економичније реализације водовода за то насеље. Надамо се да ће Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу у најскорије вријеме почети са реализацијом тог пројекта. Организовали смо и значајну акцију рјешавања проблема са блок водомјерима у новом дијелу насеља Сурчин. Акција се односи на укидање блок водомјера и изградњу нове водоводне мреже која ће грађанима омогућити увођење у регуларан систем наплате, али и боље водоснабдијевање домаћинства.

ГРАДСКИ ПРЕВОЗ СВЕ БОЉИ

Имамо одличну сарадњу са Секретаријатом за јавни превоз у циљу налажења најбољих рјешења за функционисање аутобуса градског превоза на територији наше општине. Поред постојећих осам редовних и двије ноћне линије уведена је и нова експрес линија јавног превоза бр. 610Е на релацији од Новог Београда (Блок 70а) преко Сурчина до Јакова. Изградњом ауто-пута *Милош Велики* и прикључења у Јакову, отворена је нова могућност и зато се залажемо за увођење још неких линија које би омогућиле бољу повезаност наших насеља са градом, првенствено мислим на линију која би ишла од Прогара, преко Бољеваца и Јакова, градском магистралом до Новог Београда. Измијењена је и продужена траса линије 606 и сада саобраћа од насеља Грмовац, у Добановцима преко Угриновачке улице, Земунском, Београдском и Улицом Маршала Тита до окретнице аутобуса 601 у Сурчину. Ради боље искоришћености постојеће линије 602, тражили смо да саобраћа кроз насељени дио насеља Кључ у оба смјера. Оно што је битно јесте да су аутобуси климатизовани, новији и да редовно саобраћају у складу са редом вожење. За удобније и сигурније чекање аутобуса у центру Сурчина, код Поште и у улици Јаковачки кормадин недавно смо поставили два нова наткривена стајалишта. У наредном периоду поставиће се још пар недостајућих надстрешница на аутобуским стајалиштима.

ТРОТОАРИ - СИГУРНОСТ ЗА ПЈЕШАКЕ

– Знамо да се грађани сјећају какве смо запуштене путеве имали 2012. године. Посљедњих дванаест година, ГО Сурчин улаже велике напоре и непрекидно иницира инфраструктурне радове реконструирани све најзначајније саобраћајнице, као и споредне улице, градећи километре тротоара. Циљ нам је да сваку улицу наше општине умрежимо тротоарима јер је то најбољи начин да обезбиједимо сигурност на пјешачким стазама.

Послије Нове године завршено је асфалтирање 330 метара коловоза Улице Вука Исаковића у Петровчићу и завршени су радови на реконструкцији дијела улице Београдске код Новог гробља у индустријској зони у Добановцима. Изграђен је паркинг и прилаз гробљу. У току су радови у Улици браће Ступар у Јакову, а ускоро ћемо у сарадњи са Градом Београдом радити проширивање Вишеградске улице и изградњу тротоара у тој улици, у дужини око 500 метара, у Новом Сурчину, код Храма. Асфалтираће се и коловозна веза улица Војвођанске и Вишеградске, код пиране у Сурчину. У Добановцима ћемо асфалтом обновити 750 метара Житне улице. У Јакову ће се око километар Улице Браће Витомировић пресвући новим асфалтом.

ГРАДИМО НОВИ ВРТИЋ

– Поносан смо што смо и даље општина која из године у годину расте у сваком погледу, што се повећава број оних који за живот бирају наше поднебље. Послије изграђена два вртића у претходном периоду (у Сурчину и Бољевцима), у посљедњих три мјесеца смо реновирали вртић *Дуга* у Сурчину и кренули у процедуру за изградњу новог вртића, на тремећи Сурчина, Бечмена и Јакова за смјештај око 300 дјеце. У току је израда Урбанистичког пројекта. За потребе предшколске установе уредили смо простор за администрацију у Добановцима.

УЛАГАЋЕ СЕ У СВАКО НАСЕЉЕНО МЈЕСТО

За Прогар смо добили грађевинску дозволу за физкултурну салу и нову зграду амбуланте и чим се створе услови почињемо са градњом. Послије тога ће се градити трг са објектом културе, мјесне заједнице...

У току је израда пројекта за изградњу дома културе и трга у центру Бечмена. За Добановце планирамо изградњу спортског комплекса поред фудбалског терена са вјештачком травом. Чим се заврши пројекат, у Бољевцима ћемо проширити капацитет постојећег вртића. За Петровчић планирамо да реновирамо Дом културе и покреномо иницијативу за проширење школе изградњом сале за физичко.

Издвајањем значајних средстава сваке године градимо нове паркове, игралишта и теретане на отвореном.

Од 2016. године ГО Сурчин је уложила средства у вриједности преко 250 милиона динара за адаптацију свих школских објеката на својој територији, у складу са потребама и захтјевима школа. Наш задатак је добробит све дјеце и стварање услова за квалитетно школовање, развој свих њихових талената и могућности, као и креативно слободно вријеме на игралиштима, у салама, у природи. Ускоро почињу радови на изградњи кошаркашких и фудбалских терена за ОШ *Вук Караџић* у Сурчину, ОШ *Душан Вукосавић Диоген* у Бечмену и ОШ *Стеван Сремац* у Добановцима.

КОЛОНИСТИ СОЛУНСКИ ДОБРОВОЉЦИ-ЉУДИ, ЦРТИЦЕ, СУДБИНЕ 14.

» ПИШЕ: ДР МИЛАН МИЦИЋ, ИСТОРИЧАР

Постојећа литература и архивска грађа дјелимично реконструишу животне судбине српских добровољаца насе-

љених у Банату, Бачкој, Срему, Славонији и Барањи у времену Великог рата (1914–1918) и њихове колонизације (1921–1941); илуструју токове рата и колонизације, дочаравају историјске

процесе, околности и промјене изазване ратом и сеобом у њиховим животима и истражује људску судбину човјека – ратника, сточара, ратара, колонисте, а често и печалбара.

Личности добровољаца – колониста у овом раду случајни су узорак на којем се види преламање крупних историјских а и промјена у животу обичног човјека.

СРАМ ВАС БИЛО! Ми смо се за ову општину борили, а ви сте је продали!

Иван Рашовић био је силан човјек. Моћан, рјечит, свој... Први свјетски рат прошао је као добровољац, био је председник степчанске општине, а касније партизан у Кучима, голооточки мученик...

Све се историја преко њега трла, све невоље и муке, а и сам их је најчешће тражио. И када сав тај живот некако смирио, у старости, сједио је пред Хотелом Црна Гора у Титограду, пио кафу и ракију и зборио свима онако како он мисли да треба. Ништа га није сломило.

СКУПО ПЛАТИО ЉУБАВ ПРЕМА РУСИЈИ

А умно је да говори, да убјеђује и да води народ. Године 1938. постао је председник степчанске општине. У јесен 1942. године из Баната је отишао у Куче, у своје село Фундину. Тамо се водио братоубилачки рат међу његовим Рашовићима, пола су четници били – пола партизани, а његов рођени брат Радоје, краљев официр, водио је четнике. Иван је тада сазвао братство, браћу измирио и све их у партизана превео. Он није био комуниста, али вјеровао је у мајку Русију.

На једној свадби, пијан одржао је говор о Русији и то се около прочуло. Четнички командант у Кучима позвао га је код себе и рекао му: „Ружит ћу те на пасија кола! Ти ћути! Послије ћу те пустити, па бјежи!“ Тако је и било. Никад горих ријечи Иван није чуо о себи, а послје је покупио фамилију и благо и отишао партизанима ка Херцеговини.

Завршио се рат, а Иван је 1948. године своју љубав ка Русији опет платио. На Русију, кад су је многи пљували, није хтио да плуне. Три године провео је на Голототу. Многи Степчани, Голооточани, виђали су га тамо како чува овце и козе. Касније, када се вратио са тог јадранског острва и када је неко вријеме прошло у Фундини су му нудили да буде председник општине. „Нећу!“, рекао је. „Ја сам био председник општине у Банату где има 800 кућа, а нећу да будем над 50 кућа!“

ЛЕВОР – УБЈЕДЉИВ АРГУМЕНТ

По завршетку Великог рата стигао је у Банат. На мајуру грофа Чекоњића Пиварама привремено је становао. Ту је почео свој банатски живот, а увијек са левором за појасом. Тај левор често је користио, у тучи дршку или би приликом неке политичке расправе испалио шаржер у ваздух и повикао: „Ха! Има ли неко нешто против!“

На грофовим мајурима тих двадесетих година 20. вијека непрекидно је врло. Ту су били насељени добровољци, Личани, Херцеговци, Босанци, Црногорци. Сви путеви са мајуре на којима су живјели водили су у Њемачку и Српску Црњу да се купи со, гас, кафа, али и да се сврати у кафану. Срби равничари – Црњани на дођоше су чудно гледали, а и ови на њих. Чести су били међусобни сукоби. Једном са Пивара добровољци су кренули ка Кикинди, атарским путевима, запрежним колима да продају на пијацицак жита или кукуруза. Пут их је водио

» Некадашња зграда Општине Војводе Степа

кроз црњански атар. Пред дошљаке са мајуре изашао је црњански пољар и наредио да се колона врати три пољске дужи. „Пушти нас, Богом те кумим!“, преклињао је Иван пољара, а кад то није помогло изударао га и бацио у канал.

У Кикинди добровољци су продали жито и кукуруз и кренули назад ка свом мајуру. На повратку сачекао је колону један крупан момак. Питао је за Ивана Рашовића, па га изненада ударио. „Ти си тај који је мог стрица шопио!“, рекао је. Док се Иван сабрао младића више није било. Иван се онда запутио у црњанску општину и позвали се председнику општине. „Та да ти ниси заслужио не би ни добио!“, рекао је председник и позвао сеоске полицајце да га одмах ухапсе. Полицајци су га сколили, везали и повели га ударајући ка затвору. У то је до пијане стигла вијест да српског добровољца затварају и туку, добровољци на пијаци су се узнемирили, жандарми су се ту створили, преузели ухапшеника, саслушали га и пустили.

Послије неког времена на Пиварама се појавио Иванов брат Радоје. Брат је носио левор да казни оног што му је ударио на брата. „Бјежи назад!“, Иван му је рекао. „Није ти ово Црна Гора!“

А Иван је водио политику и непрекидно је причао о њој. Са неким Швабама по свађао се у Црњи, они су га напали и он се тада тукао дршком од левора. Године 1928. био је са другим Степчанима пред Владом у Београду. Тада су добровољци из Војвода Степе опколили зграду Владе јер им је надијељена лоша и подводна земља. Иван је пред Владом држао говор.

ПРЕДИЗБОРНА КАМПАЊА

У политичким борбама Иван је био оштар. Агитација се најчешће водила по кафанама. У Црњу, у кафану, долазио је његов политички противник. Иван је тада са собом повео кршне младиће из Војвода Степе, све Билећане и Вишеграђане. Када је противник почео да говори повикао је: „Не лажи, цукело једна“. Жандарми су тада скочили да га ухапсе, а стечанска омлади-

на направила је круг око Ивана и заиграла коло све ударајући ногама о под.

Године 1938. отворили су се избори за председника општине у Војвода Степи. Село је врло и кандидати су били Иван Рашовић и степчански трговац Јово Миљић. Избори су били поништени јер је неко поцијепало бирачке спискове, а на другим изборима Иван је убјеђљиво победио и постао сеоски кнез и глава села.

Рат је стигао и она тешка и мучна 1941. година када је Краљевина Југославија окупирана. Маја 1941. године Иван је њемачким полицајцима у селу поручио: „Кога да бијете? Српске добровољце! Велики вођа Рајха свима је живот и имање гарантовао!“ Онда је отишао код свог пријатеља председника општине Њемачка Црња, Штибела, и о свему се договорио како ће сада село функционисати.

И у то тешко вријеме Иван је остао шерет. Са њемачким полицајцима у селу Сепијем, Мишком и Јоцијем у кафани код Шарца се напио и онда су онако пијани отишли на славу код Саве Маврића добровољца – Светог Стевана. То је била 1942. година. Ту је Иван опет држао говор и наредио да се све јело пијаним њемачким полицајцима помијеша у једну шерпу. „Нећете као људи јести већ сви из једне шерпе!“, рекао је. Послије тога упутио се у Црну Гору.

А могао је Иван двадесет и четири сата да пије и да остане присебан. Ако би се нешто лоше у пићу догодило одлазио је сутрадан до тог човјека да се извини. „Ајд, бруке што радисмо! Што да се свађамо!“, говорио је.

По завршетку Другог свјетског рата вратио се у Војвода Степу. Очекивао је да ће га поново изабрати за председника општине и да ће се неко сјетити његових заслуга и памети. Али, нови људи тада су завладали селом. Нико није предложио Ивана и он је послје избора у степчанској кафани одржао говор у име Словена. Послије тога продао је кућу у селу и земљу и отишао у своје Куче. Тамо га је сустигао Инфорбирио 1948. године и голооточка робија.

По повратку са јадранског острва привремено је долазио у Војвода Степу. Када

је укинута општина у селу у сеоској кафани је рекао: „Срам вас било!“ Ми смо се за ову општину борили, а ви сте је тако продали!“

ЖИВОТ НА ПОДВДНОЈ ЗЕМЉИ

Саво Родић, добровољац српске војске из Трубара код Дрвара по завршетку Великог рата селио се два пута у колонизацију која је уследила и у потрази за бољим животом. Године 1921. дошао је на имање Ладислава Баћањића у Банатском Аранђелову са мноштвом добровољаца из околине Босанског Петровца, Босанског Грахова и Дрвара. Саво Родић године 1924. прешао је преко Тисе, из Баната у Бачку и доселио се у Бачко Петрово Село у Потгисју. Узроке свог пресељавања објаснио је у једном допису од 4. октобра 1926. године: Премјештен је са земљишта у околини Банатског Аранђелова „јер је ова земља била сва под водом. Баш усплијед те подводности и нездравих станова у Банатском Аранђелову умрла ми је жена и дијете.“

Илија Ајдић из Вагана код Гламоча, Ристо Шавија, такође из околине Гламоча и Саво Родић из Трубара код Дрвара жалили су се 4. октобра 1926. године јер им је земљиште одузето јер нису изградиле куће у законском року од три године од тренутка досељавања. Илија Ајдић примио је парцелу 1925. године, а населио се у прољеће 1926. године и добио плач бр. 58. У својој жалби истицао је да је сиромашан земљорадник, да издржава стару мајку, жену и дијете, па се неће ваљда дозволити да се од мене који сам учествовао у стварању ове државе направи надничар без икакве права, а са великим дужношћом.“ Саво Родић истицао је да није могао направити кућу због сиромаштва и тешкоћа које је имао у претходном мјесту колонизације у Банату, а Ристо Шавија тврдио је да „кућу још није саградио јер општина неће да преда јер је све добровољачке плацеве подијелила међу Мађаре.“ Тако је Саво тегибно темељно ново огњиште уз несигурност и жртве у породици.

Саво је саградио кућу у колонији у подружети насеља, уз жељезничку пругу и поред жељезничке станице. Улице у колонији биле су подводне, а све потребе колониста налазиле су се у Бачком Петровом Селу: амбуланта, бабица, лекар, општина, црква, полиција. У колонији је било 50 кућа, а колонисти нису имали питку воду, нити пољопривредних справа и воћних садница и слабо су се хранили. За разлику од села нису имали електрично осветљење на улици, нити плочнике. Свако у колонији, па и Саво копао је бунаре за себе, вода је била слана и није била добра ни за пиће, ни за прање што је изазивало честу смртност у колонији. Колонисти су живјели у Велебитској, Ловћенској, Зимоњићевој, Косте Пећанца, Краља Петра, Ђуре Јакшића, Патријарха Чарнојевића улици.

Саво је био члан Треће аграрне заједнице коју су основали колонисти поријеклом из Лике, Босне, Херцеговине и Горског Котара, Другу аграрну заједницу чинили су

Срби – старосједиоци, а Прву аграрну заједницу колонисти из Црне Горе. Тако је у малој колонији владала завичајна подвојеност и неслога.

Насељени колонисти и власти у општини у Бачком Петровом Селу долазили су у сукобе јер је земљиште надијељено колоницима припадало општини. Владимир Шешевић, општински битежник, истичући жртве које је поднио да се земља врати општини навео је да Перу Бугарског кнеза и њега „14. априла 1927. године на мртво име испребијаше неки колонисти.“

СЕОБЕ КОЛОНИСТА ИЗ МАКЕДОНИЈЕ У СРЕМ

Миле Познан са Кордуна сабрагом Симом Познаном био је колониста на Овчемо пољу у Македонији у тзв. „јужним крајевима.“ Према извјештају Филипа Пејовића од 2. јула 1926. године у колонију је Моја Воља код Инђије на велепосједу грофа Петра Пејачевића, или румунском властелинству досељено 14 колониста из колонија Ерђелија и Мустафиново и „сви ти људи тамо су задужени са по 20.000 динара и земљу су тамо напустили, а овдје нису добили“. Међутим, колонистима који су доспјели на сјевер, у тзв. „сјеверне крајеве“ били су и браћа Миле и Симо Познан са мајком која је била удовица српског добровољца и надијељена је добровољачком земљом.

Шта је био узрок пресељена породице Познан и других колониста из Македоније у Срем? Штипски војвода Иван Јанев Брло један од вођа пробугарске ВМРО упао је са својом четом у насељеничку колонију Кадрифаково 16. јануара 1923. године и убио 23 колониста и чланова њихових породица. У потери за комитама ВМРО-а 2. и 3. марта 1923. године убијено је 29 мјештана пробугарског села Гарван. Општи страх и несигурност имовине и живота нагђерали су браћу Познан да напусте колонију у Овчемо пољу и да нову egzистенцију потраже на сјеверу и румском властелинству Пејачевића.

Миле Познић и Милан Окљобџија, оборица колонисти у колонији Моја Воља, обратили су се са два дописа из општинске канцеларије у Инђији 23. јануара 1937. године. Миле Познан истакао је да је са братом Симом био колониста на Овчијемо пољу, а „мати удова добила је такође добровољачку парцелу иза пок. нашег погинулог оца, а трудом и штедњом смо успјели да купимо извјесне површине земље тако да данас имадемо посјед од приближно 40 јутара“. Ти посједи истакао је Миле Познан још су на отплати румском властелинству и Привагованој аграрној банци. Миле Познан посљедовао је 5 стеоних крава, 4 јунице и теле што је био знатан сточни фонд, а „општина ми је дала у држање и исхрану једног бика купљеног у приплодне сврхе на недавној изложби у Новом Саду. Тај ће бик послије двије и по године дана држања и коришћења за оплодњу крава на колонији припасти у моје власништво“, истакао је Познан. Миле Познан од КБУ Дунавске бановине такође је тражио кредит за подизање једне силојаме 12-16 кубних метара истичући то „као поучан примјер за друге колонисте.“ Укупан предрачун за градњу једне силојаме износио је 2. 732 динара.

Миле Познан, очигледно је био материјално добро стојећи човек у колонији Моја Воља. Двије колонистичке земљишне компетенције и једна добровољачка омогућили су да у периоду више од деценије послије доласка из Македоније има значајно имање са 40 к.ј. земље и пет стеоних крава и чети јунице, уз задуживање које је пратило материјални напредак. Жеља да направи силојаму указује на Милу Познана као човјека који је спреман да примијени све научне мјере у обради земље и тако повећа производњу.

ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА О СРПСКИМ КОЛОНИСТИЧКИМ НАСЕЉИМА У БАРАЊИ

Бели Манастир – незванични центар оптаната

Беломанастирски пододбор СКД Просјеџа организовао је 11. фебруара представљање књиге др Милана Миџића о колонијистичким насељима у Барањи.

Промоција књиге др Милана Миџића *Колонистичка насеља у Барањи између 1921. и 1941.* изазвала је велико интересовање беломанастирске публике којој је тема оптације и колонизације веома блиска јер су и многи од њих потомци оптаната који су у Барању дошли из мађарског дијела овог региона.

Ово је трећа књига др Милана Миџића на тему колонијистичких насеља, а у њима је обрадио њих 55. У књигама пише о њиховом формирању, настанку и току живота све до 1941. године. Све то је дио његовог научно-истраживачког рада у ком је ова тема, заједно са добровољачким покретом српске војске у Првом свјетском рату, примарна.

– На територији Краљевине Југославије формирано је 200 насеља на подручју Славоније, Срема, Барање, Бачке и Баната. Они су имали улогу заштите граница југословенске државе према Румунији и поготово према Мађарској и промену етничке структуре у корист јужнословенских народа тамо гдје та равнотежа није постојала. На територији Барање формирано је седам колонија, а међу њима и ове о којима смо вечерас говорили, односно Ново Невесиње, Мајшкје Међе, Угљеш, Швајцарница, Зорнице, Крчевина и Бурђево Поље гдје је насељено око 2000 људи. То су углавном били српски оптанти из мађарског дијела Барање који су на овај простор дошли као избјеглице 20. и 21. августа 1921. године, а потом у процесу оптације од 1923. до 1931. године – објашњава аутор књиге Милан Миџић.

У Барањи постоји густо насељена оптантска популација и нигдје, као што је то случај са Белим Манастиром, се не чува сјећање на оптацију и оптанте.

– Оптанте су били расељавани и насељавани у колоније у Бачкој, Банату и Срему,

а имамо их и у Вуковару и његовој околини, али нигдје њихова концентрација није таква као што је на простору Барање и може се рећи да је Бели Манастир један посебан центар за истраживање ове историјске теме јер нигдје нема веће заинтересованости за оптантско питање него што је управо овдје у Белом Манастиру, односно у Барањи уопште – истиче Миџић.

Темељ за настанак ове књиге је богата архивска грађа која се чува у Архиву Војводине, која је веома драгоцјена и која може да презентује процес колонизације, а у овој књизи је обрађена и једна колонија у западном Срему, а ријеч је о колонији Ђелетовци.

– Простор Барање је током Другог свјетског рата припао Мађарској, дио становништва је протјеран, а дио је остао. Тамо гдје је била мађарска окупација вриједило је правило да ко је досељен послије 31. октобра 1918. док је постојала аустроугарска држава да то становништво протјерају, јер се радило о људима динарског поријекла, солунским добровољцима који су били протјеривани како са подручја НДХ тако и са простора мађарске окупационе зоне – рекао је Миџић.

Изложба о црквама брвнарама у Републици Српској

У Галерији науке и технике Српске академије наука и уметности /САНУ/ у Београду публикована је изложба фотографија *Цркве брвнаре Рејублике Српске – Чуvari духовног живота и народне самосвјестии* аутора Станка Костића, пише *Глас Српске*.

Изложбу је отворио професор Дарко Танасковић, који је и члан Академије наука и умјетности Републике Српске, а окупљенима су се обратили академик Зоран Петровић, управник Галерије, и аутор изложбе Станко Костић.

Танасковић сматра да је изложба информативна и едукативна, јер је прати изванредан каталог, за који може да се каже да је мали зборник или колективна студија посвећена црквама брвнарама у Српској, о којима се мало зна.

– Аутор нам је омогућио да видимо да су те цркве брвнаре зачудно лијепе и толико добро урађене да човек понекад има утисак да су или изникле из земље или да их је негдје Божја рука спустила на неки пропла-

нак или неко мјесто гдје најљепше стоје – рекао је Танасковић.

Појаснио је да изложба има и програмски аспект зато што, како каже, припада визији програма, односно пројекту заштите и чувања српског идентитета у културном и цивилизацијском смислу, који се назива „српски свијет“, а политизован је и често се злоупотребљава, првенствено од оних који нису наклоњени Србима.

Академик Зоран Петровић подсетио је да је ово друга Костићева изложба о црквама брвнарама, њена боља верзија.

– Мени је откровење да су те цркве биле тако квалитетно урађене и украшене као да су врхунски израђене цркве, у које је уложено много новца и у њихову градњу укључено много неимара и којеккаквих чуда. Али, то није било случај, јер је све то правио народ да би одржао своју вјеру – рекао је Петровић.

Аутор изложбе Станко Костић је објаснио да је ова поставка наставак његове изложбе о чуварима традиције и духовне самосвијести српског народа. Он је додао да му је мајка из Бањалуке, што му је био до-

Поред аутора о књизи је говорио и историчар др Александар Хорват кустос Музеја Војводине.

– Становништво Барање је веома заинтересовано за тему колонизације, а поготово за тему оптације пошто у Белом Манастиру постоји и удружење оптаната, односно њихових потомака, тако да је овдје одувјек постојао изражени интерес и за тему колонизације након Првог свјетског рата и за тему колонизације послије њега, а нарочито за тему оптирања српског становништва из Барање, тако да је моје искуство да становници Белог Манастира у великом броју долазе и прате ову врсту догађаја и занима их ова врста публикација. Када је ријеч о потомцима оптаната чини ми се да је Барања један центар и да је људима у односу на неке друге крајеве и Србије и Хрватске посебно стало до њихових предака који су били оптанти. Читајући ову књигу људи могу да сазнају веома занимљиве податке о свакодневном животу колониста, о националним тензијама и сукобима са припадницима других националних заједница, као и основне податке, када су, како и под којим околностима те колоније у Барањи током двадесетих и тридесетих година прошлог вијека настале – рекао је Александар Хорват, а да су Беломанастирци заиста заинтересовани за ову тему посвједочила је и пуна сала Етнолошког центра барањске баштине у којој је промоција Миџићеве књиге одржана.

Милан Миџић је аутор више од 40 књига из историографије, историјске есејистике, документарне прозе, кратке прозе и поезије. Историографске теме су му српски добровољачки покрет у Првом свјетском рату, колонизација Војводине у 20. вијеку, Срби у Мађарској у 20. вијеку, историја Баната и однос књижевног и историјског у српској књижевности друге половине 19. и прве половине 20. вијека. Тренутно обавља функцију генералног секретара Матице српске.

СЛАВКО БУБАЛО/СРБИ.HR

датни мотив, те да је боравак у Републици Српској искористио за истраживање и наставак рада о црквама брвнарама на њеној територији.

– Од тог истраживања, које је трајало годину и по дана, настала је ова изложба са 30 фотографија на територији Бањалуке, Зворничко-тузланске и Херцеговачко-приморске епархије, као и Митрополије дабро-босанске – навео је Костић.

Захвалио је свештеницима и владикама који су му изашли у сусрет, јер су му дали документацију и додатно га упознали с мјестима на којима је истраживао да би направио ову изложбу.

Костић је истакао да и цркве брвнаре треба његовати исто као и вјеру, додајући да ови храмови потврђују да нешто не мора да буде велико у габаритима да би било духовно велико.

Костићева изложба фотографија представља наставак серијала истраживања о српском народном градитељству, који је почео крајем 2023. године поставком *Цркве брвнаре – чувари традиције*.

На снагу ступила нова правила о плаћању пореза на некретнине у Хрватској!

• Имам кућу у Хрватској. Чуо сам да ће се у Хрватској плаћати порез на некретнине. На које некретнине ће се плаћати порез и шта морам да урадим?

Законом о измјенама и допуни Закона о локалним порезима (*Народне новине*, бр. 152/2024), уведен је 1. јануара 2025. порез на некретнине као замјена за порез на куће за одмор. Порез на куће за одмор је укинут 31. децембра 2024. године. Они који су досад плаћали порез на куће за одмор сада ће плаћати порез на некретнине и не морају подносити пореску пријаву података битних за опорезивање, осим ако су наступиле промјене које нису пријављене порезном тијелу (промјена површине или намјене куће, оштећења због којих је некретнина неупотребљива и сл.). Од 1. јануара 2025. порески обвезници су и други власници некретнина, а не само власници кућа за одмор.

Предмет опорезивања су следеће некретнине: свака стамбена зграда (кућа...) или стамбени дио стамбено-пословне зграде или стан те сваки други самостални функционални простор намијењен становању. Не опорезује се, дакле, земљиште (оранице, ливаде, шуме...), него само простор намијењен становању. Не опорезује се ни господарске зграде које служе за смјештај пољопривредних стројева, оруђа и другог прибора те некретнине за које се, према одлуци о комуналној накнади, одређује коефицијент намјене за производни или непроизводни пословни простор.

Порез на некретнине плаћају особе које су власници некретнина на дан 31. марта године за коју се утврђује порез. Ако се не може утврдити власник, порез на некретнине плаћа корисник некретнине ако је на њега писаним уговором пренесена обвеза плаћања комуналне накнаде, ако се некретнином користи без правне основе или ако се не може утврдити власник.

КО СВЕ НЕ ПЛАЋА ПОРЕЗ НА НЕКРЕТНИНЕ?

Порез на некретнине не плаћа се на некретнине које служе за стално становање. Сама пријава пребивалишта на адреси некретнине и повремено или сезонско кориштење некретнине нису довољан доказ да се обвезник стварно и трајно населио у предметној некретнини и не сматра се доказом сталног становања, тј. није довољан доказ за ослобађање плаћања пореза. Терет доказивања свих чињеница и околности према којима се утврђује да се некретнина користи за стално становање, при чему се узима у обзир средиште животних интереса особе (како особне тако и господарске везе), сноси порезни обвезник. Порезно тијело овлашћено је прикупљати податке потребне за доказивање чињенице сталног становања од других особа које располажу тим подацима.

Порез на некретнине не плаћа се и у случајевима када се из свих околности може утврдити да је онемогућена стамбена намјена некретнине (порезни обвезник дужан је доказати да је онемогућена стамбена намјена некретнине, нпр. некретнина је без инфраструктуре, нема прикључка за воду, струју, не постоји кров, нарушене статике и слично што доказује да није условна за становање).

Порез на некретнине не плаћа се и на некретнине које се изнајмљују на темељу уговора о најму за стално становање ко-

**ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР
ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И
ТОЛЕРАНЦИЈУ**
Војвођанских
бригада 17,
Нови Сад
телефон: 021/ 528 132,
021/ 520 030
мејл: office@hcit.rs;
hcritns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

УГРОЖЕНА ПРАВНА ПОМОЋ ЗА СРПСКЕ ИЗБЈЕГЛИЦЕ

Пружање правне помоћи српским избјеглицима захтијева континуирано финансирање пружаоца правне помоћи. Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) је имао 22 године континуирану подршку УНХЦР-а у пружању правне помоћи прогнаним и избјеглим лицима, а која је сада усмјерена организацијама које пружају помоћ тражиоцима азила у Србији. Држава још увијек није сагледала своју улогу и одговорност у осигурању континуиране подршке српским избјеглицима, већ је она повремена односно временски ограничена.

Од 1. јануара 2025. ХЦИТ је без средстава за рад на пружању правне помоћи избјеглим и прогнаним лицима из бивше Југославије.

Имајући у виду потребу избјеглица за сталном правном помоћи, ХЦИТ наставља док може, на волонтерској основи, пружати бесплатну правну помоћ. Правна помоћ за кориснике из цијеле Србије се пружа понедељком, уторком, сриједом и четвртком од 9.00 до 13.00 сати.

ји мора бити пријављен Порезној управи (сматра се да се некретнина изнајмљује на темељу уговора о најму за стално становање ако је у одређеном порезном раздобљу изнајмљена најмање десет мјесеци; рок од десет мјесеци поставља се као захтјев како би се избјегла пракса повремених склапања уговора ради избјегавања порезне обвезе). Дакле, ако се некретнина користи за стално становање или је у дугорочном најму, тада се не плаћа порез на некретнине. Ако се некретнина користи краткорочно, примјерице за најам туристима, онда се плаћа порез на некретнине, као и порез на доходак с основе обављања дјелатности изнајмљивања.

Порез на некретнине не плаћа се и на некретнине јавне намјене и некретнине намијењене институционалном смјештају особа, на некретнине које због проглашења природних непогода у одређеном порезном раздобљу нису подобне као стамбени простор.

Од плаћања пореза на некретнине изузете су и некретнине које домаћину, одређеному према пропису којим се уређује угоститељска дјелатност, служе за стално становање. То значи да домаћин у некретнини у којој живи, док њезин преостали дио изнајмљује, за ту некретнину у цијелости не плаћа порез на некретнине.

Од обвезе плаћања пореза на некретнине може се ослободити социјално угрожени грађанин под увјетима које својом одлуком одреди представничко тијело јединице локалне самоуправе.

ЛОКАЦИЈА ОДРЕЂУЈЕ ВИСИНУ ПОРЕЗА

Порез се плаћа годишње у износу од 0,60 до 8,00 евра/м² корисне површине некретнине. У опћинама и градовима који досад нису имали порез на куће за одмор и не донесу одлуку о висини пореза на некретнине, порез на некретнине износи 0,60 евра по метру четворном. У градовима односно опћинама који су у 2024. имали одлуку о висини пореза на куће за одмор, а не донесу одлуку о порезу на некретнине, порез на некретнине истог је износа као данашњи порез на куће за одмор. Примјерице, Град Обровац је прописао порез на куће за одмор у висини од 3,80 € корисне површине. Уколико не донесе нову одлуку, висина пореза на некретнине биће 3,80 € корисне површине.

За 2025. годину минимални износ од 0,60

евра/м² примјењује 119 градова и опћина, а највеће порезно оптерећење од 5,00 до 8,00 евра/м² прописало је 73 града и опћине. Одлуку о висини пореза доноси јединица локалне самоуправе (град/опћина) на чијем се подручју налази некретнина. Износ пореза утврђује се овисно о локацији некретнине, а може се повећати овисно о другим критеријима који утјечу на вриједност некретнине као што су старост некретнине или присутност садњаја (али у том случају не може износити више од 8,00 евра/м²).

Информацију о томе које су општине донијеле одлуку о порезу и висини пореза по општинама можете наћи на интернет страници:

<https://porezna-uprava.gov.hr/Propisi#117151721>

Пријаву података битних за опорезивање нису дужни поднијети грађани за некретнине за које се плаћа комунална накнада (нпр. ако грађанин има пријављено пребивалиште, плаћа рачуне за комуналије и сл.), осим ако не жели остварити неко од права на ослобођење која нису позната порезном тијелу.

Комунална накнада је намјенска накнада која се плаћа за финансирање обављања следећих комуналних дјелатности: одржавање јавних површина, одржавање неравнотерених цеста, одржавање јавне расвјете, укључујући подмиривање трошкова електричне енергије за расвјетљавање површина јавне намјене, одржавање чистоће у дјелу који се односи на чишћење јавних површина, одводња атмосферских вода, одржавање гробља и крематорија, остале комуналне дјелатности од локалног значења.

Пријаву података битних за опорезивање нису дужни поднијети и грађани за некретнине које се изнајмљују на темељу уговора о најму или закупу који је пријављен Порезној управи ради плаћања пореза на доходак од имовине.

Поступак утврђивања пореза на некретнине проводиће се на темељу података који ће прикупити порезно тијело или које ће размјенити с другим евиденцијама које воде податке потребне за утврђивање пореза.

Стога је обавеза пријаве података битних за опорезивање тек изнимка и то у случају потребе да се доставе подаци о којима порезно тијело нема знања, а то су следећи подаци:

• ако је код некретнине на коју се плаћа

комунална накнада дошло до промјене површине, а исто није пријављено приликом обрачуна комунална накнаде

• ако је дошло до промјене намјене некретнине.

Такође, до 31. марта године за коју се утврђује порез потребно је доставити пореску пријаву и доказе за стамбену некретнину за коју се може остварити прописана законска ослобођења од плаћања пореза на некретнине, и то:

• ако некретнина није подобна за стамбени простор услед проглашења природних непогода (нпр. на подручјима погођеним потресом, поплавама...),

• ако је онемогућена стамбена намјена (нпр. некретнина је без инфраструктуре, нема прикључка за воду, струју, не постоји кров, нарушене статике и слично што доказује да није условна за становање),

• ако је намијењена за стално становање (ако у њој станује особа без пријављеног пребивалишта/боравишта или ако за њу није пријављен уговор о најму Порезној управи),

• за некретнину која има јавну намјену или је намијењена институционалном смјештају особа

• за некретнине која се изнајмљује за дугорочни најам, при чему уговор о најму није пријављен Порезној управи, а што је могуће ако је најмодавац трговачко друштво или друга правна особа те

• за некретнине које се у пословним књигама трговачких друштава воде као некретнине намијењене продаји ако је од дана уноса у пословне књиге до 31. марта године за коју се утврђује порез протекло мање од шест мјесеци.

Захтјев за доставу података у сврху пријаве/ослобођења пореза на некретнине подноси се

• надлежном порезном тијелу у граду/опћини на чијем се подручју налази некретнина или надлежној испостави Порезне управе до 31. марта/окуја године за коју се утврђује порез на некретнине на унифицираном обрасцу.

Образац пријаве пореза на некретнине можете преузети са интернета:

https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Obrasci%20nesvrstani/Porez_na_nekretnine_Zahrtjev_gradjani.pdf

Порезно тијело доноси рјешење о порезу на некретнине за сваку календарску годину према стању, намјени и власништву некретнине утврђенима на дан 31. ожуја године за коју се утврђује порез. Изнимно, порезно тијело неће доносити рјешење о порезу на некретнине у случају када се порезног обвезника ослобађа од обвезе пореза на некретнине.

Особа која до 31. марта године за коју се утврђује порез порезном тијелу не пријави промјену података битних за утврђивање обавезе плаћања пореза на некретнине, а особито промјену обрачунске површине некретнине односно промјену намјене некретнине која утјече на обрачун пореза казниће се за прекршај новчаном казном од 1.000 до 6.630 евра.

Из Порезне управе кажу да се, изнимно у 2025. години, прва рјешења о утврђивању пореза на некретнине могу очекивати крајем трећег квартала, дакле у септембру/рују. Притом ће се рјешењем утврђивати годишња порезна обвеза која се плаћа у року од 15 дана од дана доставе рјешења.

РАТКО БУБАЛО, ПРЕДСЈЕДНИК УО ХЦИТ-А

ОДРЖАН 6. САЈАМ ЗАВИЧАЈА У НОВОМ САДУ - САМО У ПРОГРАМУ УЧЕСТВОВАЛО ВИШЕ ОД 2.000 ЛЈУДИ

» Званичници предвођени премијером Вучевићем дуго су се поздрављали са окупљеним народом

» Змијањски вез изазвао велику пажњу

СРПСКИ СВИЈЕТ У СРПСКОЈ АТИНИ

У организацији Фонда за избјегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону, 8. и 9. фебруара на Новосадском сајму одржан је Сајам завичаја, највећа и најмасовнија манифестација која већ шест година окупуља Србе из региона, са циљем да повезује и јача сарадњу институција, организација, завичајних и сродних удружења из Србије и региона.

У нешто другачијем распореду штандова него што је то било претходних година, представило се више од 200 излагача из Србије и још седам земаља, посвећених очувању културне баштине, традиције и обичаја, док је на бини у склопу културно-умјетничког програма продефиловало више од 2.000 учесника.

Након што је делегација званичника из Србије и Републике Српске обишла штандове разговарајући са народом, окупљенима се обратио председник Владе Србије у оставци Милош Вучевић који је истакао да је овогодишњи Сајам завичаја највећи по броју учесника и да се по први пут организује у два дана.

– Можда не треба да чуди ова енергија коју смо осјетили док смо пролазили кроз народ. Можда је то заправо одговор народа на све то што нам се дешава и порука шта мисле о обојеним и сваким другим револуцијама – рекао је председник Владе.

Он је истакао да Сајам завичаја није прилика само да се види шта је неко урадио, већ представља ДНК српског народа.

– Покушавају да нам објасне да не треба да будемо оно што јесмо. Кад год смо се одрекли Бога, лутали смо и доживјели много несрећа. И данас неко покушава да нас убиједи да неке кржаве руке

» Милош Вучевић

» Радован Вишковић

» Маја Гојковић

» Ненад Стевандић

» Александар Бедовац

треба да буду наш знак. Наш знак је штит са четири оцила, Свети Сава. Хвала вам што сте дошли из Црне Горе, Хрватске, Словеније, БиХ, Републике Српске...

Вучевић се посебно осврнуо на Србе са Космета.

– Одавде поручујемо – Косово и Метохија је Србија! Чувамо Србију и љубимо слободу. Нека се пише ћириличним писмом, нека се пјева српска пјесма. Наш пут је пут Светосавља!

ВИШКОВИЋ: НИКО НЕ МОЖЕ ОТЕТИ ОНО ШТО ЈЕ НАШЕ!

Председник Владе Републике Српске Радован Вишковић истакао је да је важно да Србија буде снажна, економски и политички јака, јер таква може да заштити српски народ гдје год живио.

– Мало је народа на свијету као што је српски, који има своју традицију, културу, идентитет... Баш зато смо на мети неких који желе да прекрајају историју и да од фашиста праве антифашисте. Српски народ је увијек знао да дијели своје вриједности са другима, док они који нису имали шта да дијеле и који су измишљене нације, желе да одузму оно што Срби баштине вијековима.

Вишковић је напоменуо да су Република Српска и Србија, на челу са предједницима Милорадом Додиком и Александром Вучићем, Његовом светошћу патријархом српским Порфиријем на Свесрпском сабору дефинисале правце сарадње, постојања и опстанка Срба на овим просторима.

Посебно се осврнуо на теме панела овогодишње манифестације, а то је питање наталитета и заштите српске имовине у ФБиХ. – Једна од мјера Свесрпског сабора је формирање фонда *Дјеца нам се рађала*, што ће сигурно заједно да раде Република Српска и Србија. У ФБиХ желе на волшебан начин да нам ускрате оно што је наша дједовина, очевина, постојбина. Не можемо и нећемо им то никада дозволити.

Вишковић је напоменуо да ће Сарајево, иако Срба у њему скоро више и нема увијек бити и српски, а не само бошњачки град.

– Овај сајам је један од начина да српски народ опстане и остане на овим просторима. Ово је наше и никоме нећемо дозволити да влада овим простором осим легално изабраних представника српског народа. Живјела Српска, живјела Србија – поручио је Вишковић.

ГОЈКОВИЋ: НАЈЉЕПША СЛИКА СРБИЈЕ!

Предједница Покрајинске владе Маја Гојковић истакла је да српски народ добро зна колико су нас култура, стваралаштво, традиција обогатили и колико су били важни и корисни у најтежим историјским тренуцима.

– Овај догађај показује да је велико срце и Војводине и Србије у којој је свој нови дом нашао велики број Срба из бивше државе. У исто вријеме ово је једна од најљепших слика Покрајине и Републике Србије. У посљедњој деценији свједоци смо економског напретка наше земље којег не би било да сви дијелови нашег друштва нису дали велики допринос – поручила је Маја Гојковић.

СТЕВАНДИЋ: ХВАЛА ВАМ ШТО ДИШЕМО ИСТИМ ПЛУЋИМА!

Председник Народне скупштине Републике Српске др Ненад Стевандић оцијенио је да се сакупио српски свијет у „српској Атини“.

– Циљ тог окупљања јесте да пошаље поруку да га има, да је јединствен, да се не да, да ће издржати све изазове, да је богат, вели-

ки, уједињен и да у нама заједно станују и Срби из Книна, Кистања, Требиња, Гацка, Куманова, из Битоља, Херцег Новог, из сваког града, села и општине гдје живи.

Стевандић је подсетио да то није било увијек тако, већ да се у посљедњих десет година отворила „капија слободе и да се Срби осјећају слободно и поштовано“. Он се захвалио данашњој Србији, њеном предједнику, садашњем и претходном предједнику Владе, као и покрајинском руководству, на томе што су, како је рекао, омогућили да дишемо једним плућима.

– Хвала што су помогли да се избрише граница на Дрини. Сада, када су пропали сви спољни утицаји, када нас покушавају похваљати, желим да подржимо мировну политику руководства Србије која са браћом хоће да разговара, која је браћи дала права и која са својим народом хоће у лијепом, добром и часном окружењу да изађе из свих криза, изазова, данас и у будућности.

Након културно-умјетничког програма усљедио је забавни програм на ком су наступили Џими Станић, Момо и Додир и Гоци Ристић.

» Ненад Стевандић, Милица Ђурђевић Стаменковски и Милан Ђурић

» Велику пажњу изазвала модна ревија традиционалних народних ношњи из српских крајева

ФОНД ДЈЕЦА НАМ СЕ РАЂАЛА БИЋЕ ГЛАВНИ СТУБ БУДУЋЕ ДЕМОГРАФСKE ПОЛИТИКЕ СРБИЈЕ И РЕП. СРПСКЕ

Првог дана Сајма завичаја у Конгресном центру *Масџер* приређена је модна ревија традиционалних народних ношњи из српских крајева. Одржане су и три панел дискусије о темама заштите културног наслеђа и идентитета, заштите имовинских права Срба у Федерацији БиХ, као и о мјерама које држава и друштво треба да предузму ради подстицања natalитета и демографске обнове становништва.

Поздрављајући госте на свечаности, међу којима су били министарка у Влади Србије Милица Ђурђевић Стаменковски и председник Народне скупштине Републике Српске Ненад Стевандић, градоначелник Новог Сада Милан Ђурић је истакао велики значај те, шесте по реду манифестације, прије свега ради његовања традиције и културе нашег народа и нагласио важност очувања веза са завичајем.

– Завичај није само мјесто рођења, завичај је коријен, идентитет и снага, завичај није само географска тачка на мапи, нити пуки топоним у сјећању, завичај је оно што јесмо. Он је дамар у нашем тијелу, пјесма у срцу, траг предака у нашем кораку – рекао је Ђурић и додао да је Нови Сад увијек примао људе који су носили са собом свој језик, обичаје, своје наде и снове. Из

» Детаљ са панела посвећеном демографској обнову

тог сусрета култура и судбина, град је растао и јачао, а у његовој разноликости нема подјела, има само огромног богатства – поручио је Ђурић.

Покрајинска секретарка за културу Александра Ђурић Бошковић, поздрављајући присутне, казала је да та манифестација у организацији Фонда за избјегла, расељена лица и сарадњу са Србима у региону, окупља различите институције и организације Срба из наше земље и региона.

– Разноврсност обичаја и начина живота у крајевима гдје живе и из којих потичу Срби, чине јединствену лезу сачињену од различитих нијанси боја, звукова, укуса и преплитања нити – истакла је

она, напомињући да народне ношње чине битна обиљежја српске народне традиције јер приказују сву љепоту различитости.

Милица Ђурђевић Стаменковски је истакла да српски народ има чиме да се похвали – својом ношњом, знамењима, игром и обичајима.

На панел дискусији говорила је о пронајалитетној политици, породичним вриједностима, популационим мјерама и подстицајима које Министарство за бригу о породици и демографију предлаже и спроводи.

Током панела говорио је и председник Народне скупштине Републике Српске Ненад Стевандић који је истакао да Фонд *Дјеца нам се рађала* треба да буде главни стуб будуће демографске политике Срби-

је и Српске и да владе и читаво друштво треба да то подрже.

– У члану 39 Свесрпски сабор наглашава потребу за формирањем сета усаглашених законских рјешења и подстицајних мјера с циљем повећања natalитета, како би се обезбиједио демографски раст.

Према Стевандићевим ријечима, у члану 40 Свесрпски сабор истиче породичне и традиционалне вриједности као темељне вриједности српског друштва, те апелује на Србију и Републику Српску да у складу са државним механизмима уједињено и кључно утичу на очување вриједности и значаја породице.

– У члану 41 препоручује се хармонизација наставних планова и програма у основном, средњем и високом образовању у Србији и Српској. Свесрпски сабор подржава и увођење редовних ђачких и студентских екскурзија и то на начин да ђаци и студенти из Србије посјећују природне љепоте и културно-историјске споменике у Републици Српској, и обрнуто – појаснио је Стевандић.

Према његовим ријечима, корисници Фонда који би се бавио демографским питањем били би сви грађани Српске и Србије. У Фонд би требали да уђу и Срби из Црне Горе, Сјеверне Македоније из читаве дијаспоре.

ТРИ СПОРАЗУМА О БРАТИМЉЕЊИМА

Другог дана Сајма потписана су три споразума о братимљењу општина – Бечеја, Шамца и Плуџина, Малог Иђоша, Шековића и Свините у Румунији, као и Бача и Рибника. Споразум је резултат сарадње и разговора представника локалних самоуправа, а у наредном периоду требало би да буде дефинисана агенда сарадње у области културе, сарадње са младима, као и презентације привредних потенцијала.

УЧЕСНИЦИ КУЛТУРНО-УМЈЕТНИЧКОГ ПРОГРАМА

Омладинско-дјечји црквени хор *Младенци* Беране, КУД *Српски вез* Куманово, КУД *Чајавец* Бањалука, пјевач Миро Јањанин, Мушка пјевачка група *Перућани* Војка, Дом културе Сивац (Женска пјевачка група *Бјеласица*), Српско културно-умјетничко друштво *Извор Станишић* (женска пјевачка група), Српски културни центар *Вук Стефановић Караџић* Бачка Топола (женска пјевачка група), здравичар Ненад Еречковић (Културни центар Бачка Паланка), КУД *Марко Орешковић* Бачки Грачац, Центар за очување традиционалне културе *Десанка Ђурђевић* Београд, КУД *Јован Дуцић* Нова Гајдобра, Мушка пјевачка група *Фочаци* Војка, Српско културно друштво *Просвјеша* пододбор Сисак и пододбор Пакрац, Пјевачка група *Сисак*, КУД *Вук Караџић*

Чоноплџа, КУД *Зеленора* Гацко, Фолклорни ансамбл *Чувари традиције барањских Срба* Бели Манастир, Завичајно удружење грађана *Гиро – Личка Калдрма* Београд, КУД *Соко-Хед* Вишеград, КУД *Мост* Братунац, КУД *Крњин* Грабовица – Добој, КУД *Будућности* Гламоч, Фолклорна секција *Врећено* Копривна, Аматерско културно-умјетничко друштво *Мира Лукач* Дрвар, Омладинско-дјечји црквени хор *Младенци* Беране, Удружење грађана *Ера Ужице*, Етно-друштво *Српски соколови Козаре – Урије* Приједор, Мушка пјевачка група *Сирмица* Београд, КУД *Ситанко Пауновић* Панчево, КУД *Пећар Кочић* Мркоњић Град, Заједничко удружење Срба Озрена и Посавине *Борово* Борово, Савез Срба Румуније *Темишвар*, КУД *Блатоје Паровић* Гајдобра, Завичајно

друштво *Ђорђе Војновић* Инђија, Завичајно удружење *Крушебрчко коло* Ђурђево, Удружење *Завичај Банија* Шабац – Женска пјевачка група, КУД *Никола Тесла* Бачки Брестовац, КУД *Стеван Пејировић – Бриле* и Удружење жена *Фрушкогорке* Стејановци, Удружење *Славонија у срцу* Земун, Удружење грађана *Дурмитораца* Београд (Етно-група *Дурмиторке*), Женска пјевачка група *Банија* Суботица, КУД *Царза* Апатин (Женска пјевачка група *Ејина*), Изворна пјевачка група *Пећи у срцу* Нови Сад, Српско културно друштво *Просвјеша – Ансамбл народних ишара* Вуковар, Удружење *Чајничана* потомака и пријатеља Нови Сад, *ВИА Златно звонце* Београд, Завичајно удружење *Никола Тесла* Нови Сад, КУД *Светозар Марковић* Нови Сад. Програм је водила Оља Нађ.

ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЉЕЂА И ИДЕНТИТЕТА И ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ КУЛТУРА СРБА У САРАЈЕВУ 1468-1941.

Просвјетителство и традиционалне вриједности чувају српску културу

Првог дана Сајма завичаја 8. фебруара 2025. године у Мастер центру Новосадског сајма одржан је панел на тему *Заштита културног наслеђа и идентитета и промоција књије „Култура Срба у Сарајеву 1468–1941“*.

Учесници панела били су министар за културу Републике Србије Никола Селаковић, академик Светислав Божић, проф. др Дарко Танасковић, председник Матице српске проф. др Драган Станић, директор Института за савремену историју Србије др Миле Бјелајац, директор Државног архива др Мирослав Перишић, управник Библиотеке Матице српске Селимир Радуловић, директор Института историјских наука Универзитета у Источном Сарајеву проф. др Драга Мاستиловић и директор Архива Српске православне цркве др Радован Пилиповић. Модератор панела био је доц. др Никола Бањац.

АПСУРДНО ЈЕ ДА СЕ БОРИМО ЗА ЋИРИЦИ

Министар Никола Селаковић је истакао да националну стратегију треба дефинисати тако да доноси дугорочне резултате на пољу културе.

– Српска култура је словенска, светосавска, херојска и слободарска. Кроз та начела афирмишу се вриједности, које су традиционалне, а у исто вријеме и модерне. Неке ствари није лако промијенити – истакао је Селаковић.

Он је нагласио да не смије да се доводи у питање да ли је ћирилица наше матично писмо или не.

– Довели смо себе у стање да се боримо за преживљавање ћирилице. Апсурдно је да се боримо за писмо, које је наша директна спона са десетинама и стотинама генерација наших предака, обиљежје наше културе, упориште нашег националног идентитета – изјавио је Селаковић.

Нагласио је да је, када је ријеч о

» Никола Селаковић, Светислав Божић, Дарко Танасковић, Драган Станић, Миле Бјелајац, Мирослав Перишић, Селимир Радуловић, Драга Мاستиловић и Радован Пилиповић

афирмацији нашег културног наслеђа важна и финансијска база.

– Као држава успјели смо претходних десетак година да се економски и финансијски опоравимо и постигнемо многе добре резултате у различитим пољима, али тај економски и друштвени опоравак мора бити праћен нечим што је нови културни образац Србије, јер ће се у супротном сви велики домети и достигнућа у инфраструктури и привреди испопити.

БЕЗ ДУХОВНЕ ОДГОВОРНОСТИ УМЈЕТНОСТ ГУБИ СМИСАО

О улози Српске академије науке и умјетности говорио је академик Светислав Божић. Он је нагласио да се мора вратити повјерење у исконске вриједности.

Уколико нисмо литургијски и јеванђелски обиљежени то ће личити као да кречимо кућу на којој нема крова. И најбољи мајстори и највећи сликари уколико њихово дјело није покривено, тону у заборав. Србија мора да се врати јеванђелском принципу и духовној одговорности, јер тек тада ће наша култура, умјетност и духовност добити свој смисао. Уколико то не учинимо сви, неће бити довољно да се спасемо. Ћирилица јесте важна као симбол, али уко-

лико то не буде покривено унутрашњим духовним бићем, спољашњи сигнали биће слаба утјега – истакао је Божић.

НЕОПХОДНА ТЕМЕЉНА НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЈА

Професор др Дарко Танасковић, као човјек који се на међународном плану успјешно бавио заштитом наше културе и идентитета сматра да је Србији потребна стратегија у култури.

– За једну нацију најдјелотворнија идеологија је демографија, а најдјелотворнија политика је култура. То се потврдило кроз историју. Оно што се сматра политиком је често гола борба за моћ, утицај и контролу која ни једној нацији није трајно обезбједила величину у историји. Ако се сјетимо кинеске нације, да она нема такво утемељење у својој култури да и она подједнако жива, Кинези не би могли овладати најмодернијим технологијама – истакао је Танасковић.

Он је истакао и то да је Свети Сава морални и духовни, али и образац практичног дјеловања у једном одређеном времену.

– Најмање се истиче да је то образац због којег ми Срби треба да будемо срећни да га имамо.

ЖИТИЈА НАЈБОЉЕ ОПИСУЈУ СТАЊЕ НАЦИЈЕ

Председник Матице српске проф. др Драган Станић се осврнуо на значај историје у нашем стваралаштву.

– Свијест о историјском трепету чак и у жанровима као што су житије је толика да ми имамо феномен који не налазимо у другим културама. У житијима осим живота светитеља имамо описано много елемената световног и политичког живота, тако да знамо шта је Свети Сава чинио и на пољу дипломатије која је апсолутно савремена. Онај ко би слиједио светосавски пут био би врло успјешан дипломата кад би га слиједио са вјером у Бога. Ништа није тешко да молиш за свој народ. Али то се може ако је човјек прави хришћанин, ако зна да је то молба да судбина народа буде што ближе Богу – поручио је Станић.

Он је нагласио да је Матица српска настала на просветитељским темељима и на доситејевској традицији. И тада се вјеровало да се до добрих резултата може стићи само управо системским радом у области знања, подизањем нивоа свијести свих нас, уз присуство духовног обрасца Српске православне цркве.

Матица српска се организовала по научним одјелима што значи да је основни темељ који верификује она знања и дијели на исправна и неисправна је наука.

– На темељу науке ми гради-мо нашу визију националног пута, на којем треба да се гради сваки озбиљни национализам у политичком смислу, онај који неће његовати лажне представе о реалности, него онај који има потпуно поуздану реалност. У међународним дијалозима треба да се држимо те димензије јер кад год смо то чинили у вези са наступом на ширем простору то је давало свој ефекат – истакао је Станић.

Директор Државног архива др Мирослав Перишић нагласио је да постоје питања на које одговори треба да се дају на нивоу одређених институција, ширих заједница, градова, општина и врха државе.

– Важна питања су каква нам је историја и географија, као и оно што смо наслиједили, а треће питање је шта је то што нас у култури, просвјети, умјетности, писаној рјечи одређује у свјетској историји.

– У историји и у садашњости довољно је доказа да је српски културни простор шири од географског простора државе.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

Представљена монографија *Култура Срба у Сарајеву 1468–1941*

Уводном дијелу панела представљена је књига *Култура Срба у Сарајеву 1468–1941*, која је добар примјер заштите културног наслеђа, али и допринос културно сјећања. Ово је трећи наставак у издавачкој дјелатности Државног архива Србије, који је до сада издао овакве капиталне књиге. Зборник је представио директор Института за савремену историју Србије др Миле Бјелајац.

Поред факсимила изузетно важних докумената, који свједоче о српском постојању на простору данашње Босне и Херцеговине, књига је илустрована бројним документарним материјалима. Укуп-

но је објављено 35 радова, од 22 аутора, подијељених по темама: Историја, Вјера и умјетност, Институције и друштво, Породица и појединци, Периодика и рукописи.

У овом зборнику обновљена су и допуњена знања која потврђују који народ је насељавао простор и околину гдје ће се касније развити сама варош и град Сарајево у османском периоду. Зборник садржи записе о томе ког поријекла је била властела о којој свједоче надгробне плоче и споменици и која је дала посљедњи отпор османском напредовању. Ту су и први турски пописи домова и становништва, у варошици и околини из 1448, као

и сви пресеци стања и статистика почетком 19. вијека прије и послје аустроугарске окупације.

– У вријеме када је први попис радила Аустроугарска од 1.158.400 становника било је скоро 43% српске православне вјере, муслимана 38%, а католика 18%. Сарајево тог времена имало је 48.903 становника са муслиманском већином 69%, док су у околним селима Срби били већински. Међутим, 30 година касније ствари су се измјениле. На то је утицало исељавање муслимана и прилив католичког становништва, уз пад од 1% код Срба, муслимански удио је пао на 35%, док се пове-

ћао број католика. Околина је и даље већински српска. Говори се о промјени структуре становништва у Босни и Херцеговини изазваној ратовима.

Зборник садржи својеврсни подсетник како се ширио ислам међу Србима, како се чувала вијековима једина православна богомоља у Сарајеву, како су се Срби као фактор посредника трговца између Европе и Балкана развијали као трговачка класа.

– Овај зборник свједочи о томе од колике је важности у прошлости, а и данас српска дијаспора и Српска православна црква за опстанак српског народа. Кључно је

разумијевање улоге и очувања традиционалних институција у српском друштву на које се стално атакује. Видјели смо да у периоду од 80 година може доћи до радикалне трансформације некадашњег националног и вјерског идентитета у неки нови геополитички поредак. Није онда тешко замислити колико је воље и снаге било потребно да се тај идентитет одржи вијековима и да у одређеним историјским околностима достигне свој зенит. Управо о тој музи одржања идентитета у најтежим условима и највећим обимом свједочи ова књига – рекао је др Бјелајац.

ОДРЖАН ПАНЕЛ О ЗАШТИТИ ИМОВИНСКИХ ПРАВА СРБА У ФЕДЕРАЦИЈИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Како мотивисати Србе расељене широм свијета да сачувају своју имовину у ФБиХ

Питања заштите имовинских права Срба у ФБиХ су важна за очување националног идентитета на просторима гдје су прије рата деведесетих година прошлог вијека они чинили већинско становништво. Управо је то била тема једног од панела одржаног у склопу Сајма завичаја у Мастер центру Новосадског сајма на којој су учествовали народни посланик у Народној скупштини Републике Србије Милимир Вујадиновић, председник Одбора за заштиту права Срба ФБиХ Ђорђе Радановић, помоћница Управе за сарадњу са дијаспором Републике Србије Николина Милатовић Поповић, адвокат Фонда за избјегла и расељена лица и за сарадњу са Србима у региону Никола Трифуновић, начелница Општине Дрвар Душица Рунић и председник Удружења Српски крајеви Славиша Рујевић.

НИШТА БЕЗ ПОМОЋИ РЕПУБЛИЧКЕ ГЕОДЕТСКЕ УПРАВЕ

Председник Одбора за заштиту права Срба ФБиХ Ђорђе Радановић истакао је да су заједничко дјеловање институција Србије и Републике Српске, као и медијска кампања кључни фактори како би наш народ расељен широм свијета заштитио своју имовину на територији ФБиХ.

– Први пут Срби су уписани као власници 1/1 након што је Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове преузела пројекте. У Републици Српској постоји шест канцеларија правне помоћи које се налазе у Бањалуци, Бијељини, Зворнику, Источном Сарајеву, Мркоњић Граду и Невесињу.

Радановић је истакао да је разлика у упису некретнина велика, јер у Републици Српској сваки грађанин добија лични позив на кућну адресу, док се у ФБиХ у катастарским општинама објављују јавни позиви, који се публикују у општинском Службеном гласнику, па већина Срба и не зна за њега.

Радановић је нагласио да људи који се обрате за правну помоћ најмање што могу добити је адекватан савјет након анализе њихове правне ситуације.

САЧУВАТИ И СРПСКА ГРОБЉА

Помоћница Управе за сарадњу са дијаспором Републике Србије Николина Милатовић Поповић истакла је важност заједништва који повезује институције Србије и Републике Српске, као и завичајна удружења, органе локалне самоуправе и Српску православну цркву.

Она је истакла да се поред Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону у рјешавање овог проблема укључио Одбор за дијаспору и Србе у региону На-

» Никола Трифуновић, Милимир Вујадиновић, Ђорђе Радановић, Николина Милатовић Поповић, Славиша Рујевић и Душица Рунић

родне скупштине Србије, као и Фонд за избјегла и расељена лица и за сарадњу са Србима у региону, који је још 2019. године формирао канцеларију за правну помоћ, да би у мају 2021. године у Требињу била организована конференција којом је успостављен институционални оквир за заједничку сарадњу.

Милатовић Поповић је истакла да ће због већег броја јавних позива у наредном периоду бити потребна помоћ и подршка локалним самоуправама са већинским српским становништвом у ФБиХ. Посебно је скренула пажњу на заштиту српских православних гробаља у мјестима у којима више нема припадника нашег народа.

– Ради се о потреби да православна гробаља у ФБиХ буду заштићена од сркнавења, адекватно сређена, видно обиљежена како би свједочила о присуству српског народа тамо гдје га усљед прогона више нема.

КО НЕ ЖЕЛИ ИМОВИНУ НЕКА ЈЕ ПОКЛОНИ ЦРКВИ

Председник Удружења Српски крајеви Славиша Рујевић истакао је да се информисањем грађана на ову тему бави још од 2018. године.

– Мали број удружења се овим питањем бави на озбиљан начин. Наше удружење поред интернет портала издаје и часопис *Српски крајеви*. Осим медија, људи се информишу и на увијек добро посјећеним завичајним скуповима и вечерима гдје се проговори о

овим темама. И поред тога, још увијек велики број људи није упознат са чињеницом да је на снази хармонизација земљишних књига у БиХ, нити да постоје јавни позиви за катастарске општине. Сматрамо важним то што велики број власника некретнина живи на територији Републике Србије и наш задатак је да их покренемо, информисамо и обавијестимо на вријеме како би сачували своју имовину – рекао је Рујевић.

Он је додао да постоји и одређен број људи који из безбједносних разлога нису покренули оставинске поступке, као и оних који нису уопште заинтересовани за имовину.

– Требало би апеловати на њих да упишу имовину, па ако већ не желе да се даље баве њом да је поклоне пријатељима, родбини или Српској православној цркви.

ПРОЦЕС РЕГИСТРАЦИЈЕ ИМОВИНЕ У ДРВАРУ ЈОШ НИЈЕ ПОЧЕО

Начелница Општине Душица Рунић говорила је о реалном стању на терену, односно статусу процеса усаглашавања земљишних књига општина са већинским српским становништвом у ФБиХ, у Дрвару, Босанском Грахову, Босанском Петровцу и Гламочу.

– Проблеми заштите имовине Републике Српске су спуштени на ниво локалних заједница. До 13. септембра 1995. године имамо пописни катастар и до тада сва земља је била српска. Након 1995. године процеси приватизације и повратка су учинили да дође до промјене власништва и кад сам

прије шест година дошла на мјесто начелника, колеге које раде у имовинско-правној служби су ме замолиле да контактирам федералну Геодетску управу да започне процес хармонизације. Међутим, тај процес још није започео у Општини Дрвар.

УСПОРЕН ПРОЦЕС У Б. ПЕТРОВЦУ

Када је у питању Босански Петровац, они су један дио катастарских општина гдје је претежно бошњачко становништво завршили још 2014. и 2015. године. Тренутно траје уписивање земљишта у Меленом пољу и они су кренули да раде прво руралне дијелове гдје је ненасељено. Наше општине имају 0,5 и мање становника по километру квадратном. Наш највећи проблем је недостатак људи. У новембру 2024. године смо имали састанак са представницима федералне Геодетске управе, годишње плаћамо одржавање њихових система. На састанку су изнијели став да би они да обуставе поступке излагања на подручју Општине Босански Петровац, јер се више од пола корисника појавило путем пуномоћника у процесу хармонизације. Међутим, у разговору са колегама у катастру у Босанском Петровцу, који је мјешовита општина, дошла сам до информације да процес излагања и даље траје, да иде јако споро. Још увијек нису почели да излажу урбане дијелове општине. Катастарска општина Босански Петровац, Бравско тамо гдје и данас живи највише српског становништва још увијек процес излагања није започео и очекује се наредних година.

ГЛАМОЧ – КОРАК ИСПРЕД СВИХ

Рунић је истакла да Општина Гламоч има дигитални катастар и да су корак испред свих, јер су имали добре кадрове у својим структурама па су успјели тај дио ријешити када су у питању земљишне књиге.

– Општина Дрвар је планирала средства и кадровски су се спремили за излагање, формирано су органи који ће се бавити сарадњом са дијаспором, запослили су адекватног геометара и желе да изложе прво урбане дијелове гдје има највише становништва и стамбених јединица. Планирано

је да излагање започне у октобру 2025. године.

Они не могу то самостално да ураде јер је један дио у обавези да уради федерална Геодетска управа, а други дио ће да изнесе носиоци локалне самоуправе.

ЗА ГРАХОВО ОСНОВ ЗА УСАГЛАШАВАЊЕ АВИОНСКИ СНИМЦИ ОД ПРИЈЕ 40 ГОДИНА

Када је у питању Грахово, постоје реални проблеми, јер се један дио процедуре базира на авионском снимању, које је у овим општинама урађено од 1984. до 1986. године. У Грахову то није урађено, тако да ће тамо бити проблема, али су они одлучили да крену у излагање ових општина гдје имају завршен дио авионског снимања које ће бити основ за усаглашавање.

Рунић је апеловала у име свих наведених општина да је потребна помоћ у информисању, јер они који живе у ФБиХ не могу физички обићи све територије које су предмет хармонизације.

– Треба направити базу података Срба, који живе у иностранству и на тај начин повећати мобилност између њихових наследника. Проблем је што вријеме одмиче и све је мање оних који могу да свједоче о неком времену. Такође, многе катастарске књиге у послјератном периоду су једноставно нестале.

НИЈЕ ЈОШ СВЕ ИЗГУБЉЕНО

Рунићева је објаснила да је Дејтонским мировним споразумом Општина Дрвар подијељена на три дијела од којих је један дио остао у Републици Српској, други припао ФБиХ, док је 13 српских села припало Бићаху.

– Људи који су по некадашњим књигама рођени у општини Дрвар сада припадају граду Бихаћу. Тематичне и катастарске књиге су нестале 1995. године око Санског Моста. И сада наши људи имају проблем да докажу гдје су рођени. Процес хармонизације за Бићах је завршен. Међутим, није све изгубљено. Некадашња села, гдје су изграђене туристичке дестинације су већински српска села и није још увијек касно да људи путем правних инструмената поднесу захтјеве да бар постоји писани траг неког захтјева за неко подручје.

Народни посланик Милимир Вујадиновић је у процесу од самог почетка и истакао је задовољство због тога што је за четири године обрађено око 10.000 захтјева која су до сада имали у овом поступку и ради се о површини око 600 до 700 квадратних километара српске имовине у ФБиХ. Такође, Вујадиновић је истакао да је важност овог посла веома велика и да је јединство свих институција у овим поступцима од кључног значаја.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

● На Новосадском сајму 9. фебруара одржан је 6. Сајам завичаја, манифестација која промовише привредни, културни и туристички потенцијал Срба широм региона и његује српски идентитет на свим просторима гдје Срби живе. Представило се око 200 удружења и излагача. Новинари редакције Српског кола, разговарали су са излагачима о њиховим активностима и о томе шта су представили многобројним посјетиоцима Сајма.

ЗУ БАНИЈА БАЧКА ТОПОЛА

Завичајно удружење Банија Бачка Топола недавно је организовало незаборавно Банијско прело, да су прави домаћини показали су и на 6. Сајму завичаја.

БАНИЈА МАЈУР ШАБАЦ

Даме из Удружења Банијаца Мајур Шабац не само да лијепо пјевају већ су врсне и у прављењу колача, као и у изради украсних ношњи, и других предмета. На 21. Фестивалу Крајишки бисери њихова женска пјевачка група освојила је прво мјесто.

УДРУЖЕЊЕ ПРОГНАНИХ КРАЈИШНИКА

Удружење прогнаних Крајишника Нови Сад представило се на 6. Сајму завичаја. У првом плану њиховог рада је исказивање емпатије и помагање прогнаних који су у потреби. За вријеме празника обрадовали су многе малишане пакетићима из прогнаничких породица.

САБОР БЕЧЕЈ

Удружење Срба из Републике Српске Крајине, Републике Српске, Косова и Метохије и свих борачких удружења Сабор Бечеј чува традицију и представља српски народ из свих крајева, како нам је рекао предсједник Удружења Стево Новковић.

ЗУ ЈАЊАНА

Овај штанд кресе чланови у богатој и већ познатој традиционалној ношњи. Посебну пажњу привукао је хлеб дугачак 1 метар, широк 35 центиметара, и тежак око 15 килограма. Наравно, неизоставна је била и јањска пјесма. Славу Удружења и 16. годишњицу постојања прославили су 25. фебруара.

НАКОВЧАНКЕ

Удружење жена Наковчанке биле су вриједне и ове године и посјетиоци њиховог штанда могли су да уживају у домаћим производима које су спремиле вриједне руке чланица Удружења.

КУЛТУРНА ЗАЈЕДНИЦА СРБА ШАМАРИЦА ЗЕМУН

Женска пјевачка група Чуваркуће и мушка пјевачка група Славуји Баније привукли су посјетиоце завичајном пјесмом. Основани су у августу претходне године и до сада су имали преко 20 наступа. За одличну атмосферу на овом штанду су се побринули и Славуји Бусија.

ПГ ЧЕДОМИР ПАЂЕН

У својој богатој понуди има домаће сушено месо, зимницу, ракију.

САЧ ФЕСТ - НОВА ГАЈДОБРА

Једна од најпрепознатљивијих гурманских манифестација у Србији је надалеко познати Сач фест који ће се ове године по 13. пут одржати 18. маја у Новој Гајдобри.

Како нам је рекао Вукосав Ђулибрк за ову манифестацију у село које има хиљаду становника дође око 2.500 до 3.000 гостију.

– Ова манифестација се традиционално обиљежава иза крсне сеоске славе Светог Василија Острошког. Прошле године је било 110 екипа и очекујемо да ће сличан број учесника бити и ове године.

Према његовим ријечима на манифестацију поред екипа из Србије, долазе гости из Републике Српске, Федерације БиХ, Црне Горе, Хрватске, а традиционално и једна група из Чешке која остане и по неколико дана. – Ко једном дође у Нову Гајдобру стално јој се враћа. Најтежи посао има жири који је састављен од чланова Кулинарске федерације Србије. Мада, код нас је побједник свако ко дође – поручује Ђулибрк.

ЗУ БАНИЈА БАЈМОК

ЗУ Банија Бајмок претходне године организовало је своје прво Банијско прело. Сложни са земљацима из Суботице и Бачке Тополе промовишу на прави начин своју Банију у Сјевернобачком округу.

ЗУ БАНИЈА СУБОТИЦА

Банијци и Банијке из Суботице вриједно су радили претходних дана како би се у најбољем свјетлу показали на Сајму. Колачи, пите, чувене банијске кобасице, домаћа ракија и вино... Све је било послужено за посјетиоце Сајма. У наредном периоду ће отворити Изложбу о Банији у Суботици, а планирају са изложбом да посјете и друге градове и мјеста у Србији.

УДРУЖЕЊЕ БАНИЈАЦА ПОТОМАКА И ПРИЈАТЕЉА БАНИЈЕ ИЗ БЕОГРАДА

Организатори су многобројних културних и спортских манифестација. Традиционално Банијско вече у априлу организују по 18. пут. Већ дуги низ година организују разне манифестације, спортске и културне, трудећи се да у свој рад укључе младе и дјецу.

КОРИЈЕНИ СОМБОР

Посјетиоце су упознали са својим програмом, који је изузетно богат, организују дочек Српске нове године, пливање за часни крст, манифестације: Ћирилица – пишем срцем, Русија у срцу Сомбора, Матица дијаспора, обиљежавају славу Светог Илију, организују разне промоције књига и изложбе...

УДРУЖЕЊЕ СРБА ПОРИЈЕКЛОМ ИЗ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ПЕТАР КОЧИЋ АПАТИН

Труде се да буду редовни гости на Кочићевом збору и да одлазе на Часни крст на Мањачи. Прослављају Петровдан када организују чувену ражњијаду и косидбу, вишебој. Сајам је мјесто гдје се сусрећу са пријатељима из сродних удружења, размјењују искуства, идеје и договарају сарадњу.

УДРУЖЕЊЕ КРАЈИШНИКА ЗМАЈЕВО

Постоји већ осам година и баве се очувањем народне традиције и обичаја. Укључени су у хуманитарни рад у саставу Савеза крајишких удружења, рекао је за Српско коло Рајко Марјановић.

САВЕЗ КРАЈИШКИХ УДРУЖЕЊА

Њихово огњиште (штанг) Савеза крајишких удружења (Бањалучка Крајина) је био парадигма љубави, складности и заступљености свих области традиције, као је рекла Ранка Срдић Милић.

„Нек опросте они који нису могли прићи, ватра није захлађивала од браће, кумова, пријатеља, познаника и знатижељника.“

СЛАВОНИЈА У СРЦУ БЕОГРАД

Славонци поред традиционалне ношње, игре и пјесме, донијели су и тару за ткање. У склопу Удружења је и радионица Славонске нити гдје полазнице радионице израђују ручне радове, како су то некада радиле њихове мајке и баке. Женска пјевачка група наступила је и у културно-умјетничком програму.

УДРУЖЕЊЕ ВЕТЕРАНА КОШАРЕ

Удружење основано са циљем да помогне угроженим борцима, некеме пружају правну помоћ, некеме материјалну. Чувају традицију на војску Србије, на све наше херојске бригаде које су учествовале у борбама на Кошарама.

КУЛТУРНА ЗАЈЕДНИЦА КРАЈИНЕ

Културна заједница Крајине окупља Крајишнике са циљем учвршћивања идентитета и завичајне индивидуалности нашег народа западно од Дрине. У оквиру КЗК основано је више секција и клубова: књижевна секција, ликовна секција, музичка секција, а прије свега Крајишка академија.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ КОРДУНАША, ПОТОМАКА И ПРИЈАТЕЉА КОРДУНА

Удружење Кордунаша, потомака и пријатеља Кордуна представило је на Сајму завичаја неколико књига и ДВД Кордунашке ојкаче, које су радили у сарадњи са повратницима на Кордун. Презентовали су ДВД са 15 пјесама и ДВД са видео презентацијом Кордуна, традиција и обичаја на Кордуну. Такође, промовисали су пројекат који носи назив Сава Мркаљ – Дани културе Срба Крајишника који организују од 2009. године са којим планирају да наставе и убудуће.

ЈАЊ РАВНО СЕЛО

У Равном Селу се чува традиција Јања. Јањани су на ово подручје доселили после Другог свјетског рата, али не заборављају завичај и преносе традицију и обичаје са кољена на кољено. За двије године прослављаће 80 година од колонизације. На њиховом штанду се могао наћи и зборник радова Јањ и Јањани.

ХО СВИ ЗА КОСМЕТ

Ова хуманитарна организација је основана прије 16 година, 2008. године почела је да дјелује у Београду као Независна асоцијација студената Београд, гдје им је и сједиште. Имају и свој сајт Сви за Космет, гдје можете пронаћи све информације о њиховом раду, али и како им се прикључити. Како кажу ово им је прва година на Сајму завичаја. Атмосфера им се свидела и настојаће да и сљедећих година буду учесници на овој великој манифестацији

СВЕСЛАВЕНСКИ ДАНИ КУЛТУРЕ, АЛФА АРТ

На овом штанду су се могле видјети икона Свете Петке, и још двије руске иконе. Једна је икона Богородице без Богомладенаца са шест стрела које боду њено срце и која кружи по Србији по благослову рускоме, рекли су нам Зоран Супић директор Свеславенског дана културе и Наталија Кнежевић Ивановић из Удружења умјетника Алфа арт.

УДРУЖЕЊЕ ХЕРОЈИ КОШАРА 1999.

Посебно посјећен штанд је Хероји са Кошара, многи посјетиоци су жељели и да се сликају са херојима и лично им упуте ријечи захвалности за све што су учинили 1999. године.

УДРУЖЕЊЕ КРАЈИШНИКА КРАЈИНА ВРБАС

Предводи га Горан Николаш, основано је 2011. године са циљем његовања и очувања традиције, културе и обичаја народа Крајине. За претходних 13 година Удружење је постигло значајне резултате и развило је добру сарадњу са педесетак сличних завичајних организација. Посебно су поносни на добру сарадњу са Туристичком организацијом Републике Српске и Бањалуке, а забиљежили су значајан број наступа за које су добили бројна признања.

КОРДУН ИЗВОРНА ГРУПА И ЗД ЂОРЂЕ ВОЈНОВИЋ ИНЂИЈА

Ова дружина реализовала је многе наступе широм Србије. Поред очувања традиције усмјерени су и на савремена дешавања, ауторе и теме и организују манифестације за своје суграђане разних узраста. Они су увијек расположени и распјевани, стога је и на њиховом штанду била пријатељска и весела атмосфера. Завичајно друштво наступило је у културно-умјетничком програму.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ ТЕСЛИЋАНА

Душан Марковић предсједник скупштине овог удружења, каже да су од оснивања на Сајму. Претходно вече су имали Скупштину у Шајкашу, што им није сметало да већ у седам сати ујутру уреде свој штанд на којем је било пита, колача, сира, али и ношњи из њиховог краја и планине Брић која је на 1070 m надморске висине у општини Теслић.

ДРУШТВО ЧЛАНОВА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Ово друштво постоји преко 20 година, основали су га угледни грађани и академици из Бачке Паланке. На штанду су се могле видјети издања Матице српске, Прометеја и Архива Војводине. Оснивач друштва је садашњи директор Архива Војводине Небојша Кузмановић. Наша саговорница Жељка Милошев, предсједница овог удружења, истакла је како је задовољна овогодишњим Сајмом, који је најпосјећенији од претходна три на којима су они учествовали.

СРЦЕМ ЗА КОСМЕТ БАЧКА ПАЛАНКА

Скупљају новчана средства за Србе у енклавама Велика Хоча и Ораховац, гдје организују акције помоћи нашем народу кроз фестивале, сајмове, турнире, квизове и сличне забавне активности на које, како сами кажу, долази завидан број дјецe. Чланови су домаћини, породични људи који су се упознали у цркви повезани љубављу према Косову и Метохији. Предсједник овог хуманитарног покрета је Лука Мандић. О њиховом раду можете видјети на фејсбук страници Срце за Космет. Наш саговорник је разговор завршио ријечима: „Нама је то љубав, ми тамо идемо зато што волимо да одемо на Косово и Метохију, имамо љубав према том народу и нашим светињама.“

УДРУЖЕЊЕ ЖЕНА ТОВАРИШЕВО

Удружење броји 15 чланица, које годинама нижу кулинарске успјехе на разноразним манифестацијама, уједно чувајући традицију и културну баштину свог краја. Учествовале су на европским трибинама у Новом Саду као представнице Јужнобачког округа. На штанду се нашла пита која је освојила прво мјесто на такмичењу Најенеобичнијих пита, испуњена купусом, грожђицама и лимуним соком. Штанд испуњен споменицима традиције, културе, кулинарства и обичаја Товаришева.

УДРУЖЕЊЕ РУБАЦ ИЗ КЉАЈИЋЕВА

Организатори су јединствене манифестације + Палентијаде која се одржава у мају. Такмичење промовише материјалне и нематеријалне културне баштине Кљајићева и града Сомбора, постало је незаобилазна гастрономска манифестација овог краја повезана са штрикањем, хеклањем и плетењем. Предсједница удружења је Душанка Хајдин.

КРАЈИШНИЦИ С ФРУШКЕ ГОРЕ

чувају традицију Крајине. Радо се одазову на манифестације које чувају традицију, повезују земљаке и промовишу просторе са којих су потекли. Наступају на многим манифестацијама и радо угосте своје пријатеље и земљаке из пријатељских удружења.

ЗАВИЧАЈНИ КЛУБ КОРДУНАША БЕОГРАД

Има дугу традицију, баве се очувањем традиције и културе Кордуна, очувања обичаја, музике, говора и старих предмета. Претходни мјесец су организовали традиционални турнир у карташкој игри белот, предстоји им организација чувене Кордунашке кобасицијаде која је сваке године све посјећенија. Позивају све на традиционално Кордунашко вече које организују 22. марта у Београду.

УДРУЖЕЊЕ ОГЊИШТЕ ГУБИН

Удружење које окупља људе који су родом или поријеклом из пет села Губинске парохије (Рујани, Чапразлије, Прово, Губин, Сајковић и Казанци). Веома су срећни што је прошле године у порти Храма Успења Пресвете Богородице у Губину освештан новоизграђени конак. Нажалост, у Губину се тешко живи, повратници се сусрећу са свакодневним проблемима, а општина Ливно нема разумијевања за њих.

УДРУЖЕЊЕ БОРАЦА КОРДУНА

Дочекале су нас двије дјевојке у ношњама које су промовисале издања овог Удружења зборник Кордун у рату 1990–1995, Пета кордунашка ударна бригада у НОР-у и опћина Војнић са пописом жртава, Вељун од насељена до исељена и друге. Ово Удружење обиљежава значајне датуме и присуствују поменима као знак сјећања на страдале борце у претходним ратовима.

УДРУЖЕЊЕ КРАЈИШНИКА НИКОЛА ТЕСЛА ПЛАНДИШТЕ

Већ двије деценије прве недеље октобра окупљају најбоље пјевачке групе које изводе изворну крајишку пјесму. Да су успјели да одрже и квалитет говори чињеница да је сваке године учешће на фестивалу огромно, али да организатори, на челу са Николом Везмаром, прије свега воде рачуна о квалитету учесника.

НОВОСАДСКИ РАКИЈА ФЕСТ ПУТЕВИ РАКИЈЕ

Прије неколико мјесеци одржан је Први Новосадски ракија фест у организацији Удружења чувара традиције и народног блага. На Фестивалу се представило чак 192 такмичара Црне Горе, Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине, Северне Македоније, Словачке, па чак и из Аустралије...

ЗМИЈАЊЕКАЌ

У Војводини је већ увелико познато врло активно удружење које окупља Змијањце. У Каћу су отворили Етно кућу, а на својој завичайној вечери прикупљали су средства за конак манастира Соколова. Сарађују са многим братским удружењима увиђајући значај слоге и заједништва.

САВЕЗ СРПСКИХ УДРУЖЕЊА СЈЕВЕРНОБАЧКОГ ОКРУГА

Да само слога Србина спасава били су свјесни чланови завичайних удружења у Сјевернобачком округу окупивши се у Савез. Заједно организују чувене Завичајне дане који трају неколико дана. Ову манифестацију су промовисали и на Сајму, а ово је уједно и право мјесто за повезивање са културно-умјетничким друштвима, организацијама и појединцима...

КРАЈИШКИ ПОКРЕТ СРБИЈЕ, СРПСКЕ И ДИЈАСПОРЕ

Као нам је рекао Зоран Иванишевић потпредседник Покрета овдје су да пропацирају љубав, вјеру и снагу и наду у боље сутра. У оквиру њиховог покрета представили су се Удружење жена Бели анђео и Коло српских сестара Нови Сад и Удружење Срце у завичају. Следеће године најављују још више удружења и организација у склопу њиховог штанда.

БАРАЊА

Из Кнежевих Винограда дошле су нам вриједне Суљшанке које егзистирају у склопу СКД Просвјета пододбор Кнежеви Виногради који је основан 2007. године и имају 21 члана. Председница Просвјете пододбор Кнежеви Виногради Светлана Шмрчковић рекла је да организују ликовне колоније, промоције књига, излажу колаче и посјећују многе манифестације и сајмове

ЗАВИЧАЈНА ЗАЈЕДНИЦА РЕПУБЛИКА СРПСКА

Завичајна заједница Република Српска постоји нешто више од једну деценију чувајући традицију и славећи постојање Републике Српске у коју су многи уградили своје животе. Организују многобројне активности културног, спортског и хуманитарног карактера.

ТЕОРЕТСКА ГИМНАЗИЈА ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ ТЕМИШВАР

Ово је једина српска школа у Румунији, имају по два одјељења у Гимназији, филолошки смјер и математичко-информатички. Иначе школа функционише од нултог разреда до 12. Ове године прослављају 90 година настава на српском језику у Румунији. Тешко је сачувати српски језик, јер је асимилација велика и има много дјеце из мјешаних породица, али се труде да сачувају српски језик и културу, рекла нам је Ксенија Глишић, наставница биологије.

ВОЛИМ ЛИКУ, А ЛИКА ДАЛЕКО

На овом штанду својим штампаним издањима представили су се представници Удружења 6. и 35. Личке дивизије и Удружење избеглица из Р. Хрватске, из Београда. Поручили су да само писана ријеч оставља трагове и ко историју заборавља, она му се понавља.

УДРУЖЕЊЕ НАТУРА БАЧКА И СРЕМ

Овај штанд је био право мјесто за љубитеље домаћег сира и сушеног меса. Први пут су на Сајму завичаја, а најчешће излажу на Сајму пољопривреде.

УДРУЖЕЊЕ ЈАЊСКА КОСА

Ради очувања традиције, културе и обичаја свога краја, Зоран Ракита је основао Удружење Јањска коса, које на овим просторима промовише традицију и вриједности његовог завичаја. Желе да окупе најбоље косце из региона и да се обичаји не дају забораву.

ЋИРО ЛИЧКА КАЛДРМА ДРВАР

Више од деценије на бројним манифестацијама у земљи и региону наступа ова мушка пјевачка група. У октобру су прославили крсну славу Покров Пресвете Богородице (слава и њихових села: Личког Тишковца, Личке Калдрме, Завлаке, Шевине Пољане и Торбичког Вагана).

КЉУЧАНИ НОВИ САД

Председник удружења Драган Стојичић каже да су основани прошле године са циљем да помогну Србима који су остали у Федерацији у њиховој општини Кључ. С тога ће се трудити да организују хуманитарне акције и чувају културно наслеђе. Представили књигу Стојичићеву *Треба чувати сјећање и не одустајати од истине*, ратне тематике.

ЗУ ПОДГРМЕЧЖИТИШТЕ

Дјелић Грмеча пренијели су на свој штанд кроз пјесму, игру, храну и обичаје, како каже Душко Кочалка, херојског, али страдалничког народа Санског Моста и Босанске Крупе.

ЕТНО ДРУШТВО СРПСКИ СОКОЛОВИ КОЗАРЕ УРИЈЕ ПРИЈЕДОР

Други пут су на Сајму, како нам је рекао Миљан Бановић, наступају са укупно 45 својих учесника, три пјевачке групе, двије мушке и једна женска као и фолклорним ансамблом. Представила се и секција народних рукотворина.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ САВА МРКАЉ

Прошле године одржан је десети јубиларни Фестивал фолклора Срба из региона, који ово удружење организује у Српском народном позоришту у Новом Саду. Многи учесници овог фестивала сарађивали су и са предсједником Удружења Зорицом Влајинић и били дио Фестивала. У склопу овог штанда представило се и Удружење воћара, произвођача ракије и других производа од воћа МГ Савка Мркоњић Град.

УДРУЖЕЊЕ ГРАЂАНА ПЕЋИ ПРИЈЕДОР

Прије годину дана су основали изворну групу, свирају и пјевају за завичај. На сајму су промовисали и своје село Пећи које већ годинама обнављају и користе сваку прилику за одласке у завичај, рекао нам је Добривоје Рибич. Пећи су иначе село између Санског Моста и Кључа, многи Пећанци обнављају своја огњишта. Сваке године у завичају окупљају се за Спасовдан, посебно је активно њихово удружење у Приједору на челу са Драганом Рибичем.

ХЕДОНИЗАМ СА КАМЕНА

Манифестација Хедонизам са камена је посвећена традиционалној храни Босне и Херцеговине. На штанду се нашао и познати кувар Саша Мишић.

РАКИЈА СЛAVOHAЦ

Породица Гагић поријеклом из Подравске Слатине, ракију производи у Барајеву, већ неколико деценија. Представили су домаћу дуњу, шљиву, јабуку, крушку... а посебна атракција је био ликер од ароније.

КИЦ ГАВРИЛО ПРИНЦИП И УЗ ЗМИЈАЊСКИ ВЕЗ БАЊАЛУКА

Слађана Мајсторовић последњих пет година бави се змијањским везом, почела је из радозналости. Каже да се почела враћати свијест о значају змијањског веза, посебно код наших људи из дијаспоре.

УДРУЖЕЊЕ ЗАВИЧАЈ БЕОГРАД

Из Београда је дошао велики број чланова овог удружења, на челу са Ненадом Абравовићем. Промовисали су многобројне манифестације које организују. Њихов штанд посетио је велики број пријатеља и поштовалаца Удружења.

УДРУЖЕЊЕ ВЕТЕРАНА ЦРВЕНЕ БЕРЕТКЕ

Чланови овог удружења масовно су се окупили на Сајму. Поред промоције своје јединице, труде се да организују многобројне хуманитарне акције како би помогли саборцима којима је помоћ потребна.

ЗУ СПЕЦИЈАЛНА БОЛНИЦА МЉЕЧАНИЦА, ТО КОЗАРСКА ДУБИЦА И НАЦ. ПАРК КОЗАРА

У природном амбијенту на сјеверозападним обронцима планине Козаре смјештена је Специјална болница за физикалну медицину и рехабилитацију Мљечаница Козарска Дубица. Туристичка организација Козарска Дубица заједно са Националним парком Козара промовисали су јединствену туристичку понуду овог краја.

ОГЊЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА БЕОГРАД

Свих претходних година на врло професионалан и посвећен начин ово Удружење промовише свој крај. Исто тако биљеже, и публикују све о страдању Срба ливањског краја, како се све те страхоте које су задесиле њихове претке не би заборавиле. Промовисана је и ливањска ношња, као и дуборез Росић.

КУД ЖИВОЈИН ЖИКО МАНДИЋ КНЕЖЕВИ ВИНОГРАДИ

КУД "Живојин Жико Мандић" је основан 2011. године са циљем очувања изворног и репродуктивног фолклора, те са жељом окупљања дјеце и омладине. Удружење има 60 чланова, а састоји се од млађе групе, А групе, ветерана и тамбурашког оркестра. Посебна атракција на ово штанду били су радови секције Златовез.

БОСАНСКО ГРАХОВО И СКУД ГАВРИЛО ПРИНЦИП

Поносно су промовисали природне љепоте које красе ову општину, као и историјску баштину. Шатор планина, Шаторско језеро, Динара, родна кућа Гаврила Принципа чувена пећина Леденица, само су нека од љепота која красе овај крај. На овом штанду су се представили и СКУД Гаврило Принцип. Такође свој сир и млијечне производе представио је Бојан Маринковић.

ОПШТИНА ЈЕЗЕРО

То је мјесто гдје се може чути тишина, гдје се може рибарити, пловити, имају дивне планинарске стазе, купалишта – језера. На овом штанду се представио и Раденко Симетић који израђује иконе у дуборезу и мотиве. Предсједница општине Снежана Ружичић је одушевљена посјећеношћу Сајма гдје се показало да Нови Сад има једно велико срце. Договарани су заједнички пројекти са братским општинама Српском Црњом и Звечан, а могућа је и сарадња са Бачком Паланком. Оно по чему је Језеро познато је кратер на Марсу назван по Језеру, на коме се истражује живот. На овом штанду смо затекли и нашег репрезентативца у ватерполу Николу Рађена.

СРПСКИ ПРАВОСЛАВНИ МАНАСТИР СОКОЛОВО

Чудесни манастир Епархије бихаћко-петровачке смјештен је у срцу Змијања, подно планина Мањаче и Мулежа, а изнад ријеке Сане.

УДРУЖЕЊЕ МЕДЉАНАЦА И ПРИЈАТЕЉА МЕДНЕ ДИМИТОР

Удружење Медљанаца и пријатеља Медне Димитор основно је 2002. године у Новом Саду, када је одржано и прво Медљанско вече. Сваке године организују спортске сусрете у девет општина у Војводини, а десете године иду у завичај у Мркоњић Град. Такође, завичајно вече Медљанаца организује се традиционално сваке године крајем октобра када се скупљају Медљанци из свих крајева.

УДРУЖЕЊЕ ГРАЂАНА СТУБОВИ ЗНАЊА НОВИ САД

Представили су књиге из културе, историје и књижевности, рекао је Батрић Јововић председник Удружења.

ДРИНА НИЈЕ ГРАНИЦА НОВИ САД

Новоосновано удружење, први пут се представило на Сајму, поријеклом су са Сарајевско-романијске регије. Сједиште удружења је у Новом Саду, а председник је Ђорђе Којић.

УДРУЖЕЊЕ ЖЕНА СА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ ЖЕКИМ БЕОГРАД

Основни циљ им је заштита интерно расељених лица са Косова и Метохије и избјеглица са осталих простора бивше СФРЈ. Односи се на социјалну заштиту, бригу о дјецима, младима и старима.

ЋЕМЕРВЕЛЕБИТ

Ове године представили су се и чланови удружења из села Велебит код Кањиже. Ово насеље населили су Личани из шест подвелебитских села општине Госпић и врло успјешно чувају традицију и са поносом је презентују на многобројним манифестацијама, али и туристима који посјете Велебит.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ ГРАЂАНА СА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ ВИДОВАН НОВИ САД

Посвећени су интеграцији, његовању културно-историјске баштине српског народа, хуманитарним дјелатностима и пропагирању мира и толеранције.

УДРУЖЕЊЕ ЖЕНА ОРХИДЕЈА БАНАТСКО ВЕЛИКО СЕЛО

Вриједне чланице *Орхидеје* испуниле су свој излагачки простор ручним радовима, како онима од вуне: капе, чарапе, торбе, тако и оно што су умјесиле. Учествују у организацији разних манифестација у свом мјесту, и посјећују и друге манифестације како у Србији, тако и у Републици Српској. Двије године заредом су добитнице првог мјеста за најбоље скувани ајвар у Кикинди.

ХУМАНИТАРНА ОРГАНИЗАЦИЈА КОСОВСКО ПОМОРАВЉЕ

Суштина интернет продавнице је да окупе произвођаче, Србе са Косова и Метохије, који имају своје домаће производе и преко те продавнице их продају и купцима шаљу поштом. Ова идеја је и проистекла из ХО *Косовско Поморавље*.

ББ РАДИО

Регионални *ББ радио* из Бачког Брестовца један је од ријетких радио станица у Србији која на својим таласима кроз музику и причу промовише културу Срба Крајишника. Њихов штанд је био врло посјећен јер је наступала крајишка група *Тромеђа NO 1*.

ОТАЏИНСКИ ПОКРЕТ НОВИ САД

Ова организација на челу са Драгомиром Лалићем је прославила јубилеј организовавши десету Традиционалну културну манифестацију *Дани Српске Крајине у српској Атини* под заветним слоганом *Док живе Крајишници – живјеће и Крајина* коју и ове године посвећују „младима Крајине региона и дијаспоре”. И на Сајму завичаја, међу својим Крајишницима, промовисали су наслеђе својих предака.

УДРУЖЕЊЕ ПЕТРОВЧАНИ НОВИ САД

Удружење Петровчани Нови Сад већ 15 година његује традицију, културу и обичаје свог краја. Љубав према завичају редовно их окупља на саборима који се одржавају сваке године. Земљаци из свих крајева се окупљају да би се дружили и још више повезали.

УДРУЖЕЊЕ КРУШЕВО БРДО

Завичајно удружење *Крушево Брдо* назив је добило по истоименом селу у Републици Српској из којег воде поријекло људи који су прије и за вријеме рата деведесетих година дошли у војвођанска мјеста Ђурђево, Шјакаш и Мошорин. Организују неколико дешавања у току године, а присуствују и многим догађајима у завичају. Највећа манифестација удружења је Свечана скупштина или Дани Крушева Брда. Ова манифестација окупи око 500 људи

КРУШЕБРЧКО КОЛО ЂУРЂЕВО

Основано је 2023. године у Ђурђевоу. Људи из Крушева Брда почели су да долазе у ове крајеве шездесетих година прошлог вијека, а то се наставило током рата деведесетих година у Босни и Херцеговини. Иако су напустили свој завичај, он их је овдје повезао, нису га заборавили и окупљања им служе да се сјете обичаја, културе и традиције свога краја. Како вријеме одмиче, везе са завичајем су све чвршће и није ријеткост да се обнављају куће како не би заборавили своје село.

УДРУЖЕЊЕ СРПСКИ КРАЈЕВИ

Познати су по часопису *Српски крајеви*, а на Сајму завичаја представљају истраживања у вези са досељавањем Срба у Војводину, те се удружење бави имовинским правима Срба у Федерацији БиХ. Једна од главних манифестација удружења је Ликовна колонија – *Путевима предака*.

СРПСКИ РАТНИК

Изазили већ пет година и до сада су издали 30 бројева. За *Ратник* пишу многи наши познати историчари, новинари, публицисти Небојша Јеврић, Вања Булић, др Борислав Гроздић, историчар др Небојша Стамболија, историчар др Милан Гулић и многи други. Преко 50 сарадника из Србије и земаља региона. Главни одговорни уредник и лектор је проф. Вељко Стамболија, замјеник уредника и секретар је Драгица Адамовић.

ФУДБАЛСКИ КЛУБ КРАЈИШНИК

ФК *Крајишник 1994*. основали су људи који су дошли из Крајине, са простора ратом захваћене територије тадашње Југославије. Клуб се успјешно такмичио у нижим београдским лигама и сваке године напредовао у ранг више. Све до 1999. године када секција прелази у ветеране.

УДРУЖЕЊЕ ВОЈВОЂАНСКА КОСИДБА БАЧКО ДОБРО ПОЉЕ

Удружење *Војвођанска косидба* Бачко Добро Поље традиционално организује косидбу у Бачком Добром Пољу у мају мјесецу. *Војвођанска косидба* планирано је да се одржи 11. маја 2025. године на истом мјесту.

УДРУЖЕЊЕ ДУРМИТОРАЦА У БЕОГРАДУ

Чланови овог Удружења присуствовали су и били дио иницијативе братимљења три града из три државе. Протокол су потписали у име Плужина, Шамца и Бечеја предсједници Слобо Делић, Ђорђе Милићевић и Вук Радојевић. Сигурни су да ће у будућности ово братимљење допринијети развоју на свим пољима. На штанду су угостили и предсједника општине Пљевља господина Вранеша и генералну конзулку Црне Горе Невенку Ћировић. Женска пјевачка група *Дурмиторке* наступила је у културно-умјетничком програму.

АПАТИНСКЕ ВРЕДНЕ РУКЕ

Из приложеног смо се увјерили да су руке чланица овог удружења заиста вриједне. Љубица Кусуља каже да су сваке године на Сајму, поред многобројних ручних радова, поносно чувају традицију личке капе.

УДРУЖЕЊЕ ПЉЕВЉАКА БРЕЗНИКУ БЕОГРАДУ

Удружење Пљевљака *Брезник* у Београду постоји од 1980. године. Сваке године одржавају традиционалне сусрете, забавне вечери, књижевне и умјетничке вечери. У свакодневној су сарадњи са својом општином, па не чуди што смо на њиховом штанду застали и предсједника општине др Дарија Вранеша. Своје производе представили су: Жељко Мацановић, Владимир Цуверовић, Милојка Кушљевић и Видослав Крвавац. Сајму су присуствовали и Дијана Јурић – директорица ТО Пљевља и Данко Шаранчић – секретар Секретаријата за привреду.

ПЧЕЛАРСТВО ПЕТКОВИЋ ГЛАМОЧ

Производњом меда се баве око петнаест година, имају асортиман од 30 производа (креме, мелеме, сирупи, ракија...) -река је за Српско коло фито терапеут Немања Петковић. Први пут су представили своје производе у Србији.

ТЕСЛА НА 6. САЈМУ ЗАВИЧАЈА

Тесла је најчувенији Личанин, а свакако међу традиционалним извођачима познат је и Добривоје Павлица који је значајан и као сакупљач и записивач личких народних обичаја. Павлица је наступио током културно-умјетничког програма и на тај начин промовисао личку традиционалну пјесму.

УДРУЖЕЊЕ ЛИКА СУБОТИЦА

Удружење Личана *Лика Суботица* основано је ради остваривања циљева у области заштите културног, историјског и етнографског амбијента Лике. На њиховом штанду промовисана је и Војска Србије, односно конкурс за јединице копнене војске.

КУД НИКОЛА ТЕСЛА БАЧКИ БРЕСТОВАЦ

Културно-умјетничко друштво *Никола Тесла* из Бачког Брестовца чува традицију и обичаје, како млађи не би заборавили коријене и одакле потичу. Дјечица из овог друштва наступила су у званичном програму и са бине су испраћени великим аплаузом.

УДРУЖЕЊЕ ЗЕНИЧАНА

Окупља људе поријеклом из Зеничке регије / Зеница, Завидовићи, Жепче, Какањ, Бусовача, Витез, Нови Травник и Травник како би његовали и очували националне, културне, вјерске вриједности и традицију.

КУД ЦАРЗА АПАТИН

Културно-умјетничко друштво *Царза* из Апатина основано је 2018. године са циљем чувања српске традиције, културе и обичаја. На посљедњем Фестивалу *Крајишки бисери* мушка пјевачка група освојила је двије награде, прво мјесто у конкуренцији мушких пјевачких група и свеукупни побједник Фестивала.

ПОРОДИЧНО ПЧЕЛАРСТВО КОВАЧИЋ АПАТИН

Добитници су златне медаље за сунцокретов мед 2023. године. У породици Ковачић је традиција пчеларства дуга преко 70 година.

СКД ПРОСВЈЕТА ЗАГРЕБ, СИСАК И ДВОР, ЛИПИК, СРПСКА КУЋА ПАКРАЦ И ЖПГ ЉЕБ

Дух завичаја осјетио се на овом штанду. Велики је труд потребан да би се сачувала српска култура и традиција на подручјима из којих они долазе. Није мањкало традиционалне пјесме, баш како је то и некада било.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ ПРИЈАНИ

Данас је село пусто, али мјештани се труде да се у завичају окупе бар једном мјесечно. С поносом су промовисали књигу Николе Станивука *Пријани без права на заборав*. Пријанчани кажу да је њихово село најљепше у Гламочком пољу.

ФРУШКА ГОРА У СРЦУ СРЕМА

Вриједне Сремице послужиле су своје посјетиоце поспластицама које су умјесиле. Поносно су промовисале љепоте Срема и Фрушку гору.

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ФОЧА

Општина Фоча је препознатљива по адреналиском туризму, рафтинг Таром и Дрином су ту најпопуларнији. Такође, ту је највиши врх Босне и Херцеговине планина Маглић, осам природних глацијалних језера, као и богато културно и историјско наслеђе.

УДРУЖЕЊЕ БОРАЦА КРАЈИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Удружење бораца Крајине у Републици Србији ангажује се на чувању статуса бораца који су се борили за своју земљу, домове, породице. Редовно организују округле столове, састанке, радне групе у вези са припремама новог Закона о правима бораца, ратних војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ ВЛАШИЋ ЛОВЂЕНАЦ

Остварује своје циљеве у области чувања и његовања народних обичаја. Сваке године се организује одлазак на Влашић, Влашићко прело на којем се окупљају пријатељи и земљаци, а циљ је међусобно упознавање и повезивање, али и привлачење младих нараштаја који ће наставити традицију.

КУД СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ

Културно-умјетничко друштво *Светозар Марковић* основано је 1945. у Новом Саду и своје активности остварује кроз бројне фолклорне секције, женске пјевачке групе, хор, народни оркестар, велики тамбурашки оркестар, дјечји оркестар, као и кроз неколико школа. Циљ је његовање културног наслеђа, пјесме, музике и фолклора, савремених плесова и стваралаштва, традиције и обичаја Срба и других народа и народности.

SRPSKI KULTURNI CENTAR VUK STEFANOVIĆ KARADIĆ BACHKA TOPOLA

Српски културни центар *Вук Стефановић Караџић Бачка Топола* има задатак да његује културу српског народа, њихово духовно и материјално трајање, да чува традицију и преда је потомцима. Поред годишњег концерта, врло посејен је и њихов традиционални Фестивал *Нашем роду и потомству*.

КЛУБ КЊИЖЕВНИКА САВОВАЊЕ ШАМАЦ

Клуб књижевника *Савовање Шамац* је трећи пут на Сајму завичаја. Прошле године су имали 76 активности. Имају три главне манифестације Дан Шамца, Дан Савовања и Богојављенско стиховање.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ СРБА ОЗРЕНА И ПОСАВИНЕ

Завичајно удружење Срба Озрена и Посавине је удружење које окупља Србе и друге грађане, који су рођени, имају поријекло или су на било који начин повезани са подручјем Озрена, Посавине и шире у Републици Српској и БиХ. Према ријечима председника Удружења Рајка Лукића окупљају више од 300 чланова свих старосних група. Манифестација по којој су познати су *Спортске игре на Озрену и Дани завичаја*.

УДРУЖЕЊЕ ВРБЈАНАЦА ТЕМЕРИН

Удружење Врбљанаца Темерин ради на очувању и његовању традиције, културе и обичаја свога краја. Припрема се за завичајно окупљање планирано у мају текуће године.

ОПШТИНА ДОЊИ ЖАБАР

Начелник општине Перо Павловић рекао је да им је велика част што учествују на Сајму завичаја и што на овом значајном скупу могу представити своју културу, традицију и обичаје. Ово је прилика да се јачају братске везе са Србима из Србије.

SRPSKI KNJIZEVNI KLUB VUKOBROD

Српски књижевни клуб *Вухор Дервента* ове године обиљежава 30 година постојања, који је опстајао у веома тешким условима. Један од важнијих догађаја су Међународни илиндански пјеснички сусрети, манифестација која окупља пјеснике из свих земаља из Републике Српске, окружења и са других континената. Ове године манифестација ће се одржати 24. пут.

СВЕТИОНИК БАЊАЛУКА

Удружење грађана *Светионик Бањалука* представили су се са неколико пројеката од којих је најзначајнији *Није кућа на продају* везан за заштиту права својине наших људи у Федерацији БиХ, затим пројекат изградње спомен-обиљежја Душку Трифунувићу у Славонском Броду, пројекат Библиотеке *Коријени* и *Змијањски писци Кочићеви сљедбеници*.

НАША ПРИЧА О ПРОШЛОСТИ

Причу о прошлости испричали су СКД *Прогрета* пододбор Бршадин и секција *Свилен конач*. Показали су ручне радове, старе предмете по којима је свака кућа била препознатљива, наравно и народне ношње.

ФОНДАЦИЈА МИХАИЛО ИДВОРСКИ ПУПИН ГОДИНА ПУПИНА ЗРЕЊАНИН

Фондација Михаило Идворски Пупин чува и његује успомену на живот и дјело Михајла Пупина. Цијели свој вијек Пупин је носио живе слике свог дома из Идвора и слике пашњака. Данас нас кућа у којој је рођен, црква у којој је крштен, школа гдје је научио да чита и пише, стари крст, његова задужбина и гроб родитеља воде путевима Пупиновог наслеђа.

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА НЕВЕСИЊЕ

Невесињски туристички радници су на штанду који је био одлично посејен представили туристичку, етнографску и гастро понуду Невесиња. Пробали су се невесињски прехранбени производи, а пажњу је привлачила и маскота Невесињске олимпијаде. Несебичну помоћ при организацији и представљању општине Невесиње пружили су Мљекара *Перфето плус*, Ресторан *Миленијум*, *Југопревоз Гацко* и *Дука комерц*.

КУД СРЕМ МАРКУШИЦА

Иако су из малог мјеста са мало становника имају велике младе чланове друштва, великог срца. Са поносом су представљали Маркушицу на 6. Сајму завичаја.

ОПШТИНА ДРВАР

Општина Дрвар се на Сајму завичаја представила са својим привредно-туристичким потенцијалима, као и са календаром догађаја и манифестација. Током цијеле године Општина Дрвар је припремила богат програм за посетиоце. Најважнији природни ресурс су шуме јер је преко 60% укупне територије општине обрасло високим четинарским и листопадним шумама. АКУД *Мира Лукач* из Дрвара је имала и запажен наступ у току програма.

УДРУЖЕЊЕ ПОТКОЗАРЈЕ КРОЗ ВРИЈЕМЕ

Удружење *Поткозарје кроз вријеме* на Сајму завичаја промовисало је културу и обичаје свог краја. Регија Поткозарје смјештена је у сјеверозападном дијелу Републике Српске између ријека Саве, Уне, Сане и Врбаса. Регија располаже са изузетним природним ресурсима. Такође, Поткозарје је историјски, културни и природни регион у којем се налазе бројне цркве и манастири, који су свједоци и носиоци вјековног отпора и обнове, саборности и очувања културне баштине и традиције православља овог краја.

КОРЕНИ БРОД РЕПУБЛИКА СРПСКА

Корени Брод Република Српска су на Сајму завичаја представљали општину Брод поред Удружења *Корак наде*, *Бурђевак* и КУД *Душко Трифунувић*.

ОПШТИНА МОДРИЧА

У име Општине Модрича представили су се Туристичка организација, Развојна агенција, Удружење жена *Искра* и Центар за здраво старење. Подршку излагачима пружиле су чланице КУД-а *Завичај*.

ОПШТИНА МОДРИЧА СКУГРИЋ

Скугрић је насељено мјесто у општини Модрича, које има десет села Гложик, Потполе, Орахова, Ријека, Брезик и Живково Поље, Мишићи, Поточани, Срнава и Ждробан. Скугрић се налази на споју Посавине и Требаве, између Модриче и Градачца. Скугрић поред огромног богатства и јединства културне баштине, посједује и многе привредне и туристичке потенцијале.

ЗАЈЕДНО ЗА ЗАВИЧАЈ ОПШТИНА ОШТРА ЛУКА, УДРУЖЕЊЕ ЖЕНА ВРЕТЕНОКОПРИВНА

Удружење жена *Вретено* Копривна постоји већ пет година са циљем промовисања културе и традиције свог краја. Фолклор је народно стваралаштво, најчешће усмено предање, умјетничка колективна стваралачка дјелатност једног народа, одражавајући његов живот, погледе и идеале. Поезија коју ствара народ и игре, архитектура, ликовна и декоративна умјетност су дијелови једне целине умјетничког стваралаштва сабраног кроз историју нашег народа.

КАРАЂОРЂЕ ХЕРЦЕГ НОВИ

Удружење *Карађорђе* из Херцег Новог, које предводи Предраг Вујиновић настоји да сачува српске обичаје и оближежавање најзначајније датуме српске историје. Удружење је основано 2017. године и прије свега је пјевачко удружење чији чланови су представили традиционалну српску ношњу са поднебља Црне Горе и послали поруку да су Срби приморја и Боке уз своју матицу Србију.

ОПШТИНА ШАМАЦ

Општина Шамац је узела учешће на 6. Сајму завичаја у Новом Саду на коме је представила свој привредни, културни и туристички потенцијал. Посјета сајму искоришћена је за потписивање Споразума о успостављању сарадње између општина Шамац из Републике Српске, Бечеј из Републике Србије и Плужине из Црне Горе са циљем ефикаснијег коришћења потенцијала наведених општина.

УДРУЖЕЊЕ ГРАХОВЉАНА И ЛИВЊАНА, БАЧКИ ЈАРАК

На овогодишњем сајму на њиховом штанду могла се пробати аутентична традиционална храна коју је припремио ресторан *Буцин салаш*, а представили су и различите црквене иконе, бројанице и књиге писца поријеклом из Грахова. Прије два мјесеца ово Удружење имало је своје 15. дружење на којем се окупио велики број Граховљана и Ливњана, истакао је предсједник Управног одбора Удружења Бошко Блешихи, који иако није ни рођен на овим просторима, доказ је да и млади људи чврсто његују и чувају традицију коју су им старије генерације пренијеле.

САВЕЗ СРБА ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ

Удружење које је први пут ове године на Сајму, Савез Срба из Црне Горе са сједиштем у Београду, према ријечима предсједника Жељка Чуровића основано је 2019. године уз благослов митрополита Амфилохија са основном дјелатношћу чувања и заштите идентитета српског народа, ма гдје се он налази. На штанду су представили књиге Издавачке куће *Православна фондација* која је такође дио Савеза. Активности Савеза тренутно су усмјерене на културолошко дјеловање, снимљени су документарни филмови *Како су брањене светиње у Црној Гори* и *Црна Гора између истине и лажи*.

ОПШТИНА ВУКОСАВЉЕ

На штанду општине Вукосавље посјетиоци су имали прилику да се упознају са самом општином, њеним географским положајем, историјским наслеђем. Кроз билтен смо представили и рад секције Културно-умјетничког друштва *Посавина*, договорили наредна гостовања, али и позвали веома значајна фолклорна друштва на Фестивал фолклора који ће у септембру бити одржан у Вукосављу по трећи пут. Представили смо и привредна друштва која дјелују на подручју наше локалне заједнице. За традиционалне гастрономске производе побринуло се Удружење жена из Гнионице.

КУД МАРКО ОРЕШКОВИЋ БАЧКИ ГРАЧАЦ

Сваке године дио Сајма завичаја је и КУД *Марко Орешковић* из Бачког Грацаца чије су вриједне чланице на свом штанду са поруком *Не заборави роде* понудиле традиционалну храну, уштипке, крофне, проје... Предсједница КУД-а Јелена Обрадовић истакла је да ово Културно-умјетничко друштво постоји од 1949. године и бави се очувањем личних игара, што је млађа група дјеце из КУД-а представила на бини.

КУД ВУК КАРАЦИЋ ЧОНОПЉА

Према ријечима предсједнице Милке Боснић, Срби са Кордуна населили су 1945. године село Чонопља у Војводини, гдје су 1952. године основали КУД *Вук Караџић* како би се окупљали око традиционалних вриједности из родног краја. На штанду нам је посебно привукла пажњу тзв. кордунашка самица, тамбура са четири исте жице, чији је пратећи глас кварта. Самицу је ово Удружење успјело заштитити и уврстити у нематеријално културно благо Срба са Кордуна. Група дјеце из КУД-а наступила је уз *Игре са Кордуна*.

БУДИМО ЉУДИ БАТАЈНИЦА

Удружење вјерника и поштовалаца блаженопочившег патријарха Павла *Будимо људи* из Батајнице вриједно ради на челу са предсједником Владом Новаковићем, а представнице Љиљана и Светлана уз помоћ осталих чланова потрудиле су се да што боље промовишу рад овог хуманитарног удружења. Скупљали су се прилози за изградњу спомен комплекса на имању патријарха Павла у Кућанцима.

УДРУЖЕЊЕ КАСТРУМ НА УНИНОВИ ГРАД

Удружење *Каструм* на Уни из Новог Града бави промоцијом културног наслеђа кроз израду народних ношњи.

ЗАВИЧАЈНИ КЛУБ ИЗВОР ДОБОЈ

Ово Удружење окупља Србе некадашње становнике сарајевско-зеничке регије и труде се да сачувају од заборава културу и обичаје завичаја. Романијску пјесму и етно реkvизите представили су на Сајму. Посебно занимљив је био божињи хљеб, за који кажу да што је више украса на њему, више је среће и берихета у животу.

РЕВЕНА БАЧКА ПАЛАНКА

Гастрономска хуманитарна манифестација у Бачкој Паланци када се на празник Сретња већ 16 година на Багремари пече бик на ражњу. Сав приход од продаје меса иде у хуманитарне сврхе.

ВОЋНИ КЛУБ БРЧКО

Клуб је представио 53 врсте ракије изузетног квалитета. Како је рекао Саво Лукић на Сајму пеку ракију од мушмуле. Током године промовишу традицију Брчког дистрикта на десетак манифестација.

ОГЊИШТЕ СРПСКО

Огњиште српско промовише једноставан живот по правилима наших предака. Ради на присјећању на старе занате, стилове и погледе на живот.

КРАЈИШКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР

Промовисали су два издања, *Приче са Кордуна* и *Упитај небо* Бошка Бућана, водећи се мишљу „Није срамота не знати туђе, него заборавити своје!“

НЕШТО ИЗ МОГ КРАЈА ИЗ БАЧКЕ ПАЛАНКЕ

Нешто из мог краја из Бачке Паланке постоји већ осам година и основна дјелатност им је израда рукотворина, сувенира и спремање традиционалне храна. Вриједне руке домаћица понудиле су разне специјалитете, па се ту могло пробати све од босанских пита до кифлица, јер је овај војвођански крај насељавао народ из БиХ, па су по томе и препознатљиви, навела је Маја Пилиповић, предсједница Удружења *Нешто из мог краја*.

КРАЈИШКИ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ ЦЕНТАР ИЗ БЕОГРАДА

ЗВО ВУКОВАР

Са жељом да се представе као јединствена српска заједница са подручја источне Славоније, Барање и западног Срема под вођством Заједничког већа општина Вуковар, своје издаваштво представили су КУД *Слога* из Вуковара, КУД *Срем* из Маркушице, КУД *Животин Жико Мандић* Кнежеви Виногради, Удружење жена *Бобоћанке*, Удружење жена *Јелица*, Етно секција *Свилен конач* из Бршадина, као и *Плави Дунав* из Борова, док је у културно-умјетничком дијелу програма наступио Ансамбл народних игара и пјесаме из Вуковара, и ЗУСОП из Борова.

– Етно секција *Извор* Културно-умјетничког друштва *Слога* из Вуковара је друштво са традицијом више од једног вијека. Изложили смо накит и цегере, које смо украсили православним и старославенским симболима који су некад носиле српске жене у Вуковару – рекла је чланица Етно секције *Извор* Културно-умјетничког друштва *Слога*, Светлана Антић.

ПЛАВИ ТАЛАС ИЗ АПАТИНА

Предсједник Удружења Славко Јерковић већ шести пут је на овом сајму, а ове године Удружење обиљежава 10 година постојања. Овим поводом, како је Апатин препознатљив по Дунаву, заједно са винаријом *Ајдуковић* из Апатина и братским Удружењем и општином Ражањ, на штанду су презентовали различите производе, од вина, преко специјалитета рибљег паприкаша који је припремио ресторан *Марина* из Апатина и друге производе од рибе, али и леба, масти и паприке, како традиција овог краја налаже. Рукотворине су изложиле женске представнице Удружења. Удружење окупља Србе са подручја бивших република, Босне, Републике Српске, Хрватске и РС Крајине одакле су најчешће долазили и насељавали Апатин.

УДРУЖЕЊЕ СРЦЕМ ЗА КОСМЕТ БАЧКА ПАЛАНКА

Бави се хуманитарним радом и већ двије године, од када постоји Удружење, у континуитету помажу наш народ, посебно дјецу из српских енклава на Косову и Метохији. То су мјеста попут Велике Хоче, Ораховца и Призрена. Организују хуманитарне турнире, разне спортске активности и едукативне радионице и редовно пружају помоћ породицама које тешко живе на КиМ. Првенствени циљ је да се наша дјеца тамо не забораве, зато одлазимо и дружимо се са њима – рекао је члан Удружења, вјероучитељ, Александар Петровић.

КОЛО СРПСКИХ СЕСТАРА ИЗ ЧАЈНИЧА

На богатом штанду овог хуманитарног удружења могло се видјети прегршт ручних радова: вез, хеклање, плетење, као и природни мелеми, планински чајеви, џемови, слатко, мед... и од продаје тих производа сакупља се новац у хуманитарне сврхе.

Сајам је прилика да се сретну са сличним организацијама и људима како би ширили свој рад.

Предсједница Мирјана Стојановић објаснила је да Удружење ради уназад тридесетак година са прекидима у ратном периоду, и функционише и данас у сарадњи са Црквом Успења Пресвете Богородице у Чајничу.

УДРУЖЕЊЕ ЧАЈНИЧАНА НОВИ САД

Снежана Шубара из Чајничана представила је производе који су се могли видјети и пробати на њиховом штанду, од ручних радова (џемпера, чарапе), затим домаћих кожних производа (сир) кулен, чварци пољопривредног газдинства из Новог Сада, чији су коријени из Чајничана. Одани су традицији, завичају и свом поријеклу и надају се да ће тако и остати.

ОПШТИНА РИБНИК

Општина Рибник наставља са развијањем туристичког производа *Црне краљице*. У оквиру Општине Рибник представило се Удружење жена Врбљани са својим рукотворинама.

КУД БЛАГОЈЕ ПАРОВИЋ ГАЈДОБРА

КУД *Благоје Паровић* основан је 1968. године у Гајдобри са циљем очувања народне традиције Срба досељеника из источне Херцеговине. У свом фонду посједује око 60 оригиналних народних ношњи из околине Невесиња, Гацка, Билеће и Требиња. Према ријечима Милоша Бабаља КУД има нешто више од стотинак чланова подијелих у три фолклорне и једну пјевачку групу која његује гангу, изворну херцеговачку пјесму у чему помаже и др Јово Радош.

ТРАДИЦИЈА КОЛОНИСТА НОВА ГАЈДОБРЕ

На штанду сликовитог назива *Традиција колониста из Нове Гајдобре* представили су се чланови удружења *Атос* и *Јелече*, која његују и баштине традицију колониста. Представили су се својеврсном изложбом старих предмета што је привукло пажњу посјетилаца. Вриједне домаћице су за ову прилику спремили и 25 домаћих пита. Предсједник МЗ Нова Гајдобра Младен Лучић нам је рекао да је фокус ове године да се изради камени под у Цркви Светог Василија Острошког која је почела да се гради прије тачно пуне двије деценије. Други велики план је да се уреди нови објект мјесне заједнице и канцеларије који подразумева изградњу паркинга и приступних стаза.

– Остаје нам још само да га опремимо намјештајем и он је у грађевинском смислу завршен.

Лучић је истакао да ће се на јесен организовати традиционални Дани колониста када је прилика да се осим домаћег КУД-а *Јован Дучић* представе и гости из братске Херцеговине.

СТАРА ХЕРЦЕГОВИНА У СРЦУ БАЧКА ПАЛАНКА

Удружење *Стара Херцеговина у срцу* основана је 2017. године у Бачкој Паланци и трећи пут се појављује на Сајму завичаја.

Према ријечима Војислава Зупца предсједника овог удружења на територији општине Бачка Паланка сваки десети становник је са простора Херцеговине, а највише су концентрисани у Гајдобри и Новој Гајдобри. Углавном је ријеч о колонистима и њиховим потомцима, па је ово удружење познато по манифестацији *Херцеговина у Војводини* која ће се традиционално по седми пут одржати у другој недјељи октобра у просторијама Градског музеја у Бачкој Паланци.

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНЕ ВИШЕГРАД

Начелник општине Младен Ђуревић изразио је задовољство учешћем Вишеграда на Сајму завичаја у Новом Саду и истакао да је ово прилика да се промовишу природне љепоте, културно наслеђе и привредни потенцијали ове општине.

– Вишеград је мјесто богате историје, културе и традиције, али и град са великим потенцијалом за развој туризма и привреде. Наша мисија је да представимо све оно што Вишеград нуди и да позовемо инвеститоре и туристе да нас посјете. Ово је прилика да учврстимо везе са нашом дијаспором и покажемо да је наша општина отворена за сарадњу и нове пројекте.

КРАЈИШНИК ИЗ НОВОГ САДА

Удружење Крајишник из Новог Сада основано је са циљем да се не заборави традиција српског народа из Крајине, да се помажу Крајишници који живе на овим просторима. На Сајму су први пут и представили су се са писаном ријечју, књигама, на тему Срба из Крајине. Личка капа и личка преслица крајине су штанд овог новооснованог удружења, чији предсједник Милан Мандић, нам је представио богату издавачку дјелатност.

БИЛЕЋА

Туристичка организација Општине Билећа представила је промотивни материјал, као и производе Мљекаре Пађени. Поред тога представили су производе Компаније Алексић комерц која је позната по пршуту и ракијама, као и надалеко познати херцеговачки Козјак мед.

Директорка Туристичке организације Општине Билећа Кристина Бајтечић је истагла да гости који посјете Билећу осим што могу да обиђу Храм Светог Саве, манастир Добрићево или Храм Светог Архангела Михаила у коме је пред одлазак на Косовски бој војвода Влатко Вуковић причестио војску, имају и разне друге садржаје због којих се вриједи задржати.

УДРУЖЕЊЕ ЗЛАТНЕ РУКЕ ИЗ БАЧКЕ ПАЛАНКЕ

Славица Јерковић, чланица Удружења Златне руке из Бачке Паланке поносно је представила њен ручни рад њен, као и осталих 15-ак дама чији су вез, накит, штрикани и плетени одјевни и модни додаци, као и јединствени украсни пешкири и ношња крајине овај штанд.

СКД ПРОСВЈЕТА АНИ ВУКОВАР

Ансамбл народних игара Српског културног друштва Просвјета представио се сјајним извођењем Игара из Ниша, кореографа Славице Михаиловић. У њему је окупљено око педесетак чланова који су подијелили у фолклорну секцију и тамбурашки оркестар.

– Прије скоро четврт вијека 2001. године оформљен је Регионални ансамбл Славоније, Барање и западног Срема са идејом да у њему играју најбољи играчи са овог подручја и да буду својеврсна фолклорна презентација Срба из Хрватске са циљем његовања традиционалне игре и пјесме. Главни одбор Српског културног друштва Просвјета га је пет година касније прогласио као Ансамбл од посебног интереса за друштво од када носи и назив Ансамбл народних игара СКД Просвјета (АНИ). Играчи окупљени у ансамблу данас представљају не само Просвјету, него и читаву српску заједницу – рекао је Зоран Новоселац.

УДРУЖЕЊЕ ХЕРЦЕГОВАЦА Н. САД

Најстарије херцеговачко удружење у Србији је недавно поводом 33 године од оснивања представило своју монографију, а на Сајму завичаја Огњен Шкиљевић и Марко Ничевић представили су врхунске производе познате као бренд Хедонисте са камена. Сир и кајмак из мјешине, матични сок од нара, намаз од сремуса, пекмез од шипурка, вишње и кајсије тек су неки од производа који су привукли пажњу посјетилаца.

ШФ АЧКО ДОБОЈ

Школа фудбала Ачко основана је 2017. године и окупља велики број дјечака различитих узраста. За кратак период је постала препознатљива у ширем окружењу.

УКУСИ ЗАВИЧАЈА

Гламочки крај промовисан је на овом штанду, јела припремљена по старим рецептима сервирана у посуђу од глине, све је одисало традицијом.

ОПШТИНА ПЕЛАГИЋЕВО

Општина Пелагићево је родно мјесто великог српског просветитеља Васа Пелагића. На Сајму завичаја изложени су туристички и културни капацитети општине, капитално дјело Васа Пелагића, као и гастрономска понуда. Према ријечима Марка Каштеровића из Пелагићева, овакве манифестације су идеална прилика да се Срби са Балкана сретну на једном мјесту, упознају и друже.

ОПШТИНА ЛОПАРЕ

Према ријечима директора Пољопривредне задруге Зарац Предрага Мићановића на штанду општине Лопаре су представљени аутентични производи са Мајевице.

– Борка Влацић је изложила своје рукотворине, наша задруга је представила сир зарац и друге домаће производе, а воденичар Анђелко Делић је на штанду изложио разне врсте брашна и јела која се од њих праве – навео је Мићановић.

СРПСКИ ВЕНАЦ БУДИМПЕШТА

Српски венац из Будимпеште се бави очувањем српских обичаја у Мађарској, организује концерте и подржава српске уметнике.

Према ријечима Митра Кркељића једна од најзначајнијих активности између два сајма била је организација дјечјих драмских учионица у којој су учествовали ученици из свих пет српских школа у Мађарској. Нешто мање од хиљаду дјеце у Мађарској похађа српске школе, а према ријечима саговорника забижељен је раст броја Срба у Мађарској којих сада има око 11.000. – Захваљујући односима Мађарске и Србије, можемо рећи да српска заједница има добар положај у Мађарској.

МАЈЕВИЧКЕ КУЋНЕ РАДИНОСТИ

На штанду Мајевице учешће су узели Културно-умјетничко друштво Равно поље основано прије 15 година у Угљевику, у Републици Српској, заједно са представницима Удружења Мандини лавови из Угљевика. Осим игре и наступа КУД-а на великој бини Сајма, на штанду су представљени стари традиционални вез пешкира и ћилими, као и традиционална српска храна (домаће пите, проје, кифлице, сир и мезе) коју су припремиле вриједне Мајевичанке.

ЗУ СТРИЧКА ПАРОХИЈА БЕОГРАД

Ово удружење ентузијаста које предводи Милош Врањковић бави се промоцијом Сијела тромеђе једне од највећих и најдуготрајнијих манифестација Срба у Хрватској које се одржава у селу Стрмица смјештеном на тромеђи Босне, Лике и Далмације.

– Манифестација је први пут одржана давне 1974. године. Тада је у селу живјело 3.000 становника, данас је ту можда стотинак мјештана. У дане сијела Стрмица оживи и ту се са разних страна окупи око 1.500 људи – каже Врањковић и додаје да гости долазе са разних страна, чак из далеке Јерменије, а да се ове године очекује да по први пут дођу гости из Швајцарске.

ФОНДАЦИЈА АРЧИБАЛД РАЈС

Посредством Фондације Др Арчибалд Рајс представили су Удружење произвођача гатачког кајмака, Удружење пчелара из Гацка и КУД-а Зеленгора. Председник Управног одбора Фондације Милан Савић је истакао да је захваљујући сарадњи са Фондом за избјегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону у Гацку отворен Авантура парк, као и да очекује да у току ове буде настављена реализација друге фазе. Велико задовољство интересовањем посетилаца сајма за херцеговачке производе исказали су председница Удружења произвођача гатачког кајмака Драгана Миловић и Милош Рудан из Удружења пчелара. Чланови КУД-а Зеленгора Гацко имали су запажен наступ представљајући се *Играма из Источне Херцеговине*.

ЉУБИЊЕ И БЕРКОВИЋИ

Општина Љубиње позната по бијелом луку и љековитом биљу ове године се представила производима компанија *AlivitPharm*, *НЕТ*, *Љекобиље*, *Имел*, Подрум *Ликић*, и индивидуалним произвођачима. Начелник општине Љубиње Стево Драпић је изразио велику захвалност директору Фонда Александру Ђедовцу на пруженој финансијској помоћи за проширење вртића у Љубињу. На сусједном штанду општина Берковићи представила је своје туристичке потенцијале, као и разноврсну гастрономску понуду.

РАДА РАИЧЕВИЋ - ИКОНЕ СА БЛАГОСЛОВОМ

Израђује иконе преко 20 година са благословом свих владика у окружењу и покојног патријарха Павла, самоука је. Највише радимо за манастире Острог, Тумане и многе фрушкогорске манастире. Иконе се могу купити преко њиховог сајта или Фејсбук странице.

РЕДАКЦИЈА СРПСКОГ КОЛА

Сајам завичаја окупља на једном мјесту бројна завичајна удружења, а то из броја у број ради и лист *Српско коло*. И ове, као и свих претходних година редакција *Српског кола* била је у пуном саставу: Драгана Бокун, Драгана Шиповац, Весна Пешић, Наташа Деветак, Миле Шапић, Милан Гомирац, уредник Трифко Ђоровић и издавач и председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Док су новинари били на радном задатку, утисак је да никад није било веће интересовање посетилаца за наше новине. Било је и оних који су долазили са списком бројева који им недостају у колекцији, јер *Српско коло* је лист који се чита и чува.

РЕДАКЦИЈА СРПСКОГ КОЛА: ДРАГАНА ШИПОВАЦ, ВЕСНА ПЕШИЋ, НАТАША ДЕВЕТАК, ДРАГАНА БОКУН И ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ФОТО: БЛАГОЈЕ АЏИЋ

» Клуб досељених и прогнаних лица из Бачке Тополе најбољи у боњању

» СУДИЈЕ:
Рајко Кесић,
Јасминка Миљуш
Драган Опала

Џими комерц екипни побједник на првом Вишебоју, Тополчани најбољи у боњању

На 6. Сајму завичаја ове године је први пут одржан Вишебој. Такмичари су се надметали у 7 дисциплина: трчање по брвну, скок с мјеста, скок увис, навлачење кличка, обарање руке, повлачење куке, надвлачење канапа. Да све протекне у најбољем реду, побринула се судијска шесторка из Апатина. Након вишебоја одржан је турнир у боњању. Све дисциплине су биле атрактивне за посетиоце Сајма, па би се велики број људи окупио око такмичара. Судије су се побринуле да све протекне у фер плеју.

Ништа мање узбуђења није било ни код боџара. Треће мјесто освојила је екипа *Зрмана* из Новог Сада. Друго мјесто екипа *Далмација Буковица* из Београда. И побједници турнира су Клуб досељених и прогнаних лица из Бачке Тополе.

Учествовале су још екипе: *Лика 1*, *Динара*, *Грачац* и Удружење Крајишника из Лазаревца. **ДРАГАНА БОКУН**

РЕЗУЛТАТИ

ТРЧАЊЕ ПО БРВНУ

- Мирко Цветковић
Горски вуци УБ
- Стефан Илић
Банија Џими комерц Пригревица
- Дако Дамјановић
Бенерал Хаџићево Нови Жедник

СКОК С МЈЕСТА

- Александар Крајишник
Банија Џими комерц Пригревица
- Милан Марковић
Бенерал Хаџићево Нови Жедник
- Милош Јовановић
Горски вуци УБ

СКОК УВИС

- Милош Јовановић
Горски вуци УБ
- Александар Крајишник
Банија Џими комерц Пригревица
- Милан Марковић
Бенерал Хаџићево Нови Жедник

НАВЛАЧЕЊЕ КЛИЧКА

- Никола Човић
Банија Џими комерц Пригревица
- Јовица Љубисављевић
КК Југовићи Свилајнац
- Никола Шупут
Лички мајкани Колут

КАНАП

- БАНИЈА Џими комерц
- КК ЈУГОВИЋЕВО Свилајнац
- РУДАР ТАГ Угљевик

ОБАРАЊЕ РУКЕ

- Иван Веселић
Банија Џими комерц Пригревица
- Слободан Новаковић
Горски вуци УБ
- Јовица Љубисављевић
КК Југовићи Свилајнац

ПОВЛАЧЕЊЕ КУКЕ

- Вујадин Вурдеља
Лички мајкани Колут
- Игор Ђокић
Горски вуци УБ
- Миодраг Јеремић
Џими комерц Пригревица

УКУПНИ ПОРЕДАК

- Банија Џими комерц Пригревица
- Горски вуци УБ
- КК Југовићи Свилајнац

Сабрање на Сретење, а у срцу Невесиње

На велики хришћански празник Сретења Господњег, у организацији Удружења Невесињаца у Београду, пред више од 300 гостију у ресторану *Мали викенд* на Бањици, по 14. пут одржано је традиционално Невесињско сијело.

Симболично се поклопило да се на празник Дана државности Републике Србије уприличи програм посвећен једном од најзначајнијих датума националне историје, великом јубилеју – 150 година од подизања устанка Невесињска пушка.

Од ове године овај празник заједнички обиљежавају Република Српска и Србија, а велике заслуге за то припадају управо организаторима – Удружењу Невесињаца у Београду.

Скуп је почео благословом протојереја-ставрофора Лазара Манигоде, који је у својој бесједи истакао да је, сходно закону, четрдесети дан по Христову рођењу Пресвета Богородица довела свог божанског Сина у храм јерусалимски да га посвети Богу и себе очисти.

Овогодишњи домаћин сијела био је Зоран Јањић, председник Извршног одбора Удружења Невесињаца у Београду.

Он је поздравио госте који су на Невесињско сијело пристигли из Невесиња, Републике Српске, различитих крајева Србије, а међу окупљенима било је и оних који су стигли из Њемачке и Шведске. Јањић је бираним ријечима поздравио званице и учеснике програма.

– Честитајући свима овај велики празник хоћу да искажем моју жељу и молитву. Као што смо се састали и среди вечерас на овом лијепом мјесту, нека Господ да све вас да сретне добра срећа, како данас, тако и у све дане живота вашег. Живјели и веселили се!

Вишечлану делегацију из Невесиња предводили су начелник општине Миленко Авдаловић и председник Скупштине општине Момчило Вукотић, а њима се и ове године придружио Илија Таминџија, народни посланик у Скупштини Републике Српске.

Поздраве из Невесиња пренио је начелник Миленко Авдаловић.

Он је позвао окупљене да са својим по-

» Домаћин скупа је био Зоран Јањић, а по први пут на Невесињском сијелу наступио је КУД *Благоје Паровић* из Гајдобре

родицама и пријатељима дођу у Невесиње 6. јула када ће се на Тргу слободе, поводом јубилеја Невесињске пушке, одржати централна манифестација на којој ће присуствовати највећи државни званичници Србије и Републике Српске. Очекује се и учешће званичника из Црне Горе, као и да ће Свету литургију предводити патријарх српски г. Порфирије. Такође, подсетио је да ће истим поводом на Дан српског јединства, слободе и националне заставе, 15. септембра, у бео-

градском *Сава центру* бити уприличена свечана академија.

– Ускоро почиње снимање документарно-играног филма *Невесињска џушка* са најеминентнијим глумцима српске сцене који ће премијерно бити приказан 5. јула. Штампале се и репринт издања три књиге о Херцеговачком устанку, које ће бити промовисане од маја.

Окупљени су са великом пажњом уживали у импресивном наступу једног од најбољих гуслара Србије Срђана Авдаловића, члана најтрофејнијег Гусларског друштва *Сћара Херцеговина*, који је казивао одломак из pjesме *Невесињска џушка*, аутора Бора Граховца. Програм је увеличао и pjesник Миро Ковач који је казивао стихове своје pjesме *Код цркве у Биограду*.

Културно-умјетнички програм обиљежила је херцеговачка омладина.

Већ по традицији наступила је Пјевачка група *Свети Димитрије* која ове године обиљежава четврт вијека од оснивања. Познати по изворној pjesми, препознатљиви су по ауторским pjesмама посвећеним Митровдану, а са великим успјехом их предводи Драгана Будалић, која је ту од самог оснивања групе.

Посебну енергију на ово сијело донјели су чланови КУД-а *Благоје Паровић* из

ПРИЈАТЕЉИ УДРУЖЕЊА

Удружење Невесињаца у Београду изразило је захвалност спонзорима и донаторима који су помогли организацију сијела.

То су: *Поштанска штедионица Београд* (трудом Добривоја Ћосића), МДД група Каћ (трудом Милицава Ђурасовића), *Дунав осигурање*, филијала Панчево (трудом Милка Спрема), *Ревал инжињеринг Београд* (трудом Ђорђа Бухе), Жељко Остојић (члан удружења Калиновчана), Жарко Пикун, браћа Драган и Бато Кешељ, Ристо Чалија, Милутин Кокотовић, Обрад Пашајић, Горан Арсенијевић и Дејан Стошић.

12. ЛИЧКО ПРЕЛО У АПАТИНУ

» Драган Опала

Завичајно удружење Личана *Никола Тесла* из Апатина 28. фебруара у Бањи Јунаковић организовало је дванаесто Личко прело. Позиву организатора одазвало се скоро 350 гостију из Републике Српске, Републике Хрватске и домаћи гости из Бачке Тополе, Суботице, Сомбора и околине, Новог Сада и Београда.

Ову традиционалну завичајну манифестацију ове године у име домаћина отворио је здравичар из братског Удружења *Петар Коцић* Апатин Драган Петитић, а у наставку културно-умјетничког програма Личани су уживали у извођењу градског Културно-умјетничког друштва *Дунав* из Апатина коју чине Мушка пјевачка група *Унски бисери*, Женска пјевачка група *Личко ојнишће* и група играча, а наступили су и Женска пјевачка група *Банијке* из Пригревице, Мушка пјевачка група КУД-а *Пригревица* и *Биро* Личка Калдрма – Дрвар.

Удружење жена *Апатинске вредне руке* представиле су своје рукотворине на

штану у сали гдје је била изложена личка ношња са незаобилазном личком капом и осталим традиционалним одјевним предметима.

На улазу у салу млади у личкој ношњи служили су погачу и со.

Служила се традиционална Личка вечера – уштипци са басом и пројом, кисели купус са сланином, месом, кобасицом и крумплјерима.

Према ријечима секретара Удружења Драгана Опале, већ 12 година заредом Завичајно удружење *Никола Тесла* чува оби-

гајдобре, села у коме живе потомци херцеговачких колониста. Поносни на своје дуго трајање, комаде ношње старе и по 300 година, на поријекло и генетику из Херцеговине, понијели су титулу „чувар народне баштине“ на јавном ТВ сервису Србије.

У току вечери представили су се пјесмом гангом и играма из Источне Херцеговине.

Ученици Основне музичке школе *Свети Роман Мелод* из Невесиња представили су се квартетом хармоники под руководством професора Стефана Шкорића и члановима камерног састава Алексом Окуком, Милошем Савићем и Василијем Вуковићем.

Тачку на хармоници извела је даровита Ирина Окука, ученица другог разреда. Ни ово сијело није могло да прође без наступа Етно групе *Симонида* која је препознатљиви чувар невестињске pjesме, а са успјехом је предводи професорка Јелена Килибарда.

Познати српски афористичар и редован учесник на Невесињском сијелу Митар Ђерић Лаки је већ по традицији казивао пробране афоризме из своје, десете по реду, објављене књиге *Демонкрајшња*. Овом књигом је достигао број од 5.000 објављених афоризама, а неки од њих могу се прочитати и на његовом Инстаграм налогу.

Под надзором Бора Мишељића одржана је и богата томбола у којој су највредније награде биле гусле, пршут, пакет производа Мљекаре *Перфејто*, мајице са мотивима Невесињске пушке...

У забавном дијелу програма госте су забављали вокални солисти Драгана Петровић и Милоје Бубања, а атмосферу је до усијања довео упечатљивим наступом Милош Радић, учесник српске такмичарске телевизијске емисије *Никад није касно*.

Невестињском сијелу су, између осталих, присуствовали народни посланик у Скупштини Србије Милимир Вујадиновић, бивши народни посланик Дејан Стошић, народни посланик у Скупштини Црне Горе Велимир Ђоковић, председник општине Пљевља Дарио Вранеш, као и представници братских завичајних херцеговачких удружења из Новог Сада, Суботице, Зрењанина, Вршца, Бањалуке и Београда.

Програм су надахнуто водиле Анђелија Дрвенџија и Драгана Будалић.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

чаје, традицију и сјећање на родну Лику и окупља земљаке из непрегледне војвођанске равнице и макар на неколико сати враћа у кршну Лику.

У остатку вечери госте су забављали крајишка група *Мајкани*, Саво и Љубиша и Ранко Џими Станић.

Прело су помогли Општина Апатин, Бања Јунаковић, *Апатинска џивара*, *Дунав осигурање*, Произвођачи и љубитељи воћних ракија *Чувари традиције* Апатин, Пошта Србије и БГС Београд.

ВЕСНА ПЕШИЋ

Одржано 39. Славонско вече у Смедереву

*Пјеваћу и лутаћу и шражићу срећу,
Славонију никад заборавић' нећу*

Славонци су се и ове године традиционално окупили у Смедереву у ресторану *Холивуд* 22. фебруара на Славонској вечери. Са више од 400 гостију *Холивуд* је сијао отмијеношћу, музиком, плесом и општим весељем гостију, које је трајало до дубоко у ноћ.

Поштовање традиције организатора Удружења за његовање обичаја и културних традиција Славонаца у Смедереву, могло се примјетити на самом улазу гдје су госте дочекали хлеб, со, ракија и чланови чувеног оркестра Звуци завичаја на челу са Љубаном Покрајцем. Вече је отворено пјесмом *Славонијо моја*, коју је уприличио бенд *Ейиценшар* (Стефан Ковачић – хармоника, Димитар Попов – гитара, Зоран Цветковић – бубњеви, Срђан Жебић – вокал, Драгана Станивуковић – вокал, Драган Мишевић – клавијатуриста и шеф оркестра) заједно са гостом Ђорђем Мачком, „легендом Славонске вечери”.

Након сплета завичајних пјесама, уследио је и говор председника овог Удружења, који је као и сваке године ушао и у водитељске ципеле, Симеона Симе Јовановића. Он подсетио госте, како ово удружење постоји већ 44 године.

» Чланови одбора: Станиша Радојчић, Милан Трбојевић, Душан Вуксановић, Симеон Јовановић (председник), Стево Војнић, Драган Војновић и Перо Књегинић

– Најстарије смо удружење које у континуитету толике године чува и његује традиције и обичаје наше Славоније.

Након тога је свој наступ наставио бенд *Ейиценшар*, започевши га пјесмом која је у срцима свих оних који су напустили своја

огњишта и завичај *Није кућа на њорогају* и брзином свјетлости измамила осмијехе свих присутних.

Моменат на који смо сви чекали био је Плес срца, традиционално такмичење плесних парова.

Специјални гост био је књижевник Жељко Мандић, који је од почетка рата 1991. био дописник Радио-телевизије Београд из западне Славоније и Баније. Како сам каже сва своја ратна искуства сакупио је у двије књиге. Дјело *Вријеме љаврана* је природни наставак, нама добро познате књиге *Бљесак*, која говори о ратним злочинима над Србима из западне Славоније. Њих сте могли наћи на уласку у салу. Мандић је споменуо и своју најновију књигу *Доктор је сам луг*, коју је издала Бина из Бањалуке, а представила ју је и Радио-телевизија Републике Српске.

Присутни су напустили вече насмијани носивши поклон блокче и хемијску са ознакама Славонске вечери, а они одабрани на лутрији са собом су понијели и много вриједније награде које су омогућили дугогодишњи спонзори ове вечери: Водопривреда Пожаревац, *Euro Staklofort* Салаковац, Фото *Бојан* Смедерево, Фризерски студио *Ешћешика*, ресторан *Холивуд* и многи други. **НАТАША ДЕВЕТАК**

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНО 6. СРЕТЕЊСКО ПРЕЛО ВРЛИЧКЕ КРАЈИНЕ

У ресторану *Иншар Холивуд* у Београду Врличани су 16. фебруара организовали Шесто прело Врличке Крајине гдје се окупило око 400 Далматинаца из Врличке Крајине и пријатеља. Организатори су се побринули да се чује и види све оно што краси њихов завичај, изворна пјесма, ношња, дилпе, ојкалице, заједништво и прије свега понос на своје поријекло.

Почетак програма је био упечатљив. Док Никола Ераковић из Штикова свира дилпе Милена Медош излази са преслицом на сцену, сједа на столицу и демонстрира како се преде. Њој се придружила дјевојчица Милица Смиљанић и након звука клепетала и цвркута птица рецитовала пјесму *Врличанка* Сандре Зечевић.

Присутне је поздравио домаћин Драган Петковић.

– Кроз историју је наш народ одолијевао разним непогодама, али већина нас потомака Пилипенде је опстао и остао свој. И данас се сусрећемо са разним искушењима, али хвала Богу ту смо и нисмо заборавили чији смо. Треба заједно да се потрудимо да то пренесемо и нашим потомцима. Парох врлички Лазар Пријић благосло-

вио је овај скуп, а тамо у завичају обилази Србе који чувају своја огњишта, и помаже им, јер су већ притиснути годинама и тешким животом.

– Дошли смо овдје да вас обиђемо и пренесемо поздраве из наше Далмације, гдје су наша огњишта и наши преци. Обилазите своје ближње у Далмацији и наше куће старе нека се обнављају и да се рађају. Са ближњима нашим радујмо се нашем врличком крају. Уздигнимо храмове који су остали стуб наше вјере у Далмацији, а исто тако наше гробове не смијемо никада заборавити.

У остатку културно-умјетничког програма наступили су женска пјевачка и мушка пјевачка група *Врличани* које чине Ружица Амановић и Аница Ковачевић из Уништа као и Београђанка Драгана Томић (маовичко-отишићког поријекла), као и Петар Ковачевић из Уништа, Петар и Момчило Баришић из Цетине.

Диллар Никола Ераковић овог пута се представио двојницама.

Запажен наступ имали су СКУД *Извор* из Станишића чији је умјетнички руководилац Драган Парађина и њихова дугого-

дишња сарадница и пријатељица, традиционална пјевачица Светлана Спајић.

Пјесник Немања Зивлак читао је своје стихове. Тренутно живи у Њемачкој, а рођен је у Босанском Грахову. До сада је издао двије збирке пјесама.

Након поезије чула се опет изворна пјесма у извођењу ПГ *Пливице* заједно са Драганом Томић.

И загусло се ове вечери у изведби Владе Руње који долази из Црног Врха, општине Гламоч. Њему се на бини придружила и пјевачка група *Пилипенда*. Основана је прије скоро двадесет година јер је пјесма извездена из душе народа. Чланови пјевачке групе поручују да оживљавањем старинске пјесме чувамо традицију својих предака, изнова у њој чувамо гласове завичаја, она нам збори о обичајима које не смијемо заборавити. Група је добила назив по лику Симе Матавуља. Пилипенда је симбол истрајности у очувању православне традиције и вјере. Два свештена лица су чланови ове пјевачке групе јереј Драган Зорица и протојереј Слободан Вујасиновић.

Пјесник из Крагујевца Александар Василевић залубљеник је у родни крај своје

мајке, Далматинску Загору, аутор је књиге *Са Цетице Никола*. Александар је говорио своје стихове *Коло врличко*, а чланови КУД-а *Извор* и *Врличани* спонтано су формирали народно коло. Млади Врличани су се у претходна два мјесеца окупљали и припремали за овај тренутак учећи игру од својих родитеља, бака и дека. Многи од њих су у недјељу први пут заиграли. Василевић је за *Српско коло* рекао да је ово био посебно емотиван и важан моменат за све.

Водитељи су поздравили госте са Купрешке висоравни из Босне и Херцеговине, гдје се у 18. вијеку населио један број Далматинаца. Боро Матић и Ана Ждеро дошли су у купрешкој ношњи и на поклон од организатора су добили врличке капе.

Капе су добили и најмлађе прелције, најстарији прелција и најстарија прелкиња. Посебан поклон букара и капа отишли су Ђури Пртљаги који сваке године долази на прело из Отишића.

У забавном програму наступио је Рајко Лалић, група Александра Пајчина и Група *Мерак*. Програм је водио шармантни водитељски пар Јована Марић и Дејан Рнић.

ДРАГАНА БОКУН

ОДРЖАНО 13. ГАТАЧКО СИЈЕЛО У БЕОГРАДУ

» Ранко Гојковић и Мирослав Хрго Вуковић

» др Милимир Кошутућ са најбољим студентима из Гацка

» Слободан Бобан Драшковић и Алекса Слијепчевић

ВЕЧЕ ПОСВЕЋЕНО ХЕРОЈИМА КОЈИ СУ СТВАРАЛИ РЕПУБЛИКУ СРПСКУ

На једном од највећих и најваселијих херцеговачких саборовања у српској престоници, у присуству више од 400 гостију, у великој свечаној сали хотела *Maјдан* у Београду, у суботу 8. фебруара 2025. године одржано је традиционално 13. Гатачко сијело.

У времену када се обиљежава велики јубилеј – 850 година од рођења првог архиепископа аутокефалне Српске православне цркве посебан свечарски карактер вечери било је извођење *Химне Светиом Сави*, а након тога и *Победне цјеме* Владике Николаја, коју су отпјевали чланови групе *Видовдан*, предвођене проф. др Бранком Тадићем, диригентом хора Богословије Светог Саве.

Освртом на историјат Клуба Гачана посебно је издвојен период када се слала помоћ и помагали гатачки борци који су стварали Републику Српску.

Водитељ и сценариста програма Урош Марковић је подсетио на ријечи славног српског пјесника Рајка Петрова Нога изговорене на првом гатачком сијелу одржаном 2010. године.

– Таман када наши душмани помисле да смо се утопили, ми изронимо на неком, њима неочекиваном мјесту. Ја живим за то да негдје, на неком неочекиваном мјесту, Срби најзад изроне. Можда ће то бити у Гацку.

Уз заједничку молитву *Оче наш* сијело је благословио Јереј Александар Гајић, парох Друге гатачке парохије.

– Благослов Божи, Светога оца Саве, Светог Симеона, Светог Петра Зимоњића и нашег Василија Острошког да буде над свима нама и нашим породицама.

ДРАШКОВИЋ: ДОСТОЈНО ЂЕМО ОБИЉЕЖИТИ ГОДИШЊИЦУ СТРАДАЊА ГАТАЧКИХ ХЕРОЈА

Председник Клуба Гачана Слободан Бобан Драшковић је затражио од присутних да се придруже „у молитвама првом председнику Републике Српске др Радвану Карацићу и првом војнику Републике Српске ђенералу Ратку Младићу да издрже све мукe и искушења којима су изложени”.

– Молитвено се сјећајући свих јунака Гатачке бригаде који за светосавску и слободарску Херцего-

вину и Републику Српску дадоше своје животе посебно поздрављам припаднике Гатачке бригаде који су међу нама, председника Борачке организације општине Гацко, Алексу Слијепчевића, и његове саборце, Мирослава Вуковића Хрга, Обрена Милошевића и Жељка Зеленовића.

– Нас је овдје окупила велика и искрена љубав према завичају, Гацку и Херцеговини. Сијела су прилика да покажемо да се не одричемо себе, славне прошлости, поносних и витешких предака, обичаја и традиције. Врло брзо, већ у априлу мјесецу, имаћемо повод за ново окупљање и прилику да покажемо да се према својим прецима односимо са дужним поштовањем. Наиме, прије 80 година гатачки витезови, цвијет гатачке младости, љепоте и памети предвођени најчистијим гатачким Србима тога времена Милорадом Поповићем и Радојицом Перишићем, изгубише своје животе на крвавом путу од Зеленог до Лијевча поља и Зиданог моста. Клуб Гачана ће на достојан начин обиљежити годишњицу страдања одржавањем парастоса за све страдале српске родољубе и историјски час на коме ће се још једном чути једина и права истина о гатачким јунацима – поручио је Драшковић.

Он се захвалио званицима и посебно својим најближим сарадницима легендарном секретару Трифку Вуци, Југославу Шуковићу, Драгану Авдаловићу, Раду Црногорцу, Немањи Слијепчевићу и Урошу Марковићу.

ГОВЕДАРИЦА: НАША ЈЕ ОБАВЕЗА ДА ДОВРШИМО РАДОВЕ НА САБОРНОМ ХРАМУ

Новоизабрани начелник општине Гацко Вукота Говедарица је истакао да је Клуб Гачана у исто-

БОГАТА ТОМБОЛА

Приређена је и богата томбола у којој су најсрећнији добили вриједне награде попут иконе Светог Саве, викенда на Златибору, вечере у ресторану Стара српска кућа, херцеговачки пршут, умјетничке слике, гатачки сир... Једна од највриједнијих награда била су Гогољева сабрана дјела, која су први пут штампана у јесен 2024. године. Преводилац и приређивач Гогољеве духовне прозе је Ранко Гојковић, који је на Богојављење ове године, у Удружењу књижевника Русије у Москви удостојен руске националне награде Императорска култура. У образложењу те награде коју једном годишње додјељује Удружење књижевника Русије пише: „Национална награда Удружења књижевника Русије додјељује се једном годишње руским или иностраним ауторима, културним и научним делатницима који су унијели непроцењиви допринос препороду руске културе, како у Русији, тако и у иностранству.”

рији дужој од четири деценије постигао много тога.

– Енергија и посвећеност у протеклих 40 година рада Клуба Гачана су дали резултате што потврђује и организација овогодишњег сијела које ће свима остати у лијепом сјећању.

Говедарица је истакао да су неке генерације добиле задатак да храмове граде или обнављају.

– Ми смо очигледно генерација која треба да заврши наш Са-

борни храм Свете Тројице у Гацку. Ако Бог да тим поводом ће 1. марта ове године бити организовано донаторско вече у Београду – рекао је Говедарица.

ПОВЕЉА ЗА БОРАЧКУ ОРГАНИЗАЦИЈУ ГАЦКО

Председник Клуба Гачана Слободан Бобан Драшковић је овогодишњу Повељу Светог Петра Зимоњића додјелио херојима који су стварали Републику Српску, ветеранима окупљеним у Борачкој организацији општине Гацко коју предводи Алекса Слијепчевић.

Кроз славну гатачку бригаду прошло је више од 1.500 војника, рањено је било 266 бораца, а 51 припадник је погинуо. На ратном путу дугом више од 2.500 километара није забиљежено да је бригада изгубила нити један положај, док је у свим офанзивним акцијама пробијала непријатељску линију фронта.

За своје ратне заслуге одликована је Медаљом Петра Мркоњића, а још веће одликовање ријечи су генерала Ратка Младића: „Према ономе што сам лично видио и резултатима бригаде и осталих јединица које су формиране на простору Гацка током овога рата, Гачани спадају у ред елитних јединица војске Републике Српске”.

– Ова повеља нама много значи. То је знак да Клуб Гачана није заборавио борце Гатачке бригаде, као што нас није заборавио ни свих тешких ратних година – рекао је Слијепчевић.

БЛАГОДАР ЈЕ УДРУЖЕЊУ ДОБРОВОЉНИХ ДАВАЛАЦА КРВИ

Клуб Гачана је додјелио и благодарје Удружењу добровољних давалаца крви Гацко које ове године слави значајан јубилеј – 10 година постојања. Ово удружење окупља више од 400 активних чланова, а само у току претходне године даривали су крв чак 800 пута. По својој хуманости познати су широм региона, јер су поред Републике Српске крв даривали у Црној Гори, Србији и Федерацији БиХ. За допринос развоја општине Гацко добили су и највеће признање – Плакету Василије Грђић.

Примајући благодарје од потпредседника клуба Ранка Гојковића, председник УДДК Гацко Ми-

рослав Хрго Вуковић се захвалио домаћинима што су препознали рад и значај овог удружења.

– Као припадник Гатачке бригаде никада нећу заборавити помоћ Клуба Гачана када нам је било најтеже!

Да Клуб Гачана има свијетлу будућност свједочи и награда уручена званично најмлађем члану четворогодишњем Лаву Милошевићу, сину Немање и Јелене Милошевић.

По традицији Клуб Гачана је захваљујући дародавцима Богдану Зеленовићу и др Милимиру Кошутућу наградио најбоље студенте из Гацка који се образују у Београду. То су Илија Ђоровић (четврта година Правног факултета), Лука Ивановић (четврта година Машинског факултета) и Предраг Супић (трећа година Грађевинског факултета).

Драги гост на гатачким сијелима је Мирослав Миро Станишић, председник Спортско-рекреативног удружења особа са инвалидитетом *Победник* и овог пута је дијелио радост што је међу Херцеговцима.

– Када се говори о Херцеговини, најприкладније је цитирати златоустог владика Николаја који је дефинисао реченицом „ни сиромашније земље ни већег богатства у карактерима, ни мање земље ни већег броја правих људи.” Зато у име свог удружења уручујем захвалницу Слободану Бобану Драшковићу. Живјело Светосавље!

У програму су учествовали гатачки пјесници Сретен Видаковић и млади Огњен Бошковић који је недавно објавио своју прву збирку пјесама под називом *Ухођење смисла*, Божидар Шупић актуелни првак Савеза гуслара Републике Српске и Изворна пјевачка група *Тешан Погрујовић*.

Једном од најваселијих херцеговачких сабрања присуствовао је, између осталих, народни посланик Миодраг Линта, као и представници братских завичајних удружења из Суботице, Зрењанина, Ковина, Новог Сада, Вршица, Бањалуке, удружења Невесињаца, Требињаца, Мостараца, Калиновчана, и Љубињаца из Београда.

За добру забаву и овог пута побринуто се чувени бенд Богољуба Болета Бошковића из Нове Гајдобре. **ТРИФКО ЂОРОВИЋ**

ОДРЖАН 9. ЦРНО-БЕЛИ БАЛ: Сложно за ФК Кордун из Кљајићева

» Душан Козлина, Милорад Чекелиш, Зоран Милетић и Драган Мајсторовић

» Младе снаге ФК Кордун преузеле продају томболе

У свечаној сали *Тройкиана* 8. фебруара 2025. одржан је 9. Црно-бели бал у част ФК Кордун. На балу су се окупили чланови управе, бивши, садашњи играчи и пријатељи клуба. Прикупљена средства са томболе искористиће се за потребе омладинске школе фудбала из Кљајићева.

Организатори бала су Зоран Милетић, Душан Козлина, Ивица Драгић, Милорад Чекелиш и Милан Мишчевић.

Клуб тренутно има пет селекција: двије селекције пјетлића, пионирски, кадетски и сениорски састав. У протеклим годину дана постигнут су изузетни успјеси у скоро свим такмичењима. Пјетлићи су одмјеравали снаге са *Партизаном*, *TSC-ом*, *Бечејом* и такмиче се у лиги општине Сомбор. Пионирски састав стасава у будуће шампионе. Кадети су освојили прво мјесто у подручној лиги Сомбор. Сениорски састав је првак јесењег дијела Прве међуопштинске лиге Сомбор и добио је награду Хит јесени 2024. коју додјељује Градски фудбалски савез Града Сомбора.

Ови успјеси дају подстијек за даље напредовање. Међутим, највећи успјех клуба је 110 регистрованих играча.

Дуга је традиција овог клуба, основан је давне 1947, многе су генерације стасавале

на тим теренима, смјењивали се управа, тренери, играчи, али ФК Кордун је одолијевао времену. И дан-данас је уточиште за младе, право мјесто за њих гдје се пропагира спорт, здрав живот, дисциплина и наравно другарство и тимски дух.

Гост из Београда, предсједник Завичајног клуба Кордунаша Слободан Шарац уручио је домаћинима поклоне, фудбалску лопту од ЗКК, као и 20 мајица – поклон фирме *Велебих* власника Предрага Лончара.

– Пожелио бих фудбалерима и управи клуба успјешну сезону и да ове године буду прваци.

Са Слободаном Шарцем била је и делегација Завичајног клуба Кордунаша, представници Фудбалске репрезентације Кордуна Нина Вучинић и Душко Дејановић.

Из Београда је дошла и делегација Удружења Кордунаша, потомака и пријатеља Кордуна Милан Јовановић и Петар Шаула који су на челу Удружења. Том приликом су као награду за томболу поклонили ручне сатове и лаптоп торбе. Такође, Шаула је уручио кадетима ФК Кордун специјалну награду.

– Прије свега желим да честитам ФК Кордун на резултатима у протеклом периоду. Посебно честитам кадетској екипи на резулта-

тима, и шампионској титули. На приједлог чланова нашег удружења обезбиједили смо кадетима викенд путовање у српско село Боботу у Хрватској.

Управа клуба се захвалила свим спонзорима који их подржавају из године у годину и труде се да помогну у оквиру својих могућности. Јована Миљевић је спонзор главне награде.

Посебну захвалност упутили су фирме *Дарком* и власнику Дарку Мирићу који је својим средствима помогао клуб.

Млада фотографкиња Луција Ободић је својим објективом забиљежила овај бал, док је сниматељ Милан Јовановић из студија *Јовановић – Кордун*, снимимо цијели догађај као и претходних година.

Конфузија бенд се побринуо да вече протекне у весељу, а бесплатно су забављали госте ове вечери.

Томболе су продавале двије даме Мица и Дана. Да добитници награда не чекају дуго да би преузели награду, млади фудбалери су награде уручивали одмах након што би број добитника био извучен.

Водитељ програма био је шармантни Милић Михајловић.

ДРАГАНА БОКУН

СПОНЗОРИ

Трговинска радња *Трен*, Дивине Жана Миланко, *SS-ТЕН* власника Саше Шпановића, *M-2 АУТО ПЛУС* ДОО, *Бар Код*, Бања *Јунаковић*, Етно ресторан *Фијалкер*, Електроматеријал *Боле*, Кладионица *Колосеум (Coloseum)*, Вања Лазич, Дејан Кршић, *Donna Piu*, Бранко Стојаквић, Ветеринарска станица Сомбор, *Тренд*, Дејан Маљковић Макарије, Остоја Бобић, Милорад Стојановић клесар, Марко Мраовић, Дане Ђаћић, Душан Козлина Дука, Владимир Млађан, Марио Илић Риба, Миле Поповић, Предраг Милић, *Sintex*, ЖКП *Зеленило*, Фризерски салон *Драганин кутак*, *Спорт маркет*, *Агроцимеша*, Цвећара *Поповић*, *Цветни зид* Кљајићево, *ТР Сегмент*, Горан Лончар, Зоран Вурдеља, Милана Секулић, Дејан Пајић, Дејан Чекелиш, Слободан Сузић, Вујо Пајић, Душан Мудрић, Нина Никшић, Владан Тркуља, Никола Елез, Миле Мишчевић, Пекара *Рано јутро* Чонопла, *Агро старт*, Данијела Мудрић Цице, *33 Кљајићево*, *Агро Басара*, Завичајни клуб Кордунаша, Удружење Кордунаша, потомака и пријатеља Кордуна, *Технокол*, Фарбара *Еко боје*, Патаји Телечка, *Александаро*, Породично пчеларство *Хегедиш* Апатин, ЗС Живковић, Здравко Вукшић, Саша Терзић, *Баја пласт* Игор Косановић, *Даки пласт*, Пет шоп *Кингдом ДД*, *Баки градња*, Брзи Кљајић, Стево Стрика, *Холо компани* Дорослово, Мирко Борота, Спортски савез града Сомбора, Фризер Алекса Антонић, Бранко Лукач, Мирко Гвојић, Дејан Миладиновић, *City саг* тим, Фризер Букалов, *Шолекс*, Јелена Шаула, Радојка Јовић, Хамбургерија *Сложна браћа*, *Мисал*, Стовариште *Код Марка*, Кладионица *Вах Вет*, Драган Косановић Чонопла, ОРК *Кљајићево* Чонопла и *Хеминг Банат*.

Изборна сједница Скупштине Удружења бораца, потомака и поштовалаца 6. Личке пролетерске дивизије Никола Тесла и 35. Личке ударне дивизије

У Дому РВИ Београда 22. фебруара одржана је изборна и радна сједница Скупштине Удружења бораца, потомака и поштовалаца НОР-а, 6. Личке пролетерске дивизије *Никола Тесла* и 35. Личке ударне дивизије. Изборној и радној сједници присуствовало је више од 50 чланова Удружења, сарадника и других гостију.

Након интонирања химне Србије и одавања поште погинулим борцима НОР-а, борцима ратова 1990/99. године свим погинулим и несталим и у другим ослободилачким ратовима Србије и преминулим члановима Удружења, у уводном обраћању присутне је поздравно председавајући Скупштине Вељко Жигић.

Послије једногласног усвајања приједлога чланова Радних тијела и извјештаја представника Верификационе комисије, Жигић је предложио дневни ред на коме се нашло осам тачака.

Осим извјештаја о реализацији програма рада и активностима удружења за 2024. годину, на дневном реду нашао се и Извјештај о финансијском пословању удружења за 2024. годину, План и програм рада и активности удружења за 2025. годину, приједлози и усвајање и именовање чланова Управног и Надзорног одбора, Статутарне комисије, као и одлука о приједлогу и избору почасног предсједника Удружења.

Сви приједлози, извјештаји и одлуке усвојени су једногласно, а за почасног предсједника Удружења изабран је Милош Тра-

» Радован Зорица, Вељко Жигић, Сњежана Михајловић и музичар Радован Тртица

вица, догодошњи члан и донатор Удружења.

Након што је редовна радна и изборна сједница Скупштине удружења завршила са радом, органи управљања и руковођења удружења одржали су своје прве, конститутивне сједнице, на којима су изабрани и именовани чланови за одређене функције. За чланове Управног одбора Удружења изабрани су: Вељко Жигић, Дражен Растовац, Сњежана Михајловић, Радован Зорица, Душан Сура, Славица Драгаш Марунић, Марио Калик, Милица Тодорић, Бранка Мосуровић, Добривоје Симић, Душан Опачић, Богдан Ђукић, Раде Дубајић, Милка Јованчевић Шолаја и Љубинка Бојовић.

За чланове Надзорног одбора изабрани су: Мирко Бошњак, Мирјана Вићентијевић Лалић и Весна Цуверовић.

За чланове Статутарне комисије изабрани су: Томислав Павловић, Ненад Симић и Босилка Илић.

Најважније активности Удружења представио је предсједник Управног одбора Вељко Жигић уз напомену да Удружење све своје активности спроводи на територији Србије, Хрватске, Федерације БиХ и Црне Горе и то кроз посјете разним мјестима и спомен-обележјима, као и присуствовањем и учествовањем у бројним манифестацијама, прославама и комеморацијама, а све у вези са обиљежавањем важних датума и догађаја из ослободилачких ратова Срба и Србије.

– Поред већ наведених активности и циљева рада и дјеловања Удружења, бавимо се и реализацијом посјета мјестима на простору бивше СФРЈ и обиљежавању значајних

датума и догађаја, а све везано са НОР-ом и „ратним путем“ 6. личке дивизије, али и значајем исте у коначном ослобођењу земље од фашизма и фашистичких окупатора. Један од циљева у наредном периоду биће да посветимо већу пажњу пријему нових чланова удружења, посебно млађе популације, као и већем ангажовању чланова удружења, а све то кроз већу пажњу према борцима и РВИ, НОР-а, али и борцима и РВИ ратова 1990–1999. године, као и свим другим социјално и економско угроженим појединцима и породицама, члановима удружења – поручио је Жигић.

Да се чује пјесма и представе обичаји Личке и Личана, побринули су се чланови мушке пјевачке групе Удружења грађана *Гиро* Личка Калдрма – Дрвар на челу са Жељком Бурсаћем, а књижевница Милка Ј. Шолаја речитовала је своје пјесме.

Међу гостима и пријатељима Удружења догађају су присуствовали предсједница ОО СУБНОР Савски венац и Секције 1. пролетерске НОУ бригаде Олгица Трифунчић Стојасљевић, предсједник Удружења бораца РСК Милан Гаћеша, предсједник Удружења ЈУ ЦЕНТАР ТИТО Горан Миладиновић, а међу почасним гостима присуствовао је стогодишњак Анте Дедић, борац НОР-а и члан Удружења.

Дружење присутних, уз евоцирање успомена и догађаја из завичаја уз скромно послужење настављено је читаваг поподнева.

ВЕСНА ПЕШИЋ

» Помоћ за манастир Соколово

» Милован Митровић, Миленко Праћа, Слободан Митровић, Драженко Лончар, Миодраг Линта, Ђорђе Пантелић, Милован Амиџић и Зоран Вулетич

17. ЗМИЈАЊСКО ВЕЧЕ У КАЋУ

У организацији Удружења грађана *Змијање* у Каћу у хотелу *Оморика 22.* фебруара приређено је Змијањско вече, које скоро двије деценије окуља људе поријеклом из централног дијела Босанске Крајине, са циљем евоцирања успомена из завичаја и чувања традиције и обичаја.

17. Змијањско вече отворила је Пјевачка група *Змијање*, а затим је водитељка програма Весна Грумић позвала присутне да минутом ћутања одају почаст недавно преминулом првом предједнику

Удружења Томиславу Николићу и једном од оснивача Марку Рису.

Како обичај налаже, скуп је благословио протојереј ставрофор Илија Проле и поручио да се завичај заборавити не смије, посебно због будућих нараштаја.

Окупљене госте и земљаке, представнике републичке и покрајинске власти поздравио је предједник Удружења *Змијање* Слободан Митровић.

– За 19 година рада Удружења организовали смо 17 завичајних вечери. Пред нама је година у ко-

јај обиљежавамо пуне двије деценије постојања и очекује нас доста активности. Захваљујем се свима који су дали донације да се ово вече организује и позивам све да се укључе у сакупљање средстава за изградњу манастира Соколово код Кључа у БиХ – поручио је предједник Митровић пожелавши свима лијепо и угодно дружење.

Удружење грађана *Змијање* из Каћа броји око преко 3.000 чланова, а на Змијањској вечери се због капацитета ресторана окупили њих око 500 од којих неки живе у Аустралији, САД, Новом Зеланду и другим државама свијета. Чланови који живе у Новом Саду и околини негују традицију, обичаје и културу свога краја и реализују бројне заједничке активности.

Доскорашњи предједник Удружења Ђорђе Пантелић говорио је за часопис *Српско коло* о првом предједнику Удружења Томиславу Николићу, који је преминуо у новембру прошле године у 76. години живота.

– Својим ангажовањем на челу Удружења од 2006. до 2013. године, Томислав је значајно допринио побољшању услова за очување културних вриједности, а кроз његов рад Удружење је постало важна тачка окупљања Змијањаца и свих других љубитеља традиције,

ЗМИЈАЊЕ

Област Змијање, централни дио Босанске Крајине, заузима простор између ријеке Врбас на истоку и Сане на западу, планине Козаре на сјеверу и Мркоњић Града и Кључа на југу. На овом простору у средњем вијеку постојала је жупа Земљаник у саставу Доњих Крајева, касније Крајине. Колонизацијом, миграцијама, ратовима људи са овог подручја раселили су се по другим дијеловима свијета, понајвише у Србију, на подручје Војводине.

умјетности и историје у Каћу. Током периода када је он био предједник Удружења, обновљена је црква у нашем родном крају, изграђен је мост на ријеци Козици, уређено више путева, изграђена етно-кућа у Каћу и организоване бројне манифестације, културни догађаји и изложбе. Његово залагање је оставило дубок траг у развоју и афирмацији Удружења *Змијање* – испричао је Пантелић.

У културно-умјетничком програму вечери учествовали су Пјевачка група КУД-а *Др Младен Стојановић* из Бачког Јарка, Пје-

вачка група *Завичајно јатио* из Словеније, народни гуслар Витомир Вулин из Сремске Митровице, народни гуслар Жељко Хајдер који је овом приликом поклонико гусле Удружењу *Змијање*, пјесник Добрица Рибић рецитовао је о Петру Кочићу, а Јанко Пећанац одсвирао је народно коло.

Приређена је и томбола, а богате награде за срећне добитнике обезбиједили су спонзори: *Хелиос* Нови Сад, Ратко Савић, Ауто перионица *Лаквић* Будисава, *Сим Тим* Нови Сад, *Или Боја* Нови Сад, *Кул Концетив* Каћ, *Пицерија Три толуба* Каћ, *Фото Ситар Елић* Нови Сад, *Астира ишм* Нови Сад, *Стиакло Гавриловић* Каћ, *Кемба* Каћ, Ауто *Дуја* Нови Сад, ресторан *РБ Божић* Стричићи, *Премјум илаци* Шајкаш, Драгутин Кљајић Бачки Јарак, ресторан *Оморика* Каћ, Марко Вулетич Гумени и печенара *Дикић* Каћ.

Скупу су присуствовали народни посланик и предједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, предједница Савеза крајишких удружења из Новог Сада Ранка Срдић Милић, предједник Удружења Јањана из Футога Зоран Црепула, предједник Удружења Срба из Републике Српске и РС Крајине из Панчева Сава Мирковић и други представници пријатељских Удружења. **ВЕСНА ПЕШИЋ**

МАНАСТИР СОКОЛОВО ОКУПЉА ЗМИЈАЊЦЕ

Током вечери скупљани су прилози за манастир Соколово. Ријеч је о новообновљеном манастиру који је подигнут на темељима првобитног храма који датира још из 16. вијека. У записима кључког пароха свештеника Миле Попадића из 1893. године помиње се да је соколовачка црква подигнута на темељима старог храма 1740. године. Да би добили дозволу од злогласног зулумћара Ђумишлића Сокољани су морали пристати да грађевина буде значајно мања, а морали су је завршити „за шест неђеља“ и на њу су плаћали годишњи порез од два дуката. У цркви се налазио антиминс (литургијско платно) из 1720. године. Благословом епископа Сергија храм је проглашен манастиром, а трудом игуманије Евангелије и вјерног народа изграђен је и парохиски дом.

– Црква нас држи и окупља. Захваљујући њој започела је и обнова села, мада су услови за живот доста тешки. Ово село је некад имало струју, данас је нема. Требало би поради и на путној инфраструктури. Упркос свему, све своје обавезе љети остављамо како бисмо се окупили на манастирској слави Успења Пресвете Богородице – прича нам Ђорђе Пантелић.

ЈУБИЛАРНО 10. ЛИЧКО ПРЕЛО У СУБОТИЦИ

У ресторану *Ситаршак*, у Суботици је 15. фебруара одржано традиционално 10. Личко прело у организацији Удружења Личана *Лика* из Суботице.

Како је рекао предједник Удружења Милош Борјан гостима су припремили богат културно-умјетнички програм. – Ово је прилика да покажемо дио личке културе, и упознамо сутрађане са једним дијелом богатства које по-

сједујемо. Са нама вечерас нису само Личани, већ и пријатељи Лике. Сви заједно доприносимо Суботици као мултиетничком граду и доприносимо туристичкој понуди.

Личани са пријатељима из Мађарске организују током љета Дане Николе Тесле.

– Поред културе и обичаја, промовишемо и значајне личности поријеклом из Лике. Многи не знају ко је био Стеван Ђуричић, чији су *Буквар* и *Прва чиишанка* били званични уџбеници од 1880. до 1935. године. Из њих се описменило више од 50 генерација ученика.

У културно-умјетничком програму наступио је КУД *Марко Орешковић* из Бачког Грачаца.

Дугогодишња предједница и заштитно лице овог КУД-а свакако је неуморна Мира Мандић. КУД је водила чак 42 године. За суботичке.рс је рекла да су њени колонизовани у Бачки Грачац 1945. из Котара Грачац.

– Динарци поносно исказују вјерност отаџбини, то је народ чизме и оружја, јер су прошли кроз силне ратове. С друге стране смо опет велике бунџије. Кресе нас врлине као што су поштење, јединство. Уважавамо све народе и културе, али са поносом истичемо своје личко поријекло. До рата је стално ишла у Лиду, а послје рата све слабије.

– Ко год иде у Лиду, кажем донеси ми кућељицу вуне, па је ставим у ормар и мириши ми Лика.

» Милош Борјан и Слађана Рапајић

Наступили су још и *Мерак Крајине*, КУД *Крајина* из Београда и чланови Удружења Личана *Лика* из Суботице. Радомир Перин – Раша Трапер уручио је урамљену фотографију предједнику Удружења Личана *Лика* Милошу Борјану.

Организатори су припремили и богате награде на томболи захваљујући својим пријатељима спонзорима.

До дубоко у ноћ Личани су се веселили са пријатељима и земљацима, уз завичајне пјесме, а многе главе и оне сиједи и оне младе красила је личка капа. **ДРАГАНА БОКУН**

» Свештеници футошке парохије обавили су славски обред

» Градоначелник Жарко Мићин на крају првог радног дана био гост Јањана

» Удружење планира да женску јањску ношњу упише у регистар УНЕСКО културне баштине

Удружење Јањана у Футогу прославило славу Светог Симеона Мироточивог

Завичајно удружење Јањана је 25. фебруара 2025. године уз поштовање православних обичаја, у ресторани Кум у Футогу, обиљежило славу Светог Стевана Мироточивог и 16 година од оснивања удружења.

На почетку програма Јањани су одали пошту истакнутим прецима члановима чији је прегалачки труд био од изузетног значаја за рад овог удружења. Међу њима су Милан Маријанац оснивач и први председник ЗУЈ, Лазо Пајчин, аутор и композитор великог броја pjesама које говоре о Јању и Јањанима, Стојан Јеркић који је фотографијом овјековјечено скоро све важне догађаје Јањана и Миленко Ђукић, оснивач КУД-а Јањ Стројице, који је био дугогодишњи председник и кореограф.

Потом су свештеници футошке парохије обавили славски обред, а члан ЗУЈ Недељко Керлец прочитао молитву од 12 кољена по јањским обичајима.

Председник ЗУЈ Зоран Црепуља је свима пожелио добродошлицу и осврнуо се на активности удружења у претходном периоду.

– Обиљежили смо јубилеј 15 година постојања, учествовали у организацији јубиларног 15. Јањског вишебоја, организовали дводневни Сабор Јањана у Војводини, били присутни на свим бит-

ним манифестацијама у Јању, као и у Војводини – рекао је Црепуља.

Подсетио је да је 2024. година започела објављеним 14. бројем Јањског гласника, а завршена традиционалном 15. јањском вечери у Равном Селу.

Црепуља је најавио да Удружење планира да чувену женску јањску ношњу упише у регистар УНЕСКО културне баштине, као

нематеријално културно добро од посебног значаја.

Скупу се обратио и нови градоначелник Новог Сада Жарко Мићин, који је честитао славу и изразио задовољство што је његов први радни дан обиљежило присуство слави Јањана.

– Честитао крсну славу и годишњицу удружења, чувајте завичај и рачунајте да ће Град Нови Сад настојати да помогне у свему што може – поручио је Мићин.

У културно-умјетничком дијелу програма учествовали су Боро Војиновић, кантаутор и вокални солиста који је отпјевао химну Родни Јањ, гуслар Витомир Вулин, етно група Пркос и пјесникиња из Јања Сара Максимовић.

У музичком дијелу програма наступили су пјевачки дуо Гоци и Роца, Весна Дудаш и Миле Врањић.

Обиљежавању су, између осталих, присуствовали директор Фонда за избјегла и расељена лица и

за сарадњу са Србима у региону Александар Ђедовац, посланика у Народној скупштини Републике Србије Јасмина Обрадовић, народни посланик и председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, свештеник Радослав Станковић, председник Културно-умјетничког друштва Јањ Стројице, чланови удружења Јањ Бабићи, свештеници парохије футошке и ветерничке, свештеници из Јања који служе у Јању, као и свештеници Јањани на служби у Србији.

Већ по традицији гости на завичајној вечери били су представници пријатељских и сродних удружења, побратимско Удружење грађана Змијање из Каћа, окупљено Удружење Срба Доњовакуфљана, Удружење Петровчана и Удружење Крајишника Крајина из Врбаса, Удружење Мањача из Буковца, као и представници мјесних одбора ЗУЈ у Војводини: Футог, Обровац, Равно Село, Банатско Ново Село и Перлез. **ДРАГАНА ШИПОВАЦ**

НОВОСТИ ИЗ ЗАВИЧАЈА ИЗМЕЂУ ДВИЈЕ СЛАВЕ

Током програма могло се чути да су прошле године асфалтирани путеви на подручју села Стројице, Попуже, Ваган, Бабићи, Прибелци и Грбавица. Поред тога, Основна школа Раде Маријанац у Стројицама ушла је у послове реконструкције школске сале у оквиру пројекта ЕУ ЕУ4СПОРТ – РЕКОНСТРУКЦИЈА СПОРТСКИХ САЛА. Благословом епископа бихаћко-петровачког господина Сергија у парохијском центру Јањска кућа у порти Храма рођења Пресвете Богородице у Стројицама 28. септембра 2024. године одржан је научни скуп Срби у Босанској Крајини – сеобе, ратови и страдања. Културно-умјетничко друштво Јањ Стројице је 24. новембра 2024. године организовало прву смотру фолклора. Захваљујући браћи Миличић из Стројица на мјесту старог мотела, који је срушен у одбрамбено-отаџбинском рату изграђен је нови мотел Стројице.

УДРУЖЕЊЕ БОРАЦА КОРДУНА ДОДИЈЕЛИЛО МЕДАЉЕ ЗА ХРАБРОСТ

У Београду је 16. фебруара одржана друга проширена сједница Председништва Удружења бораца Кордуна, 8. кордунашке народнослободилачке ударне дивизије, ратова 1990–1999. Више међу Кордунашима нема преживјелих бораца НОБ-а, али се и даље гаје традиције славне дивизије.

Овом приликом су додијелене Медаље за храброст (у знак признања и захвалности за исказану храброст у одбрани српског народа у Републици Српској Крајини, Републици Српској и ратницима бивше СФРЈ 1990–1999) установљене 1992. године на Кордуни у Слуњу.

Председник Комисије за додјелу медаља за храброст Слободан Благојевић је образложио начин на који су се медаље додјеливале.

Остало је неподјелијено 18 медаља које је прошле године породица оца Вишекруне из Слуња предала Удружењу бораца Кордуна. Формирана је комисија која је дала приједлоге које је Управни одбор Удружења бораца Кордуна потврдио једногласно на сједници 1. фебруара 2025. године.

Медаље су додијелене истакнутим борцима, полицајцима и представницима цивилног сектора и то: 11. пјешадијске бригаде која је покривала подручје општине Војнић–Крњак, 13. пјешадијске бригаде подручје општине Слуњ и 19. пјешадијске бригаде

» Ђуро Шкаљац уручује признање оцу хероја Дарка Влаховића

подручје општине Вргинмост, Мјешовите артиљеријске бригаде, затим бригади СУП-а Кордун и цивилног сектора.

– Има много људи који су ово признање заслужили, прије свих саборци који су положили своје животе. Ми смо на задњој сједници Управног одбора одлучили да се ова медаља установи и за будуће, и да сваке године подијелимо одређеном броју људи, прије свега постхумно онима који су живот изгубили у борбеним дејствима – рекао је Благојевић.

Поседна медаља постхумно је додијелена Дарку Влаховићу који се истакао у борбама на Кордуни. Био је активан војник Југословенске народне армије, родом из Подгорице, херојски је изгубио живот 28. децембра 1991. године у борбама у околини Карловца у својој 19. години живота. Присутни чланови његове породице отац, брат, братанац и ујак, преузели су медаљу.

Његов саборац Мирослав Митић из Олова је истакао да је Влаховић дао живот бранећи српски народ у касарни Мекуше.

– Могоао је да избјегне смрт, дошао је из другог павиљона, како би уништио тенк код млекаре. Успио је у својој намјери, али је и сам био погођен.

Оцу Дарка Влаховића, Ђуро Шкаљац уручио је и Захвалницу од републичког СУБ-НОР-а.

Сину Николе Торбице, оцу Дарка Влаховића, Јови Крагуљцу уручене су књиге. Син капетана Торбице добио је и мајицу са натписом „хероји вјечно живе“.

У склопу програма Милош Крнета и пјесникиња и секретар Удружења бораца Бојана Вучић прочитали су своје pjesме. Пјевачка група Завичајног клуба Кордунаша Звучи Кордуна отпјевала је неколико pjesама, а међу гостима је био и председник ЗКК Слободан Шарац. **ДРАГАНА БОКУН**

ДОБИТНИЦИ

За изузетне врлине у ратним дејствима медаље за храброст добили су: Слободан Благојевић, Светозар Гвоздић, Драган Бато Пајић, Ђуро Шкаљац, Тошо Пајић, Драган Ковачић, Малић Милић, Никола Кекић, Драгић Егић (медаљу примила његова ћерка Наталија), Жарко Шаша (медаљу је примила његова супруга), Ненад Нено Катић (медаљу примио син Радован), Јован Малобабић, Драган Бараћ, Јово Крагуљцац, Миле Мајсторовић, Милош Пајић (медаљу примио син Славко), Дарко Вукић, Јанко Ивановић, Миле Мајсторовић и Душан Деветак. Поред медаље за храброст Шкаљац је уручио и Повеље Удружења љекарима некадашње ратне болнице Петрова гора, (касније Свети Георгије) – др Драгици Бакић и др Милану Кресојевићу, начелнику болнице. У тешким околностима спасавао су животе, а према наводима др Кресојевића оперисали су око 4.000 људи.

НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА ТРЕЋИ ПУТ УПУТИО ТРИ АПЕЛА КОМЕСАРКИ НАТАШИ СТАНИСАВЉЕВИЋ

Донијети одлуку да 1.200 породица које живе у заштићеним условима постану власници станова...

Поштована госпођо Станисављевић,

Обраћам Вам се трећи пут у име више од 1.200 прогнаничких и других породица који живе у 50-ак општина и градова чији су станови изграђени у оквиру пројекта *Социјално станавање у заштићеним условима* и са којима су закључени уговори о закупу или коришћењу, али и који и даље немају право власништва. Прво писмо послао сам Вам 5. јула, а друго писмо 5. новембра прошле године у име наведених породица.

Нажалост, прошло је шест мјесеци од мог првог писма и три мјесеца од мог другог писма која сам послао, а Ви још нисте одговорили да ли сте предузели конкретне мјере. Тражим трећи пут од Вас

да Комесаријат за избјеглице омогући да 1.200 прогнаничких и других породица коначно постану власници станова и ријеше кључно питање интеграције.

Жалосна је чињеница да ове породице годинама немају право да постану власници станова јер није предвиђена опција откупа. Оваквим поступањем су наведене прогнаничке и друге породице доведене у неповољан и дискриминаторски положај у односу на остале прогнаничке породице којима је Законом о избјеглицама омогућен откуп станова.

Њихови станови су у највећој мјери изграђени средствима међународних донатора као и станови већине прогнаничких породица које имају право на откуп станова, а

они то право немају. Због тога се осјећају понижено, дискриминисано огорчено и разочарано. Значајан број тих породица ми се обраћа и моле за помоћ у рјешавању овог дугогодишњег проблема.

Апсолутно је неприхватљиво да законско регулисање питања становања, без икаквог оправданог разлога, доводи у неравноправан положај припаднике исте рањиве групе тј. прогнана лица иако се сви они налазе у истој правној ситуацији. Крајње је вријеме да се исправи велика неправда и дискриминација која је учињена према њима.

Комесаријат за избјеглице и миграције је државни орган који је, између осталог, задужен за рјешавање стамбеног питања прогнаничких лица и има обавезу да ријеш

горе наведени проблем послје толико година агоније и неизвјесности. Право откупа треба да добију и породице из реда домаћег становништва јер живе заједно у зградама са прогнаничким породицама и дијеле с њима исте проблеме и судбину.

Тражим трећи пут од Вас, као комесарке за избјеглице и миграције, да активно помогнете да више од 1.200 прогнаничких и других породица који живе у заштићеним условима у 50-ак општина и градова коначно добију право на откуп и постану власници својих станова. Крајње је вријеме да се прекине са њиховом дугогодишњом дискриминацијом.

ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА И НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА

Омогућити да 530 породица из СИРП програма постану власници станова

Поштована госпођо Станисављевић,

Обраћам Вам се трећи пут у име 530 прогнаничких и других породица из седам локалних самоуправа (Ниш, Крагујевац, Чачак, Краљево, Ваљево, Панчево и Стара Пазова) чији су станови изграђени средствима италијанске Владе кроз тзв. СИРП програм. Прво писмо послао сам Вам још 2. јула, а друго писмо 28. новембра прошле године. Прошло је скоро осам мјесеци од првог писма и скоро три мјесеца од другог писма. Жалосна је чињеница да нисам добио одговор са Ваше стране на оба моја писма, као и на бројна друга писма, што јасно говори о Вашем односу према проблемима прогнаничких и других оштећених грађана.

Породице тзв. СИРП програма су се уселиле у своје станове далеке 2008. године. Трагична је чињеница да више од 16 година нису трајно ријешили своје стамбено питање јер немају право да откупе своје станове као и остале прогнаничке породице чиме су доведене у дискриминаторски положај. У претходном периоду нисте ништа учинили на рјешавању наведеног проблема што је неприхватљиво.

Корисници станова СИРП програма се осјећају веома понижено, огорчено и разочарано јер постојећи Закон о избјеглицама који је усвојен 2010. године још увијек није примјењен на њих што се тиче откупа станова. Нажалост, закон се није примјењивао нити у питању висине кирије. Због тога су породице сваког мјесеца плаћале значајно већи износ од прописаног.

Апсолутно је неприхватљиво да законско регулисање питања становања, без икаквог оправданог разлога, доводи у неравноправан положај припаднике исте рањиве групе тј. прогнана лица иако се сви они налазе у истој правној ситуацији. Крајње је вријеме да се исправи велика неправда која је учињена према њима.

Комесаријат за избјеглице и миграције је државни орган који је, између осталог, задужен за рјешавање стамбеног питања прогнаничких лица и има законску обавезу да ријеш

горе наведени проблем послје толико година агоније и неизвјесности. То је потврдио и Врховни касациони суд у својој пресуди Рев. 4156/2021 од 22. фебруара 2023. године.

Тражим поново од Вас да Комесаријат за избјеглице и миграције упути позив свим корисницима станова СИРП програма који имају првобитни уговор о закупу из 2008. године да поднесу захтјев за откуп стана у складу са важећим Законом о избјеглицама.

ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА И НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА

Хитно ријешити стамбено питање прогнаничких породица које су остале испод црте

Поштована госпођо Станисављевић, Обраћам Вам се трећи пут у име великог броја прогнаничких породица које су конкурисале на јавним позивима за рјешавање свог стамбеног питања путем додјеле станова и других облика помоћи али су, нажалост, остале испод црте. Прво писмо, у име наведених породица, послао сам Вам још 19. јула, а друго писмо 25. новембра прошле године. Прошло је седам мјесеци од првог писма и скоро три мјесеца од другог писма. Још увијек нисам добио одговор са Ваше стране на оба моја писма што је неприхватљиво.

Дана 30. маја 2023. године објављена је коначна листа за рјешавање стамбених потреба 383 прогнаничке породице на подручју Града Београда. У насељу Овча су августа 2023. године додије-

љени кључеви станова за 250 породица, а 17. јула прошле године је постављен камен темељац за изградњу 133 стана на Новом Београду. Такође, купљен је 71 стан и додијељени су породицама са листе крајем прошле године. Нажалост, испод црте су остале 1.194 породице.

На подручју Новог Сада објављене су током 2022. и 2023. године двије коначне листе за рјешавање стамбених потреба прогнаничких породица путем додјеле станова. У насељу Футог станове су добиле 152, а у насељу Ветерник 94 породице. Након објаве обје коначне листе испод црте је остало 170 породица.

Поред тога имамо још доста случајева у другим општинама и градовима гдје су прогнаничке породице конкурисале за станове, грађевински материјал, сеоска имања и монтажне куће, али су,

такође, остале испод црте. Прогнаничке породице у Београду, Новом Саду и широм Србије су очајне, огорчене и разочаране јер су оправдано очекивале да ће њихово стамбено питање бити ријешено ако испуне услове јавног позива, буду бодоване и нађу се на листи. Тражим од Вас да Комесаријат за избјеглице и миграције хитно рјешава стамбене потребе прогнаничких породица које су остале испод црте у општинама и градовима на подручју читаве Србије и то куповином или изградњом станова и другим облицима помоћи. Сматрам да наведене породице не треба поново да конкуришу на новим јавним позивима и троше вријеме и новац за ново прикупљање обимне документације.

ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА И НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА

ДРУГА МОЛБА МИНИСТРУ СТАРОВИЋУ:

Око 300 РВИ и породица погинулих бораца да постану власници станова

Поштовани господине Старовић,

Обраћам Вам се други пут у име око 300 ратних војних инвалида и породица погинулих бораца који живе у 17 општина и градова, а чији су станови већински изграђени средствима Владе Јапана и мањим дијелом из буџета Србије. Прво писмо послао сам Вам прије више од седам мјесеци тачније 11. јула прошле године. Међутим, нисам добио одговор.

Наведени станови су изграђени на основу Уредбе о рјешавању стамбених питања ратних војних инвалида и породица погинулих бораца коју је Влада Србије доносила 2006. године. Пројекат је реализовало Министарство за рад, запошљавање,

борачка и социјална питања у сарадњи са јединицама локалне самоуправе. Укупно је изграђено 318 станова у 17 општина и градова (Нови Сад, Кикинда, Инђија, Панчево, Београд Смедерево, Лозница, Крагујевац, Крушевац, Ниш, Лесковац, Сомбор, Кула, С. Митровица, Аранђеловац, Чачак и Ваљево). Велика већина ратних војних инвалида и породица погинулих бораца су прогнана лица.

Једна од 17 локалних самоуправа је Сремска Митровица, односно мјесто Лаћарак, гдје је изграђена зграда за 18 станова. Током 2011. године 18 породица погинулих бораца и ратних војних инвалида се уселило у наведене станове. Породице су добиле рјешења о коришћењу

станова на 10 година. Рјешења су исте-кла 2021. године и породице сада имају недефинисан статус. У згради тренутно живи осам породица, а 10 станова је празно. У исто вријеме имамо 30-ак РВИ и породица погинулих бораца који годинама чекају да ријеше стамбено питање. Слична или иста ситуација је у другим локалним самоуправама.

Ради се о породицама које након 14 и више година нису постале власници станова у којима живе. У питању је дугогодишња дискриминација угрожених категорија грађана који су изгубили чланове својих породица или су остали трајни инвалиди током ратова у периоду 1991–1999. године. Ратни војни инвалиди и породице

погинулих бораца се осјећају понижено, дискриминисано огорчено и разочарано.

Желим да Вас други пут замолим, као министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, да покренете иницијативу да Влада Србије, по хитном поступку, донесе Уредбу о измјени Уредбе о рјешавању стамбених потреба ратних војних инвалида и породица погинулих бораца. Новом Уредбом треба омогућити да се ратним војним инвалидима и породицама погинулих бораца станови додјеле бесплатно у власништво или уз минималну надокнаду.

ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА И НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА

СПЛИТОМ ОДЈЕКИВАЛО „ЗА ДОМ СПРЕМНИ” И „АЈМО УСТАШЕ” – НАВИЈАЧИ ХАЈДУКА ПОТВРЂУЈУ ДА ЈЕ ХРВАТСКА ПРОУСТАШКА ДРЖАВА

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да су навијачи Фудбалског клуба *Хајдук* постројени у паравојну формацију слободно марширали Сплитом узвикујући усташки поздрав „За дом спремни” и пјевајући пјесму *Ајмо усташе* јер је Хрватска проушашка држава. Неколико стотина младих Хрвата је било обучено у црно и несметано су шетали до стадиона, уочи утакмице *Хајдука* са *Славеном Белупом* која је одиграна у недјељу 26. јануара, узвикујући усташке пароле. На снимку се види да вођа са мегафона виче „За дом”, на шта му група одговара „Спремни”, а затим се пјева *Ајмо усташе*.

Преосталим Србима у Хрватској се шаље једна у низу језивих пријетњи да се иселе или ће поново услједити учести физички напади. Нико од хрватских званичника није осудио величање усташких зликоваца и усташког поздрава. Такође, ни овај пут нико неће кривично одговарати за почињен злочин из мржње. Наведени догађај је један од многих примјера да Хрватска живи дубоко заробљена у својој усташкој прошлости. Није у питању инцидент већ нормална појава у хрватском друштву. Апсолутно је јасно да је Хрватска држава бијесне мржње и нетрпељивости према Србима и свему што је српско јер се хрватски народ није суочио са својом геноцидном прошлошћу. У Хрватској од доласка Туђмана на власт 1990. године до данас траје процес рехабилитације усташтва и НДХ. За већину хрватског народа усташе су борци за хрватску слободу, а не масовне убице, а НДХ је права и истинска држава. У Хрватској је усташки поздрав „За дом спремни” одлуком Владе Андреја Пленковића, министарства управе и Високог прекршајног суда из 2020. године у суштини легализован. Србија треба да уради извјештај о рехабилитацији усташтва у Хрватској и кршењу људских права преосталих Срба укључујући пријетње и етнички мотивисане физичке нападе.

ЛИНТА ЧЕСТИТАО ДАН БОРАЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта упутио је најсрдачније честитке свим припадницима Војске Републике Српске поводом Дана бораца Одбрамбено-отаџбинског рата и Првог српског устанка.

– Свим припадницима Војске Републике Српске упућујем најсрдачније честитке поводом Дана бораца Одбрамбено-отаџбинског рата и Првог српског устанка. Борци ВРС су дали кључан допринос одбрани Српске и свог народа. Без њихове јуначке борбе и огромне жртве не би било Републике Српске и слободе српског народа. Посебну захвалност и поштовање упућујем борцима који су своје животе дали за Републику Српску, али и ратним војним инвалидима и свима онима који су преживјели страдања током рата. Велика жртва припадника Војске Републике Српске је омогућила да барем један дио српског народа западно од Дрине и Дунава живи у слободи.

Због тога је важно да се исказује трајна захвалност и његује сјећање на преживјеле борце, а посебно на погинуле и рањене борце – наводи се у честитки Миодрага Линте.

Намјера Хрватске да сруши српске споменике наставак цементирања етничког чишћења Срба и застрашивања повратника

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да намјера Хрватске да сруши српске споменике јесте наставак цементирања етничког чишћења Срба и застрашивања српских повратника. Хрватска припрема нови закон о гробљима који предвиђа уклањање надгробних споменика које су породице Срба подигле својим страдалима током грађанског рата деведесетих година. Наводно је већ направљен списак од 40-ак споменика на којима пишу поруке које тобоже вријеђају осјећања Хрвата.

То конкретно значи да ће бити срушени споменици српским борцима ако на њима пише да су погинули за српство или као жртве рата или су своје животе дали за Крајину и др. С друге стране, у Хрватској има много споменика са усташким обиљежјима који нису уклоњени што је један од многих доказа рехабилитације усташтва односно хрватског нацизма.

Постоји оправдана бојазан да ће број

ФОТО: ЕПАРХИЈА ОСЕЧКОПОДСКА И БАРАНСКА

срушених српских споменика бити далеко већи јер је други циљ закона да се са надгробних споменика скине ћирилица. Један од првих примјера јесте шовинистичка одлука директора Комуналног предузећа у далматинској општини Врси поред Задра, Зденка Којића из октобра 2023. године.

Он је тражио од старије Српкиње у селу Пољница да у року 15 дана уклони ћирилицу са надгробне табле покојнику јер Срба

од општини тобоже нема више од трећине од укупног броја становника како стоји у Уставном закону о правима националних мањина. То је био класични примјер погрешног тумачења закона. У члану 15. Устава Хрватске прецизно стоји да се припадницима националних мањина гарантује слободна употреба свог језика и писма. Поред тога, Српска православна црква са Републиком Хрватском има уговор који јој гарантује, између осталог, слободу обреда на српском језику и писму.

Линта позива министра спољних послова Марка Ђурића да упути најштрији протест Хрватској због намјере да се са српских споменика уклоне поруке страдалим Србима које никога не вријеђају, као и намјере да се уклони ћирилица. То је супротно Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода, Оквирној конвенцији за заштиту националних мањина и Уставу Хрватске.

И хрватски рукометаша проушашки оријентисани – и њихов идол је србомрзац Марко Перковић Томпсон

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да су и хрватски рукометаша потврдили да су проушашки оријентисани јер је њихов идол србомрзац и један од главних промотера усташтва пјевач Марко Перковић Томпсон. Поједини хрватски репрезентативци су медијима искрено рекли да су током читавог турнира слушали Томпсонове пјесме и да је разлог јер су, како кажу, домољуби.

Због тога су имали велику жељу да на дочеку у Загребу наступи и Томпсон. Потпуно је јасно да је за хрватске рукометаше, као и за већину хрватског народа, домољубље или патриотизам изједначено са усташтвом. То значи величање геноцида и злочина над Србима и антисрпска мржња и хистерија.

Линта истиче да Томпсон својим јавним дјеловањем, уз подршку државних и локалних институција, дуго низ година активно

ради на рехабилитацији усташтва, усташких зликоваца и геноцидне НДХ у Хрватској. Своје концерте често започиње са незваничном химном хрватских паравојних, војних и полицајских снага које су протјерале више од пола милиона Срба и починиле масовне и планске злочине против српских цивила и ратних заробљеника. У питању је пјесма *Бојна Чаволаве* која почиње са усташким поздравом „За дом спремни” и у којој се каже „Чујте српски добровољци, бандо четници, стићи ће вас наша рука и у Србији!”

Томпсон у пјесми *Јасеновац* и *Градишка Шишара* пјева о клању Срба и слави геноцид над нашим народом. У пјесми *Аница – књинска краљица* велича протјеривање крајишких Срба и пљачку и паљење њихове имовине. То најбоље потврђују стихови наведеног пјесме „Због Анице и бокала вина, запалићу Крајину до Книна. Запалићу два, три српска штаба да ја нисам долазио цаба”. Пјесма, *Лијепа ли*

си је успомена на границе Хрватске из времена НДХ. Пјесма *Пукни џушко* је посвета усташкој химни *Пушка џуца*, а у пјесми *Гени камени* у којој се налазе стихови „Лоша била четрдесет пета, расула нас преко свијета” се изражава жалост и туга због пропасти геноцидне НДХ.

Хрватској рукометној репрезентацији, која је на Свјетском првенству које је одржано у Хрватској, Данској и Норвешкој, освојила сребрну медаљу, на Тргу бана Јелачића у Загребу је припремљен дочек. Хрватски рукометни савез и хрватски репрезентативци имали су жељу да на дочеку, уз друге извођаче, наступи и Марко Перковић Томпсон, чија је антисрпска пјесма *Ако не знаш шта је било* постала незванична химна рукометаша. Влада на челу са премијером Пленковићем и град Загреб су подржали приједлог Хрватског рукометног савеза.

Усташки графити у Горњем Карину код Обровца

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да усташки графити у српском мјесту Горњи Карин код Обровца су један од многобројних примјера да Хрватска живи дубоко заробљена у шовинистичкој прошлости. Непознати сљедбеници усташког покрета су поново исписали на рушевинама Српске православне цркве Свете Недјеље у Горњем Карину више усташких симбола и језивих пријетњи тј. усташко слово „У”, „За дом спремни”, „Убиј Србина”, „Усташе 1991” „Трактори ,91” и друге. Усташка обиљежја појавила су се на рушевинама храма 7. фебруара ове године, а брусилицом су презани катанац и решетке на улазној капији. Рушевине цркве, која је сagraђена 1975. године и срушена послје злочиначке акције *Олуја* 1996. године, су скрнавље-

не већ неколико пута. Усташки графити су у претходном периоду исписивани у Кашићу, Брибирској главици, Сињу и многим другим мјестима на подручју Далмације и широм Хрватске. Циљ наведених србомрзачких чинова јесте да се унесе додатни немир и осјећај несигурности код преосталих Срба у Хрватској и пошље злокобна порука да им је најбоље да се иселе или асимилирају. То је порука и прогнаним Србима и њиховим потомцима да нису добродошли и да се одрекну своје историје и својих права. То никада не смијемо учинити. Посебну забринутост изазива чињеница да хрватска полиција ни у једном случају није пронашла организаторе и починиоце ни овог ни многобројних других злочина мржње, а камоли да буду кажњени од стране правосудја.

Србија треба да уради свеобухватан извјештај о рехабилитацији усташтва, говору мржње и насиљу према Србима у Хрватској. У питању су, између осталог, усташки графити и знакови који се исписују на фасадама зграда, јавних објеката, цркава и парохијских домова СПЦ, уздицавање усташког поздрава, позиви на убиство и пјевање усташких пјесама на спортским теренима и на улицама, физички напади на Србе, њихову имовину, имовину српских организација и Српске православне цркве, уништавање и оштећивање споменика на православним гробљима и антифашистичких споменика и други примјери. Извјештај треба превести на више страних језика и послати на адресе међународних организација, свјетских медија и већег броја држава.

Осуђујућа пресуда Милораду Додику коју је изрекао Суд БиХ представља континуитет напада на Републику Српску

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да првостепена осуђујућа пресуда Милораду Додику коју је изрекао Суд БиХ представља континуитет напада на Републику Српску и Дејтонски споразум.

У питању је политички монтиран процес који је Суд БиХ водио на основу недемократске одлуке нелегалног високог представника Кристијана Шмита да наметне законе грађанима БиХ.

Неприхватљива је чињеница да је председник Додик одговоран зато што је поступио по Уставу Републике Српске и потписао два указа на законе које је усвојила Народна скупштина. Република Српска треба наставити да се политичким, правним и дипломатским средствима бори за своја права која су гарантована Уставом БиХ, као и да се и даље снажно залаже за мир и стабилност. Србија ће наставити да чврсто стоји уз Српску поштујући Дејтонски споразум.

Суд БиХ прогласио је кривим председника Републике Српске Милорада Додика и осудио га на казну затвора у трајању од једне године, као и мјеру безбједности забране вршења дужности председника Републике Српске у трајању од шест година, од дана правоснажности пресуде.

ИЗМЈЕНЕ КРИВИЧНОГ ЗАКОНА КОЈЕ ЈЕ НАМЕТНУО НЕЛЕГАЛНИ ВИСОКИ ПРЕДСТАВНИК КРИСТИЈАН ШМИТ СУ ТЕЖАК УДАР НА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да измјене кривичног закона које је наметнуо нелегални високи представник Кристијан Шмит представљају тежак удар на Републику Српску. Кристијан Шмит није изабран, односно потврђен доношењем резолуције у Савјету безбједности Уједињених нација. Чак и да јесте легално изабран високи представник Кристијан Шмит нема право да доноси законе ни према тзв. „бонским закључцима“ из 1997. године, а камоли према Дејтонском споразуму. Према Уставу законе на нивоу ентитета доносе парламенти Републике Српске и Федерације БиХ, а на нивоу БиХ Парламентарна скупштина БиХ.

Кристијан Шмит је наметнуо измјене Кривичног закона БиХ 1. јула 2024. године којима је као кривично дјело предвиђено неизвршавање или спречавање неизвршавања одлука високог представника. Свако

ко не извршава или спречава извршавање одлуке високог представника казниће се казном затвора у трајању од 6 мјесеци до пет година, губитком посла и забраном политичког дјеловања. По том члану траје монтирани судски процес председнику РС Милораду Додику и вршиоцу дужности директора *Службеног гласника* Српске Милошу Лукићу пред Судом БиХ.

Наведена одлука Кристијана Шмита о измјени Кривичног закона је супротна бројним међународним документима односно Универзалној декларацији о људским правима, Међународном пакту о грађанским и политичким правима, Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода и др. У питању је најгрубље кршење међународног права, основних људских права, темељних демократских принципа, Устава БиХ и Дејтонског споразума од стране Кристијана Шмита. Није прихватљиво да појединац узме себи за право да доноси законе јер таква пракса не постоји у било којој демократској држави. Због тога пресуда коју ће донијети Суд БиХ у предмету који се води против Додика и Лукића не може имати било какав значај.

Србија као један од гараната треба да инсистира на поштовању изворног Дејтонског споразума.

ВЕЛИКА ЛАЖ БОШЊАЧКИХ СТРАНАКА ДА СЕ ВЛАСТ У СРБИЈИ МИЈЕЩА У УНУТРАШЊЕ СТВАРИ БИХ

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује као велику лаж бошњачких странака тј. странака Тројке коју чине СДП БиХ, Народ и правда и Наша странка, да власт у Србији крши Дејтонски споразум и да се мијеша у унутрашње ствари БиХ, као и

да врши притисак на правосудје БиХ.

Права истина јесте да поједини западни центри моћи и политичко Сарајево константно крши Устав и Дејтонски споразум с циљем стварања унитарне државе у којој би Бошњаци имали доминацију јер би

се одлучивало према принципу „један човек – један глас“.

Србија има право и обавезу да помогне Републици Српској и њеном руководству што је у складу са Дејтонским споразумом.

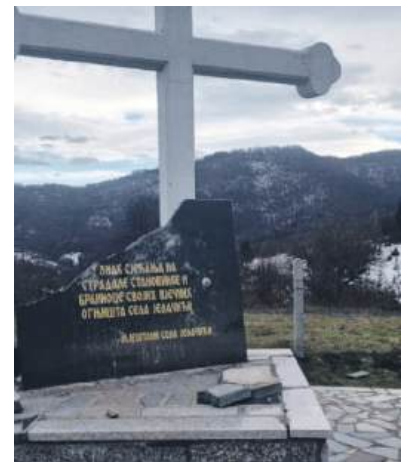
До трајног мира, стабилности и безбједности у БиХ могуће је доћи само путем дијалога и договора легитимних представника три конститутивна народа на бази поштовања изворног Дејтонског споразума. Политика притисака, уцјена, пријетњи и наметања одлука само продубљује политичку кризу, напетост и подјеле у БиХ.

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да је Амбасада Србије у БиХ отказала пријемом поводом обилежавања Дана државности и Дана војске Србије, који се требао одржати 13. фебруара у сарајевском хотелу Хилс, због пријетњи, притисака и жестоке антисрпске кампање. У питању је један у низу доказа непријатељског односа појединих бошњачких министара, политичара и медија према Србији и њеној војсци што није никакво изненађење. Министар МУП-а у Влади Федерације БиХ Рамо Исак је исказао нескривену мржњу понављајући бруталне лажи о великосрпској агресији и лажном геноциду у Сребреници. Острашћену мржњу је показао према Војсци Србије говорећи да га подсећа и асоцира на геноцид и најстрашније ратне злочине. Такође, федерални медији константно шире мржњу јер, између осталог, Војску Србије називају агресорском војском, а Декларацију Свесрпског сабора антидејтонском и великосрпском.

НЕПРИЈАТЕЉСКИ ОДНОС БОШЊАЧКИХ ПОЛИТИЧАРА И МЕДИЈА ПРЕМА СРБИЈИ И ЊЕНОЈ ВОЈСЦИ НИЈЕ ИЗНАЈАЊЕЊЕ

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да је Амбасада Србије у БиХ отказала пријемом поводом обилежавања Дана државности и Дана војске Србије, који се требао одржати 13. фебруара у сарајевском хотелу Хилс, због пријетњи, притисака и жестоке антисрпске кампање. У питању је један у низу доказа непријатељског односа појединих бошњачких министара, политичара и медија према Србији и њеној војсци што није никакво изненађење. Министар МУП-а у Влади Федерације БиХ Рамо Исак је исказао нескривену мржњу понављајући бруталне лажи о великосрпској агресији и лажном геноциду у Сребреници. Острашћену мржњу је показао према Војсци Србије говорећи да га подсећа и асоцира на геноцид и најстрашније ратне злочине. Такође, федерални медији константно шире мржњу јер, између осталог, Војску Србије називају агресорском војском, а Декларацију Свесрпског сабора антидејтонском и великосрпском.

ПОНОВНО СКРНАВЉЕЊЕ СПОМЕН-ПЛОЧЕ У ЈЕЛАЧИЋИМА КОД КЛАДЊА ПОКУШАЈ ЗАТИРАЊА ТРАГОВА СРБА

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да поновно скрнављење спомен-плоче страдалим Србима у мјесту Јелачићи код Кладња јесте смишљени покушај затирања трагова српског постојања на подручју општине Кладња и шире у Федерацији БиХ. У питању је један у низу антицивизацијских чинова који осликава антисрпску мржњу и хистеричну према нашем народу. Спомен плоча у Јелачићима је подигнута у знак сјећања на српске цивиле и борце које су муслиманске снаге убиле 14. јануара 1994. године. У претходном периоду спомен-плоча је скрнављена више пута, међутим организатори и починиоци нису пронађени и адекватно санкционисани. Скандалозна је чињеница да надлежне институције својим нечињеним шаљу јасну поруку да је могуће некажњено уништавати српске споменике.

Линта апелује на међународне организације и институције да најоштрије осуде наведени срамни антисрпски чин и захтијевају да надлежни органи у Тузланском кантону и Федерацији БиХ хитно пронађу организаторе и починиоце и казне их у складу са законом.

 <p>ДЈЕЦА КРАЈИНЕ</p>	БИВИШИ КОШАРКАШКИ РЕПРЕЗЕНТАТИВАЦ СРБИЈЕ, ОСВАЈАЧ СРЕБРА НА ЕП У ПОЉСКОЈ		БРЕНД СЛАВИНА ЗА ВОДУ	КЛУБ У КОМЕ ЈЕ ИГРАО	ЧУВЕНА ПЕТИНА У ШПАНИЈИ
	ПОКРИВАЛО ЗА ГЛАВУ				
	РОД ПТИЦА (ЛАТ.)				
	ПРЕСТАНАК ЖИВОТА				
	ОТАЦ				
ГРАД У СЛАВОНИЈИ, РОДНО МЈЕСТО КОШАРКАША СА СЛИКЕ	ПРИТОКА РАЈНЕ У ШВАЈЦАРСКОЈ	КОШАРК. КЛУБ ПАРТИЗАН	МУДРАЦ (ТУР.) ДОМОРОЦИ		
КУПОВИНА, КУПОВАЊЕ				ЗАПАД-ИСТОК ДЈЕЛО М. ДРЖИЋА	
АДМИНИСТРАТИВНИ РАДНИК					
ПАРА, ИСПАРЕЊЕ					
ЈУГ	ДИЈЕЛОВИ ШАКЕ	МОЋ, СНАГА (НАР.) ТАКМАЦ		ПОСУДА ИЗ КОЈЕ СЕ ЈЕДЕ	РИЈЕЧНИ РИБАРИ
ЛАБОРАТОРИЈСКА ПОСУДИЦА					
ЗЛОЧИНАЧКА ДЈЕЛА					
СРПСКО КОЛО	ОСВИТИ ВЕЛИКА ЈУНАЧКА ПЈЕСМА				
ДРЖАВА (ФР.)			ВУКОВО СЛОВО	ИСЛАНД ПРВО СЛОВО	
УЗГАЈИВАЧИ ПИЛИЋА					

Решене: капла, опра, смрт, тата, али, митро, илук, ил, селетар, испарива, на, ј, сор, епрувета, криминали, свџа-

IN MEMORIAM НАДА ХАЦИ ПАВИЋЕВИЋ (1947–2025)

Одлазак жене великог срца

Нада Павићевић, борац, жена чисте душе, и бритког језика сахрањена је на Бежанијском гробљу 3. фебруара 2025. На вјечни починак поред породице и пријатеља испратили су је и њени саборци из Удружења војних бескућника, са којима је достојанствено водила дугогодишњу борбу за кров над главом.

Хаџи Нада Павићевић, дјевојачко Војновић је рођена 3. октобра 1947. године у Илмин Двору, општина Подравска Слатина. По занимању је економски техничар, за супруга Градимира се удала 1967. године и добила два сина Новицу и Војкана.

Породица Павићевић првих 27 година живи у Загребу, а затим у Ловрану, Пули, Риједи, па поново у Загребу до 1991. године када због ратног вихора одлазе за Београд. Као економски техничар – благајник, до 1991. године била је запослена у фирми Јосиф Краш.

Док је супруг Градимир те 1991. године све вријеме био у блокади, а млађи син Војкан на одслужењу војног рока у стану је остала сама са старијим сином Новицом. И у таквим околностима, када су људи једва успијевали да сачувају живу главу, ангажовала се како би помогла при селидби породицама војних лица. Из Хрватске је са једним сином међу задњима отишла за Београд, где се упушта у борбу за права дислоцираних војних лица из бивших република у РС. Тако је и оснивач Удружења војних бескућника Србије, чији је она и задњи предсједник.

По напуштању стана у Загребу, од 1991. године са породицом живи 21 годину у војном колективном центру, у касарни Бањица. Стан добијају тек након тужбе по пресуди Врховног војног суда.

Пријатељи из Удружења кажу да је Нада професију официра бранила боље од њих самих. Увијек на челу, и прва у борби, њена енергија је била неисцрпна. Сви су се дивили њеној храбрости, али прије свега њеној хуманости. Увијек је безрезервно говорила исти-

ну, директно и аргументовано, без обзира на којој функцији се налазили и колико моћни били њени саговорници. Стално је истицала да су војници остали вјерни својој заклетви и да су као такви најчаснији дио друштва. За војничка дјела никада није тражила ништа осим да им се врати одузето, а то је дом и право да достојанствено у њему живе.

Подржавала је све у чему је видјела корист за војне бескућнике. Организовала је и протесте, али у исто вријеме је непогрешиво знала и ко жели да се окористи. Против таквих се жестоко борила.

Иза ње су остале и многе књиге које је написала, као трајно свједочанство.

Њена незавршена књига под радним називом ИЗДАЈА почиње цитатом Петра Петровића Његоша: „Свак је рођен да једанпут умре; част и брука живе довијека”.

У предговору књиге написала је да књигу посвећује истини.

„Истина је да су нечасни официри – државни службеници – криминалним радњама преварили и државу и нас своје колеге. Тако су настали војни бескућници... Никада ми није било толико тешко као сада док покушавам да запишем и оставим покољењима писани траг, не на понос и дику, него на срамоту свих учесника стварања и трајања феномена XXI вијека, војних бескућника. Да не би умрла и истина о нама, остављам запис. Пишем да они не би писали лажи о нама, не како ја то видим и тумачим, него увидом у документа.”

Испунивши предуслове поклоњењем Христовом гробу свом презимену је по благослову духовника додала тутулу Хаџи.

ДРАГАНА БОКУН

СЈЕЋАЊЕ НА ЈОВИЦУ БЕКИЋА

У понедељак 17. фебруара 2025. године у Кљајићеву је сахрањен учитељ и новинар Јовица Бекић. Рођен је на Кордуну 29. октобра 1956. године у селу Козарац, општина Вргинмост. Послије основне и средње школе које је завршио на Кордуну, школовао се у Загребу гдје је дипломирао на Педагошкој академији. Прихватио се да буде учитељ у Основној школи Сава Мркаљ у Ласинском Сјеничаку. Поред педагошког рада у Сјеничаку покреће школску извиђачку организацију. Управо су га извиђачи „одвели” и у „новинарске воде”. Прве вијести објављене у карловачком издању *Вечерњег листа* биле су о активностима те организације. У Сјеничаку је ишколовао генерацију

ученика нижих разреда, након чега прелази у Карловац, најприје *Драгољу*, а потом у тек завршену школу у насељу Грабрик. Онако благ, сталожен, стрпљив са ђацима и са људима, који никада никоме није ништа нажао учинио, ратне 1991. године остаје у Карловцу. Међутим, и за њега таквог, само зато што је препознат као Србин, у граду није било мјеста. Почетком 1992. у комбију са погребном опремом, у вријеме једног примирја, успијева да се „прошверцује” у Словенију, па преко Мађарске долази на родни Кордун. Свједочио је о страхотама које су те јесени 1991. године проживљавали карловачки Срби: Истјеривању са посла и из станова, минирању кућа и локала, означавању станова од стране комшија, ноћним упадима у домове и тражењу „снајпериста” и „локатора”, одвођењу без повратка, објављивању „спискова четника” у локалним новинама, присилној мобилизацији, убиствима на улици и многим другим злочинима.

На Кордуну је у рату од 1992. до 1995. године био и новинар на Српском радију *Глас Петрове горе* (под псеудонимом Дражен Митровић), и учитељ у основним и средњим школама, и психолог у Ратној болници. Колона га 1995. године односи међу своје у Кљајићево и Сомбор. Учитељског посла у новој средини за њега није било, а од нечега се требало и живјети. Уз помоћ сомборских новинара успијева да се укључи у рад дописништва *Вечерњих новости* за Сјеверну Бачку. Био је дописник све док га болест у томе није прекинула. Писао је и за избјегличке новине *Одговор* и *Прави одговор*, *Сомборске новине* и друга локална гласила. Како су, опраштајући се од омиљеног колеге, истакли у *Сомборским новинама* Јовица Бекић је био новинар умјерен у ставовима, али досљедан истини. Редакција га је цијенила, а читаоци поштовали. Скоро три деценије живио је своју и нашу избјегличку причу. Без сталног запослења

и адекватног стамбеног рјешења. На приједлоге пријатеља да му помогну на курсима за „избјегличке” станове Јовица је одговарао да има угроженијих породица којима су станови потребнији. Када је требало да буде у заслуженој пензији отварају се проблеми око стажа којег у Хрватској није било довољно, а у Србији се није имао сачим спојити. Остао је изгубљен у лавиринту српског (не)признања и хрватске конвалидације ратног стажа. Нажалост, заказала су републичка и покрајинска новинарска удружења која су могла помоћи, остало је и питање зашто у новинској кући којој је био вјеран три деценије није било слуха да се „уплате” три недостајаће године. Своје проблеме остављао је за себе и са њима се сам носио, како је могао и умио? Његови ученици и њихови родитељи, његови читаоци, пријатељи, комшије и колеге учитељи и новинари памтиће га као великог ЧОВЈЕКА!

СВЕТОЗАР ДАНЧУ

ПРОМОЦИЈА ЗБИРКЕ РОДОЉУБИВЕ ПОЕЗИЈЕ ЂУРЂИЦЕ ДРАГАШ ВУКОВЉАК У ТРЕБИЊУ:

Пребиловци, Глина, Дивосело, Книн...свједоче да смо иста крв!

Ђурђица Драгаш Вуковљак је у Музеју Херцеговине у Требињу представила своју прву збирку пјесама *Јер... ми смо иста крв* чији је издавач УГ Јадовно из Бањалуке.

Инспирисана српским жртвама које су страдале у Дивоселу у ноћи између 4. и 5. августа, када је убијено 907 људи, међу којима су били многобројни чланови њене породице, ауторка је стиховима сачувала успомену не само на њих, већ и на многа друга стратишта у којима су страдали Срби за вријеме геноцидне усташке творевине НДХ, као и за вријеме грађанског рата 1991–1995. године.

У свом врло емотивном обраћању ауторка је рекла да, иако је имала пуно мотива, је тек сада први пут посјетила Херцеговину.

– Осим љепоте и историје којом је богата, Херцеговина ме је вукла к себи и из неких потпуно личних разлога. У Билећи је мој тата почетком давних седамдесетих служио војску у чувеној Школи за резервне официре и расла сам уз приче о том граду и Херцеговини. На Зеленгори је страдао једини партизан у нашој породици, мамин стриц Никола. А један од најстрашнијих злочина у НДХ, у Пребиловцима десио се баш кад и масакр у мом Дивоселу. У исто вријеме, одиграо се и злочин у Глинској цркви, а сви знамо шта се десило 5. августа 1995. Можда је све то случајност, али ја сам ипак другачијег мишљења. Дакле, као што каже и наслов моје збирке, овдје сам... јер ми смо иста крв!

Она је рекла да наш народ веже исто страдање, које у генима носимо.

– Ту видим читав српски народ, његову вишевековну борбу за опстанак и слободу.

» Милош Богдановић (дјечак у ношњи), Небојша Колак, Ђурђица Драгаш Вуковљак, Душан Бастишић, Гордана Достанић и Драган Радовић

У ту групу која има исту крв убрајам и оне који су гинули под турском ропством, страдали у Првом свјетском рату, послје Другог свјетског рата у суровим братоубилачким обрачунима, на страдале у ратовима који су вођени деведесетих, у НАТО бомбардовању, у погромима на Космету. Тешко је набројати сва српска стратишта, али је данас, нажалост, тешко и пронаћи оне који се сјећају, који не заборављају и који се, зарад будућности, не одричу прошлости и свог наслеђа – рекла је Ђурђица Драгаш Вуковљак и додала да се Срби немају чега срамити.

– Наши преци нису ратовали у Њемачкој, нису ишли у крваве походе по хрватским селима, убијали нејач и затирали огњишта. Нисмо ми имали Јасеновац, Јадовно, Јастребарско, Аушвиц. Будућност јесте суштина, али без прошлости тј. без поштовања предака и њиховог наслеђа, нема будућности на коју ћемо моћи да бу-

демо поносни. Треба љубити земљу дјече своје и предака својих. И ова данашња дјеца биће нечији преци исто као што су наши преци били нечија дјеца. Ми смо иста крв, дио једног бића и то би требало да нам буде мисао водиља.

Ауторка је објаснила да је оживјела страдање предака, говорила умјесто њих, у жељи да онима који ће тек доћи остави сазнање о томе.

– Зашто?! Зато што моји преци само мене имају. Ако их ја заборавим, биће као да нису ни живјели, као да нису ни страдали. Важно је сачувати везу између оних који су били и оних који ће тек бити. И колико год моје пјесме биле тешке, оне носе ону најважнију животну поруку, а то је да љубав, вјера и нада побјеђују свако зло, колико год оно било велико и страшно.

На крају свог обраћања Ђурђица Драгаш Вуковљак је прочитала своју прву пјесму *Крик над Крушковачама* коју је напи-

сала са тринаест година. Са њом је освојила прво мјесто на литерарном конкурс који је 1987. године организован у спомен на страдање мјештана Дивосела, Читлука и Орница у Другом свјетском рату.

Предсједник Удружења *Јадовно 1941* Бањалука Душан Бастишић је истакао да је ово друга књига коју је издало њихово удружење.

– Умјетност може обичном човјеку на најбољи начин предочити величину страдања и емоцију, коју он треба да усвоји као наравоученије. Када сједим овдје у Требињу, најбоље осјетим ту линију од Косова до Јадовна, коју је описао блаженопочивши владика Атанасије у својој истоименој књизи. Увелико смо ту линију од Косова, преко Херцеговине, Пребиловаца, Ливањског поља, Гаравица и Ђурђичиног дивног села, нашег Јадовна и то није случајно, како сам назив књиге каже јер... ми смо иста крв! – рекао је Бастишић.

Предсједник Фондације *Заборављени коријени* Драган Радовић истакао је да се култура сјећања може његовати на више начина, а да се ауторка ухватила у коштац са веома важном темом коју је оставила у поетском облику.

У програму су учествовали Милош Богдановић и Ана Миљковић који су читали ауторкине стихове, Градски хор *Трибунија*, а приказан је и документарни филм о страдању Срба у Дивоселу.

Програм је водио познати требињски новинар Небојша Колак, који је као аутор више документарних филмова и сам дао значајан допринос очувању српске културе сјећања.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

Прикупљено 300.000 КМ за завршетак градње Храма Св. Тројице у Гацку

У Београдском ресторану *Спирал* у суботу 1. марта 2025. године, пред више од стотину званица, одржано је донаторско вече на коме је прикупљено је 302.700 КМ за завршетак радова Храма Свете Тројице у Гацку.

На иницијативу ђакон Лазара Супића, уз благослов владике херцеговачког Димитрија, организовано је донаторско вече са циљем прикупљања средстава за завршетак изградње Храма Свете Тројице у Гацку. Домаћини вечери били су начелник Општине Гацко Вукота Говедарица, директор РИТЕ Гацко Максим Скоко и свештеници Црквене општине Гацко Саша Којовић, Александар Гајић и Миодраг Вртикапа.

Пригодни програм је почео приказивањем филма *Задужбинар* који је посвећен оцу Лазару Ацићу, блаженопочившем игуману манастира Острог.

Скуп је поздравно епископ будимљанско-никшићки Методије, који је у свом говору истакао да га је животни пут некадашњег острошког игумана, почевши од крштења у родном граду Сарајеву, у коме је отац Лазар радио и студирао, па до сусрета у острошком манастиру, инспирисао да и сам крене духовним путем.

– Божја промисао није била да под његовим златним крилима започнем свој монашки живот. Препоручено га је смрт од нас отргла. Отац

Лазар је потпомагао све оно што су радили блаженопочивши митрополит Амфилохије, владика Атанасије и сви људи који су дошли и духовно васкрснули српске просторе. Сјећање се тренутка када се разболио. Мислили смо да сигурно неће умријети, да ће га Господ исцјелити, јер како другачије наставити духовни препород у Херцеговини и Црној Гори... – рекао је владика Методије закључујући да свака генерација има своју мисију, а на овој је да доврши градњу Храма Свете Тројице.

Владика херцеговачки Димитрије је истакао да кад си саживотник таквих људи као што су били митрополит Амфилохије или владика Атанасије, онда је тешко сагледати њихову стварну величину и свијест о томе се буди тек њиховим одласком.

– Тежак је осјећај, заиста, сједити на столици Светог Василија.

ПОМОЗИТЕ И ВИ

Донације за завршетак градње Храма Свете Тројице могу се уплатити на рачуне код Нове Банке АД Бања Лука, прималац Црквена општина Гацко.
Рачун у Републици Српској: 555-900-00375127-66
Девизни рачун: IBAN BA39555000068098868 SWIFT NOVIBA22

» Владика Димитрије бесједи на донаторској вечери

Човјек не смије да се поузда у своје снаге него треба да се предаје у руке Божје и да све препушта њему. Помолио бих се да прије свега пазимо да градећи храм изграђујемо наше душе, наша срца, нашу савјест, да изграђујемо братску љубав и повјерење, да помислимо некад на смирење које је толико хваљено у Јеванђељу, а које ми, данашњи свијет, често доживљавамо као неко понижење. Само смирена душа може пронаћи благодат.

Окупљене је поздрравио и протојереј-ставрофор Лазар Манића који је био надлежни парох у вријеме кад је започела градња Храма Свете Тројице у Гацку. Он је подсјетио да је благословом блаженопочившег владике Атанасија у Гацко као свештеник дошао 14. априла 1996. године, а у парохијску службу га је увео садашњи

епископ Григорије, тадашњи игуман манастира Тврдоша.

– Био сам у могућности да сагледам и утврдим стање живе цркве у парохији Гацко. Закључили смо да стара саборна црква није пружала услове, а и њој је требала обнова. Владика Атанасије је онда покренуо иницијативу да кренемо са грађњом новог храма. Једном приликом ме је позвао из Београда и рекао: „Идући ка Београду на раскрсници код Клиња, имају три камена један до другог. Средњи сам обиљежио малим каменчићима у знаку крста. Старја се о томе да тај камен буде постављен код темеља храма“. Поставили смо тај камен и на њему малу црквицу која је била вјесник да ће ту нићи храм.

Госте су поздравили домаћини вечери начелник општине Гацко

Вукота Говедарица и директор РИТЕ Гацко Максим Скоко.

Као гост из братске Црне Горе, окупљене је поздрравио Иван Поповић, предсједник Скупштинске општине Жабљак.

Храм Свете Тројице, чија је изградња почела 2002. године благословом тадашњег епископа ЗХИП Григорија, представља бисер у величанственом низу великог српског архитекте Предрага Ристића.

Током вечери Костадин Јегдић, из Одбора за градњу Храма, предочио је да је у периоду од 2002. до 2025. године додано скоро 1,6 милиона КМ, док предвиђени трошкови за завршне радове износе око 450.000 КМ. Двије трећине потребног новца, односно 302.700 КМ скупљено је током вечери, а с обзиром да су неки од потенцијалних донатора били спрјечени да дођу, очекује се да ће овај износ бити већи.

Након завршених пројектованих грађевинско-инсталатерских радова предвиђено је осликавање храма, а према тренутним понудама, за то ће требати да се прикупи још 350.000 КМ.

У добро осмишљеном програму који је водио Алексције Гргур учествовали су гуслар Божидар Шупић, идејни творац и оснивач Србских православних појаца Марко Качаревић и група *Пирџи* коју предводи Небојша Мاستиловић.

Т. ЂОРОВИЋ

47. КОРДУНАШКО ПРЕЛО У ЧОНОПЉИ

Традиционално у другој половини фебруара, Срби са Кордуна окупљају се у Чонопљи на Кордунашком прелу. И тако 47 година заредом сваки сусрет покаже како живе, колико се поштују и чувају своје обичаје, а све то захваљујући организацији КУД-а Вук Караџић из Чонопље.

Ове године 22. фебруара око 80 Кордунаша окупило се на прелу у ресторану *Рано јутро* са осмијехом на лицу, гдје су заборавили све тешке тренутке и опијени мирисом паленте, цицваре и других ђаконија преселили се бар ово вече у завичај, који носе у срцу.

Већ пола вијека Културно-умјетничко друштво Вук Караџић води неуморна Милка Боснић, која је поздравила на почетку вечери своје Кордунаше и овом приликом подјестила да сваки народ живи везан за судбину свога рода који оставља путоказ за будућа покољења.

Наше сеобе и прилагођавања у новим срединама не значе заборав већ обавезу на чување себе и свог идентитета. Бити свој и спојити генерације које гаје осјећање захвалности прецима што сваке године знамо ко смо, одакле смо, коме припадамо – наша је обавеза. Макар никад не крочили на тло завичаја, нашим прелом млађима преносимо храброст, сјећања на завичај и обавезу чувања себе и свог културног блага – рекла је Боснић подјестивши да су Срби са Кордуна насељавали од 1945. године село Чонопља у Војводини, гдје су 1952. године основали КУД Вук Караџић како би се окупљали око традиционалних вриједности из родног краја.

Фолклористика је била примамљивија за млађе па смо тако успјели да нашу дјецу усмјеримо на чување народне традиције – објаснила је Боснић додајући поносно да су као КУД у 2024. години заштитили тзв. кордунашку самицу (тамбуру са четири исте жице чији је пратећи глас кварта) као нематери-

» Милка Боснић

јално културно благо Срба са Кордуна.

Током вечери у програму су наступили чланови КУД-а који су осим игре и пјесме промовисали своје изворно стваралаштво, а такође приређена је томбола и уручене захвалнице заслужним појединцима и донаторима вечери.

Захвалнице су добили Зоран Јовановски, Дејан Ерор, Бошњак Јован, Живана Пјевац, месара Ралић Кљајићево, продавница Секулић, продавница Липа, дрвара Чонопља, Мјесна заједница Чонопља и Фризерски салон Чонопља.

Пјесма, игра и обичаји врате нас у доба предака, а кући се враћамо са прела договором за сљедеће сусретање. Душа испуњена задовољством, тамбурица одзвања и подсјећа на будућа сусретања младих, рођених у равници, а тако динарских покрета – дају наду да смо своји на свом – поручила је председница и домаћица Кордунашког прела Милка Боснић која и у осмој деценији живота има елана и воље да младе окупља око правих вриједности, а ускоро очекује и да њена иницијатива уроди плодом и да Град Сомбор започне реконструкцију и адаптацију Дома културе Чонопља који је важан за очување културне традиције како Срба, тако и Мађара и Буњеваца, јер представља мјесто окупљања три културно-умјетничка друштва поменутих народа.

ВЕСНА ПЕШИЋ

ТРАДИЦИОНАЛНО 12. ВЕЧЕ СРБЉАНА

Завичајни клуб Личана Срб организовао је 22. фебруара у ресторану *Ken-gur resort* на Алтини у Земуну, традиционално Вече Србљана. Ова традиција траје више од 20 година. Срећко Угрица из Куновца, је традиционално личком здравицом започео ово завичајно сабрање, и заједно са председником Клуба Жељком Рашуо, подигао чашу.

– Идеја и жеља свих нас у Завичајном клубу Срб је да нам се придружи што више чланова, људи који љубав према завичају преносе кроз генерације, а највише бисмо вољели да у нашим редовима има што више младих који би унијели свјежину, иновативност и креативност у наш будући рад – поручио је Рашуо.

НА МЛАЂИМА УДРУЖЕЊЕ ПОЧИВА

Доскорашња најмлађа чланица Уна Мандић додјелила је чланске карте новим члановима Марини Рашуо, Нини Војводић и Вуку Мандићу.

Организатори су гостима припремили културно-умјетнички програм, наступило је први ансамбл КУД-а *Ђурило и Мейодује* из Бусија на челу са Милошем Бошњаквићем и женска пјевачка група на челу

са Снежаном Тишмом. Срећко Угрица је говорио *Лички завјеш* Лазара Лужајића и неколико анегдота.

Доминика Радаковић позвала је „сениоре“ Завичајног клуба Личана Срб да отпјевају неколико традиционалних пјесама, њихов наступ изазвао је опште задовољство присутних, тражила се пјесма више, а са бине су испраћени громогласним аплаузом.

УСКРО СЕ ЗАВРШАВА ПРОЈЕКАТ

Доминика Радаковић је представила едукативно-туристички пројекат КУК младе Србљанке Невене Јелача. На улазу су се видјеле фотографије фазе изградње. Пројекат је започет у сарадњи са Удружењем *Биошека* Загреб и подразумева сређивање околине Склопа, предивног водопада у Србу, прављење стазе до видиковца *Кук* и постављање стола и клупа на врху. Цијелом дужином стазе биће постављене табле са сликама и главним описом биљних и животињских врста карактеристичних за то поднебље.

– Предвиђено је да се радови заврше средином лjeta када вас све очекујемо у шетњи, пикнику. Посебно се захваљујемо Невени Јелачи, вођи пројекта, њеном оцу Стеви Јелачи, Стефану Војновићу, Александру Дамјановићу, Јовици Делићу, Уни Чанак, Петри Рађеновић и Дамиру Војводићу што су помогли да се овај пројекат успјешно реализује.

Музичари Александар Чутаја, Миодраг Вућићевић и пјевачи Зорана Пејновић и Маринко Милинковић забављали су госте до дубоко у ноћ.

ДРАГАНА БОКУН

ИГРАОНИЦА

Компанија *Steelsoft* је поклонила клима уређај играоници у којој борави више од 20 дјеце.

– Захваљујемо се Даници Прчин и Зорану Дамјановићу на подршци. Играоница је једино мјесто у Србу гдје родитељи могу оставити дјецу, јер не постоји вртић.

» Сениша Дамјановић, Жељко Рашуо, Мићо Грбић, Диана Клапаревић, Душан Дамјановић, Доминика Радаковић и Сениша Жиж

Очување Уне је услов за опстанак завичаја

» Даринка Рашуо

Личанка Даринка Рашуо овог лjeta заговорила је осталим активистима протестовала је против инвеститора хидроелектране на извору ријеке Уне. Неколико пута је стала пред багер, и њен глас о значају Уне, далеко се чуо.

– Захвалила бих се свима на одбрани љепотице Уне која живот значи за наш крај и која је трајала 42 дана, као и пријатељима из Унско-санског кантона Бишћанима јер су нам дали велику подршку и били уз нас током цијеле борбе која је била неизвјесна. Мјештани Срба су одликовани за храброст и очување Уне. Била ми је изузетна част да од начелника Унско-санског кантона преузем ту плакету у име мојих Србљана.

Такође, споменула бих нашег драгог Личанина Раду Шербецију који је сам рекао да је ово једна велика пobjеда за нас мјештани и шире и том приликом рекао да су Личанке најхрабрије жене.

Рашуо је напоменула да су имали подршку и једне од највећих свјетских организација за заштиту ријека, од познатих хрватских музичара Дарка Рундека, Миле Кекина, саборских заступника и обичних људи свих нација.

Ове године планирају да одрже Дане Уне и да друштвени живот обогате разним садржајима. Потребни су им млади људи са идејама и финансијска средства да оплемене ову причу.

ПОЧАСТ ЛЕГЕНДАМА

Србљани нису заборавили драге људе који су преминули у посљедње двије године и како је истакнуто на почетку програма, чији одлазак у вјечност представља ненадоднадив губитак за завичајни клуб. Међу њима су трагично настрадали млади Марко Рађеновић, симбол ЗКЛ *Срб* Јован Јоцо Милеуснић, дугогодишњи председник Завичајног клуба Борђе Кеча, човјек који је водио финансије Клуба Пеђа Калинић и један од идејних твораца Завичајног клуба Стеван Стево Шијан.

ТОМБОЛА

Организатори су уз помоћ пријатеља приредили богату томболу, па су они срећне руке могли да добију лички сир, стару личку ракију, личку капу, двојнице, личку ракију Дидара, ваучере за прање аутомобила, пакет производа Винарије Петровић, букар, ручак у ресторану Дидара за четири особе, сат са логом Клуба Србљана, лички сок од дрењина, лампу од кованог гвожђа, чутуру са логом клуба, Нектар пиво, у апарману на Дивчибарама два ноћења за двије особе, главна награда је клима уређај, а добила ју је најмлађа чланица Клуба.

ЛИЦИТАЦИЈА

Занимљива је била лицитација коју је водила шармантна Даринка Рашуо, а асистирала је Диана Клапаревић. Гости су лицитирали тамбурицу бисернице, буре за ракију од 3 литре испуњену ракијом старом 50 година, дрес ФК *Устаника*, посуду за држаче бруса за појасом, антиквитет стар више од 100 година.